

InfoGOZD

GOSPODARNO Z GOZDOM

Št. 11, letnik 2020

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

Naslov

InfoGOZD – Gospodarno z gozdom

Datum objave spletne publikacije

1. december 2020

Založnik

Gozdarski inštitut Slovenije,
Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko,
Večna pot 2, 1000 Ljubljana
Telefon: +386 (0)1 200 78 06

Odgovorni urednik

Matevž Triplat

Odgovorna oseba

dr. Nike Krajnc

Tehnični urednik

Tina Jemec

ISSN številka

2738-5035

KAZALO VSEBINE

PREDSTAVITEV.....	4
1. STANJE NA TRGU OKROGLEGA LESA IN LESNIH PROIZVODOV V SLOVENIJI V LETIH 2019 IN 2020.....	5
2. USPEŠNO IZVEDENA KONFERENCA "GOZDOVI V ŽENSKIH ROKAH"	26
3. TRG LESA V ČASU COVID-19	34
4. TRG GOZDNIH LESNIH SORTIMENTOV V LETU 2019 V ŠTEVILKAH	40
5. SPLETNI PORTAL ACCESS2MARKETS ZA MALA IN SREDNJE VELIKA PODJETJA ZA TRGOVANJE ZUNAJ EU	47
6. CENE GOZDNIH LESNIH SORTIMENTOV NA SLOVENSKEM TRGU V OKTOBRU 2020.....	49
7. LETO 2020 JE LETO MEDNARODNEGA ZDRAVJA RASTLIN.....	55
8. VSAK JE LAHKO BOŽIČEK!	57
9. UVOZ LESA LISTAVCEV V EVROPSKO UNIJO IN TVEGANJE ZA GOZD.....	58
10. AKTUALNE CENE GOZDARSKIH STORITEV V SLOVENIJI – OKTOBER 2020.....	65

PREDSTAVITEV

Spletni portal WoodChainManager nudi različna interaktivna orodja primerna za organizacijo in optimizacijo del v gozdarstvu. Gozdarstvo kot gospodarska panoga vključuje več členov v kompleksni gozdno-lesni verigi (GLV). Tehnološko gledano gozdarske člene GLV tvori niz proizvodnih procesov, s katerimi naravne vire iz gozdov pretvarjamo v proizvode in storitve.

Povezava do portala: <http://wcm.gozdis.si/>

V obliki mesečnega zbornika novic (InfoGOZD – Gospodarno z gozdom) bomo objavili vse novice, ki so bile v določenem mesecu objavljene na portalu WCM. Konec leta bomo pa objavili zbirnik za preteklo leto. Vsi zbirniki bodo objavljeni na spletni strani WoodChainManager ter na Facebook strani Oddelka za gozdno tehniko in ekonomiko.

1. STANJE NA TRGU OKROGLEGA LESA IN LESNIH PROIZVODOV V SLOVENIJI V LETIH 2019 IN 2020

ŠPELA ŠČAP, NIKE KRAJNC, DARJA STARE, TOMAŽ REMIC

Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko (GTE) v sodelovanju z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) vsako leto pripravi Poročilo o stanju na trgu lesnih proizvodov v Sloveniji, in sicer za preteklo leto in polovico tekočega leta. Namen poročila je analiza kratkoročnih in srednjeročnih tržnih trendov gozdarskega in lesnopredelovalnega sektorja države. Poročila pripravi večina evropskih držav članic Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo (UNECE), ki služijo tudi kot glavni dokument pri letnem zasedanju Odbora za gozdarstvo in lesnopredelovalno industrijo.

Letna poročila za posamezne države so v angleškem jeziku dostopna na UNECE spletni strani: <https://www.unece.org/forests/areas-of-work/forestsfpmp/outputs/market-analyses.html>

1. Splošni ekonomski trendi

Poglavje je povzeto po: Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2020. UMAR, 2020.

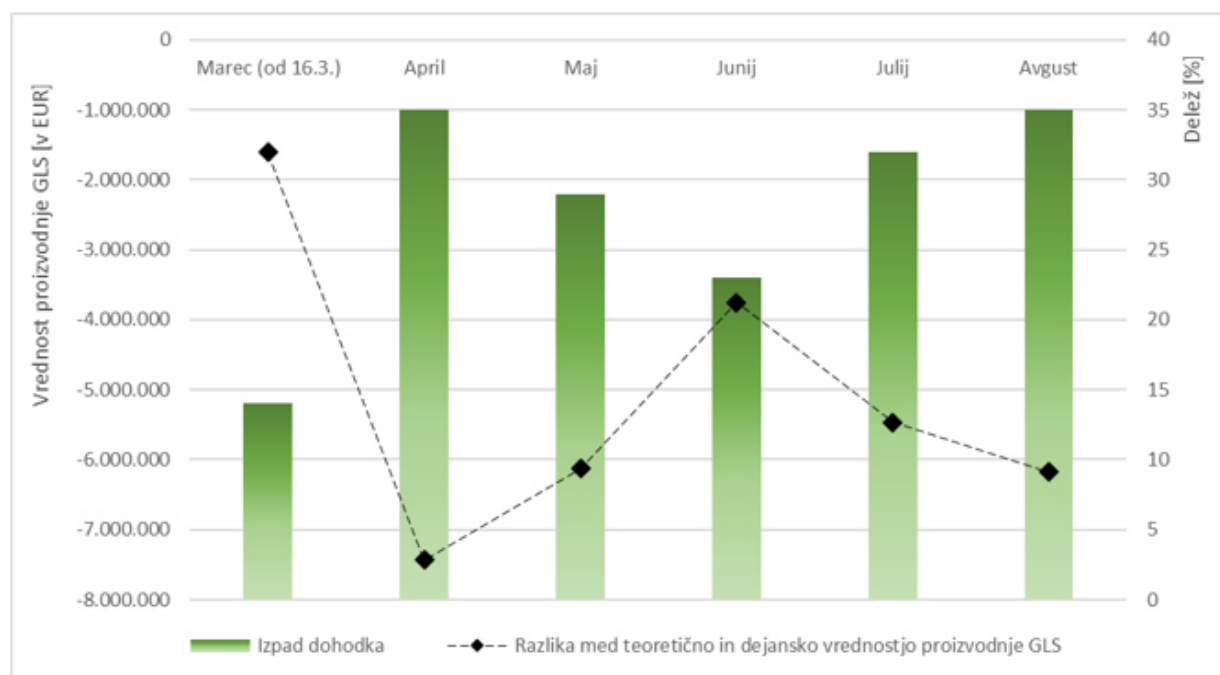
Pandemija COVID-19 v kombinaciji s strogimi zdravstvenimi in zaščitnimi ukrepi pomeni velik negativni šok za gospodarsko aktivnost, ki je bila v Sloveniji v prvem polletju 2020 za skoraj 8 % nižja kot v enakem obdobju lani. Izrazito se je zmanjšala v drugem četrtletju, ko je bil medletni upad BDP 13-odstoten. Jesenska napoved Urada RS za makroekonomske analize in razvoj za letos predvideva 6,7-odstotni upad bruto domačega proizvoda, ki mu bo v naslednjih dveh letih sledilo okrevanje, pri čemer bo gospodarska aktivnost šele leta 2022 dosegla raven pred epidemijo. Razmere ob prisotnosti virusa in ponovnem povečevanju števila okužb v začetku septembra ostajajo negotove, zato je pričakovati tudi nadaljnja nihanja gospodarske aktivnosti. Upad dodane vrednosti bo letos v večini dejavnosti, globok padec je za letošnje leto napovedan tudi za predelovalne dejavnosti ter gradbeništvo. Največja razloga za to sta upadanje naročil ter prekinjene ali otežene nabavno-prodajne poti v času trajanja strogih zaščitnih ukrepov. V zadnjem mesecu so se napovedi za najpomembnejše trgovinske partnerice za letos nekoliko izboljšale, zaradi okrevanja aktivnosti in zlasti zaradi dogovora na EU ravni o finančnem paketu za okrevanje evropskega gospodarstva. V letošnjem letu je pričakovati velik upad mednarodne menjave in investicij, močnejše naj bi letos padla tudi zasebna potrošnja. Ob povečani negotovosti in padcu proizvodnje v prvi polovici leta, ki se odraža tudi v nizki izkoriščenosti proizvodnih kapacitet, bodo podjetja odlagala

investicije, oziroma jih prelagala v prihodnost. Ob zaostrenih razmerah v mednarodnem okolju bodo zlasti tista iz menjalnega sektorja močno znižala investicije v opremo in stroje. Uvoz in izvoz bosta močno prizadeta predvsem zaradi padca svetovne trgovine, mednarodnih omejitev in strogih omejitvenih ukrepov v državah EU. Okrevanje blagovne menjave se je že začelo maja in junija in naj bi se nadaljevalo do konca leta. To je povezano z oživljanjem aktivnosti v naših trgovinskih partnericah, rastjo mednarodne trgovine in postopnim okrevanjem domačega gospodarstva. Državna potrošnja se bo prehodno okrepila pod vplivom sprejetih ukrepov v kriznih razmerah.

V naslednjih dveh letih naj bi na raven pred epidemijo okrevali vsi agregati BDP po izdatkovni strani, rast državne potrošnje pa se bo umirila. V prihodnjih dveh letih naj bi na predkrizni nivo okrevale investicije, uvoz, izvoz in zasebna potrošnja. Rast domače aktivnosti in tujega povpraševanja bodo podpirali ukrepi za okrevanje gospodarstva na državnih ravneh in EU, relativno ugodni pogoji financiranja in »sproščena« monetarna politika. Zasebna potrošnja se bo povečala ob rasti razpoložljivega dohodka, stopnja varčevanja pa se bo malenkostno zmanjšala, čeprav zaradi negotovosti ostaja višja kot pred koronakrizo. Pričakujemo tudi rast investicijske aktivnosti. Z nizke letošnje ravni bodo investicije rasle zaradi okrevanja v mednarodnem okolju, ki bo vplivalo na krepitev zasebnih investicij, nadaljevala pa se bo rast državnih investicij. Spodbuden vpliv na rast investicij bodo imela tudi dodatna EU sredstva mehanizma za okrevanje in odpornost. Nadaljevali se bosta rast izvoza in uvoza. Rast menjave blaga bo okrevala hitreje, menjava storitev, predvsem tistih vezanih na potovanja, promet in preživljanje prostega časa, pa se bo normalizirala šele po trajnejši zavezitvi širjenja virusa. Rast državne potrošnje se bo v prihodnjih dveh letih umirila.

2. Politični ukrepi

Gozdarski in lesnopredelovalni sektor je v letu 2020 zaznamovala epidemija nalezljive bolezni SARS-CoV-2, zaradi katere je v začetku aprila Državni zbor RS sprejel Zakon o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID - 19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (Uradni list RS, 49/20 in 61/20). Vlada RS je nato na podlagi navedenega zakona izdala Odlok o finančni pomoči za nadomestilo izpada dohodka v gozdarskem sektorju zaradi epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 61/20). Ta odlok podrobneje določa način ugotavljanja izpada dohodka v gozdarskem sektorju, upravičence, pogoje, vstopni prag, višino ter postopek dodelitve finančnega nadomestila za izpad dohodka v gozdarskem sektorju zaradi epidemije COVID-19, ki je zlasti posledica nezmožnosti prodaje zaloga ter zmanjšanja obsega predelave oziroma prodaje. Dodelitev finančnega nadomestila fizičnim lastnikom gozdov je trajala do preklica epidemije, kar je bilo z Odlokom o preklicu epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) v Uradnem listu RS objavljeno dne 14.5.2020.

Slika 1: Razlike med teoretično (glede na leto 2019) in dejansko (v letu 2020) vrednostjo proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov ter izračunan izpad dohodka v sektorju gozdarstva za obdobje marec–avgust 2020 (opomba: za mesec marec so bili izračuni pripravljeni le za drugo polovico)

Konec meseca aprila 2020 je Državni zbor Republike Slovenije sprejel še Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dodatnih ukrepih za odpravo posledic škode zaradi prenamnožitve populacije podlubnikov (Uradni list RS, št. 65/20) s katerim se želi zagotoviti še hitrejše in učinkovitejše izvajanje sanitarnih sečenj in preventivnih varstvenih del zatiranja in preprečevanja širjenja podlubnikov v gozdovih, poenostaviti nekatere postopke ter zagotoviti ohranitev in krepitev biotskega ravnovesja v gozdovih.

Kljub temu, da v letu 2019 in tekom leta 2020 ni bilo tako obsežnih prenamnožitev smrekovih podlubnikov kot v letu 2018, je Vlada RS v obeh letih razglasila naravno nesrečo po Zakonu o dodatnih ukrepih za odpravo posledic škode zaradi prenamnožitve populacije podlubnikov (Uradni list RS, št. 14/18 in 65/20). Prenamnožitev populacije podlubnikov je po tem Zakonu stanje, ko je zaradi napada podlubnikov treba posekati več kot 400.000 m³ dreves v posameznem koledarskem letu in je ocenjena škoda enaka ali večja od praga, kot ga za naravno nesrečo opredeljujejo predpisi, ki urejajo področje naravnih nesreč.

Prav tako je Vlada RS v letih 2019 in 2020 sprejela oziroma dopolnila Uredbo o ukrepih za sanacijo in obnovo gozda po naravni nesreči vetrolomu iz PRP 2014-2020 (Uradni list RS, št. 10/19, 47/19 in 82/20) ter Uredbo o ukrepih za sanacijo in obnovo gozda po naravni nesreči žledu med 30. januarjem in 10. februarjem 2014 iz PRP 2014-2020 (Uradni list RS, št. 3/16, 63/17, 71/18, 47/19 in 82/20). Vsi omenjeni ukrepi so bili usmerjeni v sanacijo in obnovo gozdov po naravnih ujmah.

V letu 2018 je Slovenija pripravila Nacionalni načrt RS za obračunavanje emisij in ponorov toplogrednih plinov na področju gozdarstva (NFAP) z referenčnimi vrednostmi za gospodarjenja z gozdovi in je bil predložen v skladu z Uredbo o vključitvi emisij toplogrednih plinov in odvzemov zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva (ang. Land Use, Land Use Change and

Forestry; LULUCF) (Uradni list RS, št. 156/18). Pomemben cilj Uredbe je, da omenjeni sektor v obdobju od leta 2021 do 2025 in od leta 2026 do 2030 ne proizvede neto emisij oziroma, da emisije ne presegajo ponorov. V letu 2019 je potekalo ocenjevanje osnutka ter podajanje pripomb služb Evropske komisije. Glede na dopolnitve in pripombe Komisije je bil NFAP dodatno spremenjen in dopolnjen, predvidoma do konca oktobra 2020 pa bo Evropska komisija uradno potrdila pripravljen NFAP.

Slovenija bo kot podpisnica Pariškega sporazuma pripravila Dolgoročno podnebno strategijo, skladno s podnebnimi cilji Pariškega sporazuma. Ministrstvo za okolje in prostor je v predlogu Zakona o podnebni politiki (ki je trenutno v medresorski obravnavi) za cilj postavilo dosego ogljične nevtralnosti - to je ničelno stopnjo neto emisij toplogrednih plinov do leta 2050. Vizija strategije je, da bo Slovenija leta 2050 podnebno nevtralna in na podnebne spremembe odporna družba na temeljih trajnostnega razvoja. Učinkovito bo ravnala z energijo in naravnimi viri ob hkratnem ohranjanju visoke stopnje konkurenčnosti gospodarstva. Družba bo temeljila na ohranjeni naravi, krožnem gospodarstvu, obnovljivih in nizkoogljičnih virih energije, trajnostni mobilnosti, lokalno pridelani zdravi hrani. Osnutek dolgoročne podnebne strategije, ki jo je pripravilo Ministrstvo za okolje in prostor v sodelovanju z Inštitutom Jožef Stefan, Centrom za energetske učinkovitost, Kmetijskim inštitutom Slovenije, Gozdarskim inštitutom Slovenije in podjetjem PNZ svetovanje, projektiranje, je trenutno v javni obravnavi.

Marca 2020 je stopil v veljavo Odlok o programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v letu 2020, katerega predlagatelj je bilo Ministrstvo za okolje in prostor. Odlok o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe za obdobje 2020–2023 vključuje namene in ukrepe tudi s področja gozdarstva in lesarstva, kot so med drugim:

- nadaljevanje sofinanciranja investicij občanov preko poziva Eko sklada za zamenjavo starih kurilnih naprav z novimi kurilnimi napravami na lesno biomaso ali s toplotnimi črpalkami;
- nadaljevanje ukrepov v podporo gospodarstvu - ukrepi »Finančne spodbude za podjetja za naložbe v trajnostno mobilnost«; subvencije za domače in tuje začetne investicije v dejavnosti, pomembne za prehod v nizkoogljično, krožno in podnebno odporno gospodarstvo«; »Podpora prehodu v krožno, nizkoogljično in podnebno odporno gospodarstvo« ter nov ukrep »Zelena delovna mesta« (program zelenih javnih del in spodbujanje zelenega zaposlovanja);
- nadaljevanje ukrepa »Trajnostna lesena gradnja«, pri čemer se bo spodbujalo tudi načrtovanje in gradnjo novih stanovanj ter s tem dosegalo širše cilje trajnostnega razvoja
- prilagajanje podnebnim spremembam - izvajanje ukrepov ohranjanja biotske raznovrstnosti; sofinanciranje programov odprave posledic naravnih nesreč in nadaljevanje ukrepa izgradnja in obnova večnamenskih akumulacij;
- raziskave, razvoj in inovacije na področju podnebnih sprememb.

Z julijem 2019 je stopil v veljavo Zakon o spremembah in dopolnitvah Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 43/19), ki v 24. členu predpisuje pripravo akcijsko strateškega dokumenta »Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN)« s strani ministrstva, pristojnega za energijo. Avgusta 2019 je bil pripravljen dopolnjen osnutek akcijsko strateškega dokumenta. NEPN za obdobje do leta 2030 (s pogledom do 2040) določa cilje, politike in ukrepe na petih razsežnostih energetske unije in sicer: 1) razogljičenje (emisije TGP in OVE); 2) energetska učinkovitost; 3) energetska varnost; 4) notranji trg ter 5) raziskave, inovacije in konkurenčnost.

NEPN je pomemben dokument, ker predvideva tudi povečanje rabe lesa v energetske namene.

V juliju 2020 je Evropska komisija potrdila spremembo programa razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020), ki prinaša odločen odziv na COVID-19 krizo in omogoča zagon močnega investicijskega cikla. Ključna novost na področjih gozdarstva in lesarstva je znotraj podukrepa 8.6. - Podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov in sicer uvedba kolektivnih naložb v gozdarstvu in na področju predelave lesa. Prednost kolektivnih naložb pred individualnimi naložbami je ta, da lahko skupina bistveno lažje izpelje zahtevnejšo naložbo, saj si lahko člani skupine porazdelijo finančno breme tovrstne naložbe. Julija in avgusta 2020 je bilo objavljenih pet javnih razpisov za finančne spodbude s področja gozdarstva in lesarstva: (1) Javni razpis za operacijo naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa iz PRP 2014-2020 za leto 2020, (2) Javni razpis za operacijo naložbe v pred industrijsko predelavo lesa iz PRP 2014-2020 za leto 2020, (3) 3. javni razpis za operacijo Ureditve gozdnih vlak, potrebnih za izvedbo sanacije gozdov iz PRP 2014-2020, (4) 4. javni razpis za aktivnost Dela za odpravo škode in obnovo gozda iz PRP 2014–2020 in (5) Javni razpis za operacijo ureditev gozdne infrastrukture iz PRP 2014-2020 za leto 2020.

Konec septembra 2019 je Ministrstvo za infrastrukturo objavilo Javni razpis za sofinanciranje daljinskega ogrevanja na OVE za obdobje 2019–2022, ki omogoča finančne spodbude, namenjene za naložbe v nove sisteme daljinskega ogrevanja na obnovljive vire (DO OVE) in mikro sisteme DO OVE. Do finančnih spodbud so upravičeni tudi investitorji, ki širijo obstoječ daljinski sistem DO OVE ali gradijo novo kotlovnico s kotli na lesno biomaso kot vir za obstoječe daljinsko omrežje v naslednji vsebini:

- izgradnja sistemov DO OVE s kotlovsko kapaciteto največ do 10 MW oziroma izgradnja mikro sistemov DO OVE s kotlovsko kapaciteto največ do 1 MW;
- širitev daljinskega omrežja pri obstoječem sistemu DO OVE z ali brez dograditve dodatnih kotlov na lesno biomaso;
- v kolikor izraba solarne energije, kot dodatnega vira, prispeva k izboljšanju gospodarnosti celotnega sistema DO OVE, je lahko del operacije tudi solarni sistem za pripravo tople vode.

V prenovi Slovenske strategije pametne specializacije (S4) kot del priprave Slovenije na novo evropsko kohezijsko politiko v programskem obdobju 2021–2027 sodeluje tudi SRIP Pametne stavbe in dom z lesno verigo (SRIP PSiDL), ki je tekom leta 2020 prenovil svoj akcijski načrt za obdobje 2020–2022 (Akcijski načrt SRIP Pametne stavbe in dom z lesno verigo za obdobje 2020–2022). Prenovljen akcijski načrt 2020–2022 temelji na izkušnjah triletnega delovanja SRIP in predstavlja evolucijo prvotno zastavljenega delovanja SRIP PSiDL v osnovnem akcijskem načrtu SRIP za obdobje 2017–2019. Potreba po prenovi je bila posledica vse večje digitalizacije in prepletenosti rešitev za pametne in trajnostne stavbe ter njihove integracije v pametne skupnosti prihodnosti, ob hkrati vedno bolj raznolikih zahtevah in potrebah njihovih uporabnikov. Predlog prenovljenega Akcijskega načrta SRIP PSiDL za obdobje 2020–2022 je trenutno v obravnavi in v usklajevanju vsebin med ključnimi ministrstvi ter prehaja v naslednji krog procesa podjetniškega odkrivanja v procesu prenove S4. Zaključek usklajevanja vsebin se pričakuje do konca leta 2020.

V letu 2020 je bil s strani Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo v sodelovanju z več organizacijami, oblikovan osnutek nacionalne industrijske strategije imenovan »Slovenska industrijska strategija 2021–2030«. Strategija pomeni nadgradnjo v skladu z aktualnimi evropskimi

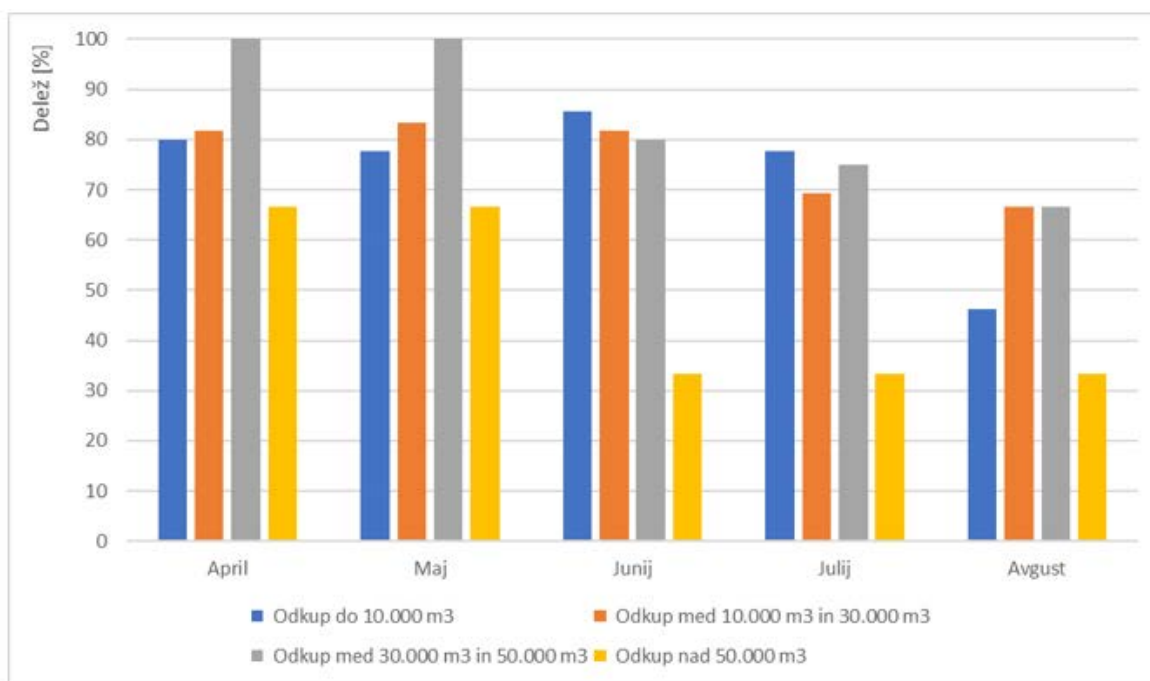
in domačimi strateškimi dokumenti ter usmeritvami pod skupnim imenovalcem: »zeleni, ustvarjalni in pametni razvoj.« Namen Slovenske industrijske strategije je postaviti usmeritve za nadaljnji razvoj slovenske industrije v širšem smislu (tudi z njo povezanih storitev) za obdobje 2021–2030. V vsebino strategije je bila na novo dodana tudi industrija temelječa na lesu in ostalih naravnih obnovljivih materialih.

3. Posledice epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 v gozdarskem in lesnopredelovalnem sektorju države

V Sloveniji je bila sredi marca zaradi naraščanja števila okužb bolezni SARS-CoV-2 razglašena epidemija. S ciljem zajeitve širjenja virusa je Vlada RS sprejela vrsto ukrepov za omejitev negativnih posledic epidemije za prebivalstvo in gospodarstvo ter za njegovo hitrejše okrevanje. Tako je bil v začetku aprila sprejet Zakon o interventnih ukrepih za zajeitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (Uradni list RS, 49/20 in 61/20), s katerim so bili določeni začasni ukrepi tudi s področja gozdarstva. Posledice ukrepov za omejitev epidemije so se že v drugi polovici marca pokazale tudi na trgu gozdnih lesnih sortimentov v državi in v delovanju lesnopredelovalnega sektorja. Največji problemi za podjetja so v času epidemije predstavljale prekinjene oziroma otežene dobavne verige surovin in posledično zmanjšana proizvodnja produktov, manj naročil kupcev ter težave s prodajo izdelkov oziroma polizdelkov. Poleg tega se je v drugi polovici marca za nekaj časa ustavila tudi prodaja gozdnih lesnih sortimentov, v mesecih kasneje pa je bila prodaja zmanjšana tudi za 50 %.

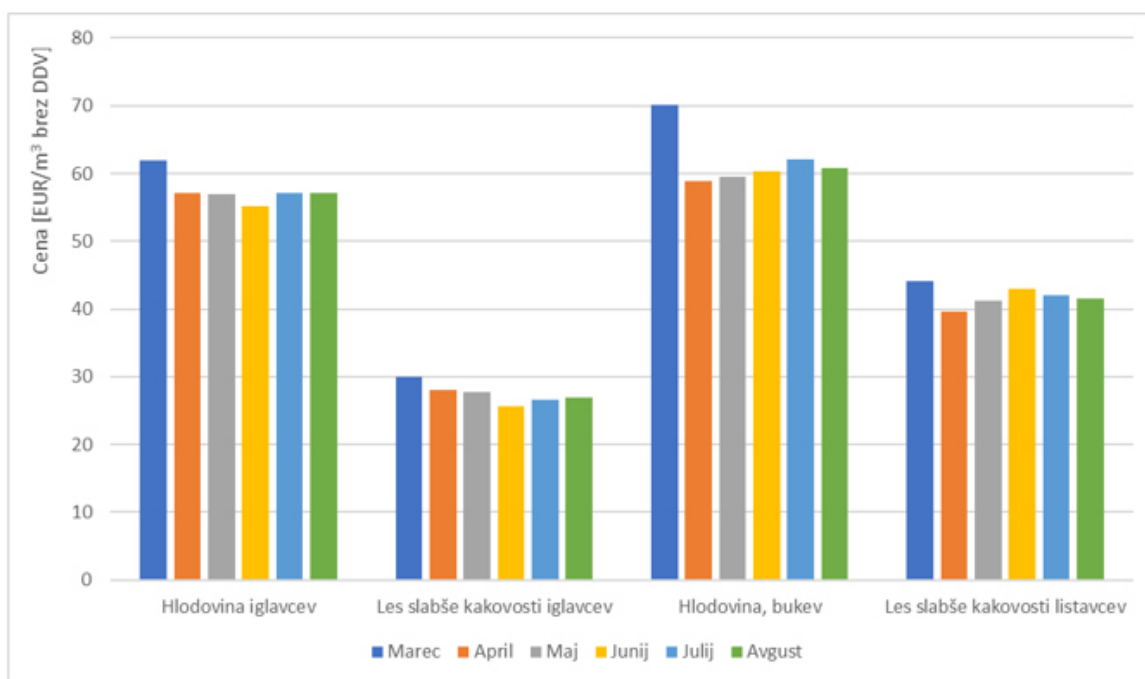
Za potrebe mesečnega poročanja o izpadu dohodka v gozdarskem sektorju ter za boljši vpogled v stanje na trgu gozdnih lesnih sortimentov v času epidemije, je Gozdarski inštitut Slovenije (GIS) že v drugi polovici marca začel spremljati stanje pri nekaterih večjih oziroma pomembnejših deležnikih na trgu okroglega lesa v Sloveniji in tudi širše v Evropi. Tako je na primer GIS začel izvajati mesečno - izredno zbiranje odkupnih cen gozdnih lesnih sortimentov na kamionski cesti iz zasebnih gozdov. Stalni anketni vprašalnik je bil za te potrebe nekoliko prilagojen z dodanim vprašanjem o spremembi obsega odkupa okroglega lesa iz zasebnih gozdov.

Po zbranih informacijah se je odkup lesa iz zasebnega sektorja začel zmanjševati v drugi polovici marca, v sredini aprila so odkupovalci poročali o povprečnem 44 % zmanjšanju odkupa, v maju so poročali o še večjem padcu odkupa in sicer v povprečju za več kot 50 %. V juniju se je odkup okroglega lesa še vedno zmanjševal, še vedno kar 22 % podjetij poroča o ustavljenem odkupu, več kot 45 % podjetij pa je poročalo o prepolovljenem odkupu. V juliju in avgustu se trend odkupa iz zasebnih gozdov še vedno ni bistveno spremenil, saj so podjetja še vedno poročala o zmanjšanem odkupu. V avgustu 2020 je bil opazen trend zmanjševanja podjetij, ki poročajo o padcu odkupa in sicer v vseh velikostnih kategorijah podjetij glede na letne količine odkupa. Vendar je največji pozitivni trend viden pri manjših podjetjih, saj jih je v juliju več kot 75 % poročalo o zmanjševanju odkupa, v avgustu pa je ta delež že pod polovico.

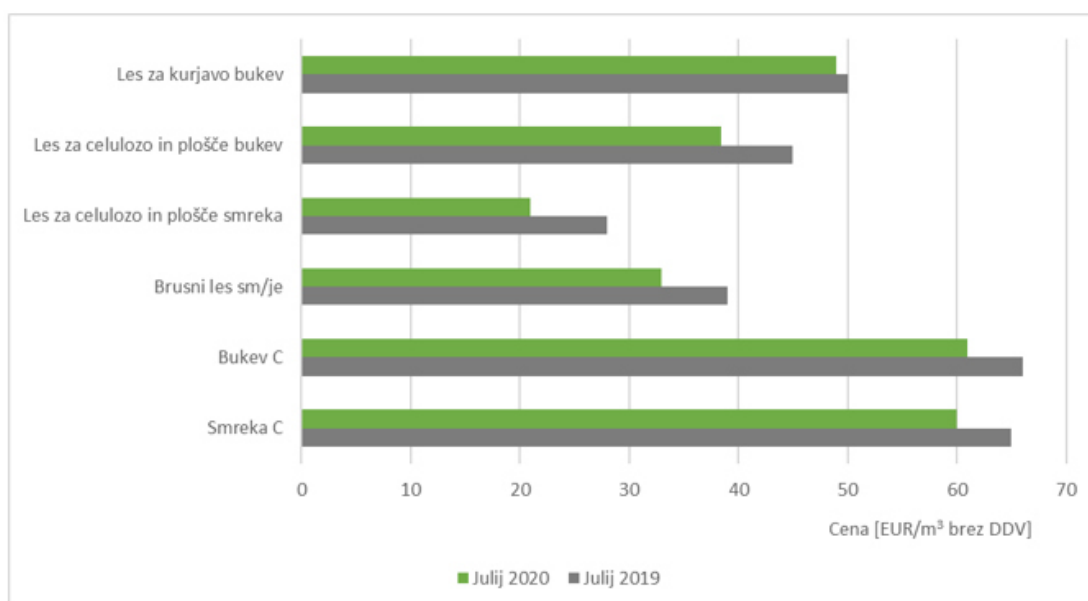
Slika 2: Delež podjetij, ki so v obdobju od aprila do avgusta poročala o izpadu oziroma zmanjšanju odkupa okroglega lesa iz zasebnih gozdov glede na poročan obseg letnega odkupa (N=159, vir podatkov: Gozdarski inštitut Slovenije)

Primerjava cen v opazovanemu obdobju nakazuje, da se cene gozdnih lesnih sortimentov na slovenskem trgu še vedno niso vrnila na nivo pred epidemijo (februar–marec 2020). Pri iglavcih so bile cene najnižje v juniju, pri listavcih pa v aprilu. Pri hlodih iglavcev so cene v avgustu za 8 % nižje kot so bile v začetku epidemije, pri lesu slabše kakovosti iglavcev je razlika še nekoliko večja in sicer 10 %. Največja razlika v cenah ostaja pri hlodih bukve, kjer so cene v avgustu še vedno za 13 % nižje kot v začetku epidemije. Najmanjša razlika pa je v cenah lesa slabše kakovosti listavcev (cene v avgustu so zgolj za 6 % nižje).

Slika 3: Primerjava dejanskih odkupnih cen po združenih kategorijah gozdnih lesnih sortimentov v obdobju od aprila do avgusta 2020 (vir podatkov: Gozdarski inštitut Slovenije)

Je pa cena okroglega lesa poleg razmer na trgu odvisna tudi od letnega časa, ko je bil les posekan. Na primer hlodovina iglavcev dosega najvišje cene jeseni in pozimi, spomladi in poleti pa so cene nižje. Podobno velja za hlodovino listavcev, ko ta les v času letnih sečenj dosega nižje cene kot v zimskem obdobju. Primerjava med enakima mesecema, julijem 2019 in julijem 2020, kaže na nižje cene pri večini gozdnih lesnih sortimentov v letu 2020. Pri hlodovini je bila cena v juliju 2020 v povprečju za 10 eur/m³ (brez DDV) nižja kot v juliju 2019, kar predstavlja 9 %, cena lesa slabše kakovosti pa je bila v povprečju nižja za 4 eur/m³ (brez DDV) oziroma za 11 %.

Slika 4: Primerjava srednjih vrednosti odkupnih cen izbranih kategorij gozdnih lesnih sortimentov za mesec julij v letih 2019 in 2020 (vir: Gozdarski inštitut Slovenije)

Ocena izpada dohodka v gozdarskem sektorju zaradi epidemije COVID-19

Skladno z metodologijo iz priloge 1 Odloka o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka v gozdarskem sektorju zaradi epidemije COVID-19, je Gozdarski inštitut Slovenije izračunal izpad dohodka v sektorju gozdarstva za obdobje od 16.3. do 31.8.2020. Izračunan izpad dohodka v sektorju gozdarstva je v drugi polovici marca 2020 znašal 14 %, v obdobju od aprila do julija pa je presegel 20 % in je znašal v aprilu 35 %, v maju 29 %, v juniju 23 % in v juliju 32 %. V avgustu je bil izpad dohodka v sektorju gozdarstva še nekoliko višji in sicer kar 35 %. Vendar je velik del razlike v izračunanem dohodku v juliju in avgustu mogoče pojasniti z manjšim sanitarnim posekom iglavcev in ne zgolj s posledicami razmer na trgu.

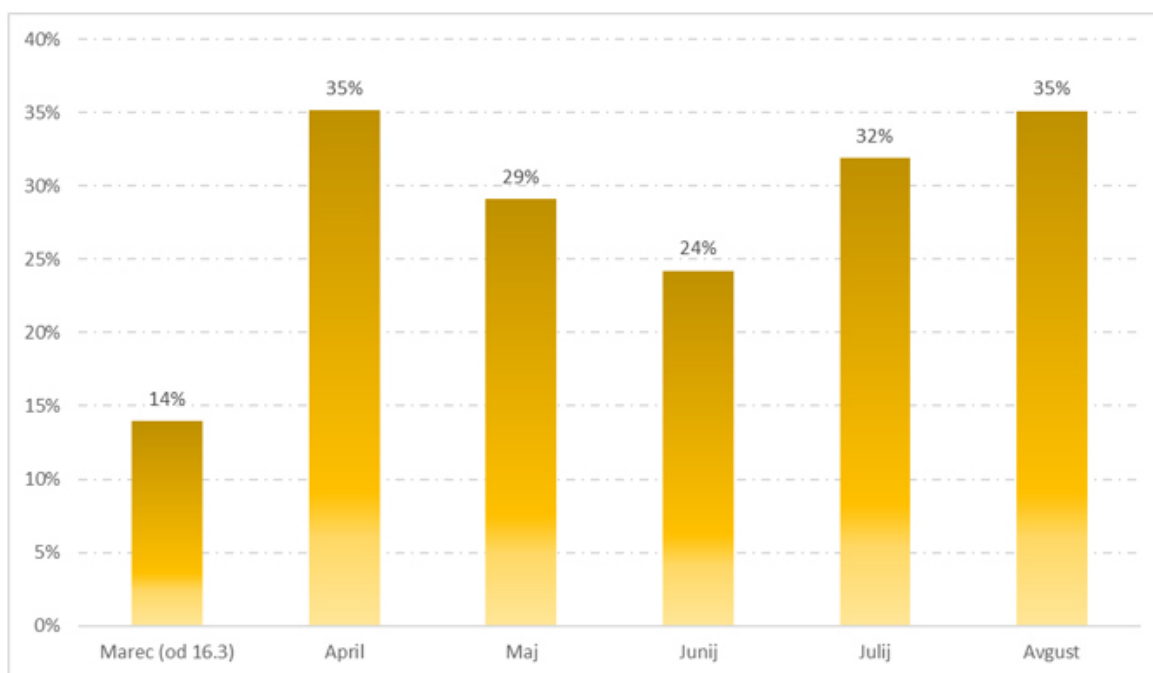
Ocena izpada dohodka zaradi epidemije COVID-19 se izračunava na podlagi podatkov o teoretični vrednosti proizvodnje ter dejanske vrednosti proizvodnje. Pri tem se predvideva, da se stroški proizvodnje niso spremenili oziroma ostajajo v omenjenem obdobju primerljivi.

Povzetek vseh predstavljenih izračunov in ocen je podan v preglednici 1 v kateri je prikazana tudi končna ocena izpada dohodka v sektorju gozdarstva.

Preglednica 1: Ocena izpada dohodka v gozdarskem sektorju v času epidemije COVID-19 in v mesecih po njej (izračuni: Gozdarski inštitut Slovenije)

	Marec (od 16.3)	April	Maj	Junij	Julij	Avgust
Teoretična vrednost proizvodnje GLS	11.496.201	21.132.008	21.066.296	16.239.766	17.129.869	17.563.397
Dejanska vrednost proizvodnje GLS	9.893.045	13.702.522	14.936.660	12.486.450	11.664.353	11.391.091
Razlika med teoretično in dejansko vrednostjo	-1.603.156	-7.429.486	-6.129.636	-3.753.316	-5.465.516	-6.172.306
Izpad dohodka	14 %	35 %	29 %	23 %	32 %	35 %

V avgustu je bil ocenjen izpad dohodka v gozdarstvu na enakem nivoju kot aprila ko je veljala stroga karantena ter so bile državne meje zaprte. Vendar je glavni vzrok za tako visok izpad dohodka v primerjanih mesecih po naši oceni zelo različen. Če je bil glavni razlog v aprilu zmanjšan odkup in zmanjšana predelava lesa tako v Sloveniji kot tudi v sosednjih državah, je v avgustu glaven razlog v izredno nizkem poseku. Posek pri iglavcih se je po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije v avgustu zmanjšal za več kot polovico.

Slika 5: Ocenjen izpad dohodka v sektorju gozdarstva po mesecih od začetka epidemije do avgusta 2020 (izračuni: Gozdarski inštitut Slovenije)

Predstavljen izpad dohodka je ocenjen na nacionalnem nivoju in temelji zgolj na oceni dejanske in teoretične gozdne proizvodnje. Pri tem primarna predelava okroglega lesa ni vključena v analize. Po preliminarnih podatkih iz ankete med žagarskimi obrati, ki jo je Gozdarski inštitut Slovenije izvedel v obdobju med junijem in septembrom 2020 pa nakazuje, da je tudi ta del gozdno lesnega sektorja utrpel posledice, saj se je proizvodnja žaganega lesa iglavcev zaradi epidemije zmanjšala v povprečju za 13 %, proizvodnja žaganega lesa listavcev pa v povprečju za 23 %.

4. Tržni dejavniki

Viri podatkov: UMAR, SURS, ZGS in GIS

Širjenje epidemije COVID-19 od sredine marca 2020 in nujni ukrepi za zaščito zdravja so vplivali na zmanjšanje gospodarske aktivnosti že marca in posledično v prvem četrtletju. Marčevsko znižanje kratkoročnih kazalnikov aktivnosti je bilo občutno, realni BDP se je v prvem letošnjem četrtletju medletno zmanjšal za 2,5 %. Zaradi povečanja negotovosti in zaprtja vseh nenujnih storitvenih dejavnosti, se je marca opazno znižala aktivnost v nekaterih dejavnostih, kar je vplivalo na padec zasebne potrošnje v prvem četrtletju. Znižala se je tudi vrednost opravljenih gradbenih del, vendar manj kot v drugih dejavnostih. Gradbene investicije so sicer v začetku leta zaradi visoke aktivnosti v tej panogi še rasle, močno pa so upadle investicije v stroje in opremo, ki so bile zaradi umirjanja aktivnosti v mednarodnem okolju medletno nižje že v zadnjem lanskem četrtletju. Letos so se še dodatno znižale zaradi zaostrenih razmer v mednarodnem okolju, ki so jih povzročili omejitveni ukrepi za zaježitev širjenja koronavirusa, ter velike negotovosti, ki vpliva na investicijske odločitve podjetij. Strogi omejitveni ukrepi v državah EU so pomembno vplivali na povpraševanje po našem blagu in storitvah ter s tem na zunanjetrgovinska gibanja. Izvoz in uvoz sta se opazno zmanjšala. Marca je upadel tudi obseg proizvodnje v predelovalnih dejavnostih z izjemo farmacevtske in

prehrambene industrije. Med agregati potrošnje se je v prvem četrtnem letu medletno okrepila le končna državna potrošnja. V drugem četrtnem letu se je po pričakovanih padec gospodarske aktivnosti poglobil, pri čemer je po največjem padcu aprila aktivnost začela počasi okrevati. Realni BDP se je medletno močno zmanjšal, za 13 %. Po globokem upadu aprila, se je s sproščanjem zaježitvenih ukrepov začelo njihovo okrevanje, ki pa bo zaradi prisotnosti določenih omejitvenih ukrepov počasno. Zaradi karantene, zaprtja vseh nenujnih storitev in trgovin, povečanja negotovosti in previdnostnega varčevanja je opazno upadla tudi potrošnja gospodinjstev. Znižala se je tudi vrednost opravljenih gradbenih del in gradbene investicije, upad investicij v opremo in stroje pa se je še poglobil. Zaradi strogih omejitvenih ukrepov se je povečal tudi padec izvoza in uvoza. Mesečna rast blagovne menjave se je sicer po aprilskem globokem padcu začela maja in nadaljevala junija tudi zaradi hitrejšega okrevanja v nekaterih naših pomembnejših trgovinskih partnericah. Okrevanje menjave storitev pa se v tem obdobju še ni opazneje začelo. Čeprav industrija v Sloveniji ni imela odrejenega zaprtja podjetij, so bila nekatera podjetja nekaj časa zaprta, druga pa so delovala v omejenem obsegu. Slednje naj bi bilo predvsem posledica potrebe po zagotovitvi obvezne razdalje med delavci oziroma pomanjkanja materiala za proizvodnjo zaradi motenih dobavnih verig ter upada naročil zaradi zmanjšanega tujega povpraševanja. To je vplivalo na globok padec dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti, kjer so največji upad zabeležile dejavnosti povezane z avtomobilsko industrijo, medletno pa je rasla le farmacevtska proizvodnja. Tudi predelovalne dejavnosti so po globokem padcu aprila začele počasi okrevati.

Četudi se v letu 2019 ni zgodila kakšna večja naravna ujma v slovenskih gozdovih, je bilo kljub temu varstveno-sanitarnega poseka 40 % glede na celotni posek v tem letu. Vzrok za takšno količino so predvsem poškodbe dreves zaradi podlubnikov, ki v slovenskih gozdovih povzročajo večje škode predvsem od leta 2015 naprej. V začetku februarja 2020 so gozdove v Sloveniji poškodovali močni vetrovi in sicer približno 140.000 m³, od tega večinoma smreko. Polovica tega je bilo poškodb na Gorenjskem območju. Poleg vetroloma pa je bilo zaenkrat v letu 2020 zaradi podlubnikov posekanih čez 440.000 m³. Ocenjena škoda v gozdovih znaša 6,6 milijona evrov in se nanaša na izgubo vrednosti lesa zaradi poškodb, ki so posledica vetrolomov med 5. in 6. februarjem 2020 ter 10. in 11. februarjem in prenamnožitve podlubnikov v obdobju od 1. januarja do 23. junija 2020. Zaradi vse bolj pogostih in obsežnih naravnih ujm v gozdovih, je sanacija poškodovanih gozdov že sedem zaporednih let prioriteta dejavnost ZGS, gozdarske stroke, lastnikov gozdov in izvajalcev gozdarskih del.

Še vedno je med dejavniki, ki so vplivali na trg v prvi polovici leta 2019, tudi ukrep Hrvaške, ki je z junijem 2017 omejila (prepovedala) izvoz nepredelane hrastovine za dve leti (do junija 2019). Prepoved je izhajala iz sprejetega predpisa o fitosanitarnih ukrepih za preprečevanje širjenja stenice hrastove čipkarice *Corythucha arcuata* (Say, 1832), ki je bil objavljen 1. 6. 2017. Ukrep je posegal na trg z lesom hrastovine in vplival na poslovanje slovenskih podjetij, ki uvažajo hrastovino iz Hrvaške (hlodovina, les slabše kakovosti, sekanci ...) in/ali izvajajo storitve predelave lesa za naročnike, ki kupujejo les na Hrvaškem. Z julijem 2019 se je trg nepredelane hrastovine znova sprostil.

V lesno-predelovalni industriji (NACE C16) se je v tekočem letu 2020 prvič po letu 2014 prekinil pozitiven trend, saj se je indeks industrijske proizvodnje v prvih sedmih mesecih glede na enako obdobje lani zmanjšal in sicer za 5,4 %. Prihodki od prodaje so se v prvih sedmih mesecih glede na enako obdobje lani zmanjšali za 4,3 %: na domačem trgu so se zmanjšali za 5,4 %, v izvozu pa za 3,6 %.

Prizadevanja za rast in razvoj lesnopredelovalne industrije in rabo lesenih produktov v gradbeništvu ter za povečanje konkurenčnosti lesne in pohištvene industrije, država kaže z različnimi promocijskimi aktivnostmi, razpisi za nepovratna kohezijska in povratna sredstva v sodelovanju s Slovenskim podjetniškim skladom in s SID banko, samograditeljem pa je na voljo ponudba EKO sklada. Za spodbujanje trajnostne gradnje z lesom bodo v prihodnje namenjena tudi sredstva Sklada za podnebne spremembe. Za leseno gradnjo javnih stavb je pomembna tudi Uredba o zelenem javnem naročanju (Uradni list RS, št. 51/17 in 64/19), ki določa, da mora znašati delež lesa ali lesnih tvoriv v stavbah, ki jih uredba zajema, najmanj 30 % prostornine vgrajenih materialov. Priložnost za povečanje gradnje lesenih objektov pa je tudi v Evropskem zelenem dogovoru, ki predvideva vzpostavitev trajnostnega evropskega gospodarstva, ki do leta 2050 ne bo ustvarjalo neto emisij toplogrednih plinov.

5. Razvoj na trgu z lesnimi proizvodi

Viri podatkov: SURS, UMAR, GZS: Združenje lesne in pohištvene industrije, GZS: Združenje papirne in papirno predelovalne industrije, GIS; preračuni, analiza in interpretacija GIS

a) Okrogli les

2019

Obseg proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov je bil v letu 2019 manjši v primerjavi z letom prej (–8 %), razlog za to je predvsem nižji obseg sanitarnega poseka zaradi naravnih motenj v gozdovih. Kljub temu, da je bila proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov v letu 2019 nižja kot v letu 2018, je bila proizvodnja sortimentov listavcev za 15 % višja kot v letu 2018 in je primerljiva z letoma 2015 in 2016.

Proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov je v letu 2019 znašala 4,7 milijonov neto kubikov, od tega 2,8 milijonov m³ iglavcev (–19 %) in 1,9 milijona m³ listavcev (+15 %). Odkupne količine gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov so se pri industrijskem lesu iglavcev znižale za 10 % v primerjavi z letom 2018, odkup industrijskega lesa listavcev pa se je povečal za 4 %. Odkup lesa za kurjavo (iglavcev in listavcev) se je v primerjavi s predhodnim letom povečal za 4 %. Vrednost odkupnih količin okroglega industrijskega lesa iglavcev iz zasebnih gozdov se je znižala za 15 %, medtem ko se je pri listavcih povečala za 10 %. Izvoz okroglega lesa se je v letu 2019 zmanjšal za 28 % v primerjavi z letom 2018 in je znašal 1,9 milijona m³, uvoz okroglega lesa pa je v letu 2019 presegel 0,61 milijona m³, kar je rekordna količina v zadnjih 18-ih letih. Zunanjetrgovinski presežek okroglega lesa se je posledično zmanjšal (1,3 milijonov m³) in sicer kar za 39 % v primerjavi z letom 2018. Največji presežek je bil pri kategoriji hlodi za žago in furnir iglavcev in sicer 0,66 milijona m³, kar je 53 % manj kot v letu 2018. Se je pa v primerjavi z 2018, v letu 2019 za kar 77 % povečal zunanjetrgovinski presežek v kategoriji okrogli industrijski les listavcev.

2020

Proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov letos ni pod izrazitim vplivom sanacije škod zaradi naravnih motenj v gozdovih. Po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije, je bilo v obdobju 1.1.2020–10.9.2020 posekane lesne mase za 23 % manj kot v enakem obdobju lani. Od tega s 65 % prevladuje

posek iglavcev, ki pa je za nekaj odstotkov manjši kot v enakem obdobju v letu 2019 in je večji pri listavcih. Zaradi nižjega poseka iglavcev, kar je posledica manjših škod zaradi podlubnikov ter nizkih cen hlodovine boljše ter srednje kakovosti, je v letu 2020 zaznati pomanjkanje hlodovine iglavcev pri slovenskih žagarskih obratih. Posledično je porastel uvoz hlodovine iglavcev še posebej iz Češke Republike in Italije. Presežki ponudbe in pa padec cen je bilo zaznati pri industrijskem lesu slabše kakovosti iz slovenskih gozdov, za kar je bil največji vzrok kriza v Italiji zaradi epidemije COVID-19. Namreč Italija je poleg Avstrije največji uvozni trg lesa za celulozo in plošče iz Slovenije.

Posledice strogih ukrepov za zaježitev epidemije bolezni SARS-CoV-2 so se po enem tednu od razglasitve epidemije s strani Vlade RS, začele kazati tudi vzdolž gozdno lesnih verig v Sloveniji, predvsem na trgu gozdnih lesnih sortimentov. Prodaja gozdnih lesnih sortimentov se je skoraj povsem ustavila po 23.3.2020, ko so odkup ustavili tako največji proizvajalci lesnih kompozitnih plošč na severu Italije kot tudi večina žag na Avstrijskem Štajerskem in Avstrijskem Koroškem. V Sloveniji je v zadnjem tednu marca prenehal z odkupom in prav tako s proizvodnjo tudi eden največjih kupcev lesa slabše kakovosti in proizvajalcev lesnih kompozitnih plošč v državi. Z odkupom lesa slabše kakovosti ter s proizvodnjo je za določeno obdobje prenehalo tudi podjetje, ki se ukvarja s predelavo lesa in pridobivanjem različnih ekstraktov iz lesa. Z odkupom lesa in proizvodnjo pa sta ves čas trajanja epidemije nadaljevali dve slovenski industriji mehanske celuloze, ena brez motenj, druga z nekoliko zmanjšanim obratovanjem glede na razpoložljivo kapaciteto. Tudi dve tretjini žagarske in pohištvene industrije je tekom trajanja epidemije bolezni SARS-CoV-2 nadaljevalo z odkupom okroglega lesa ter proizvodnjo.

Po podatkih o odkupu okroglega lesa iz zasebnih gozdov, ki ga mesečno spremlja Statistični urad RS (SURS), se je v času najbolj izrednih razmer na trgu gozdnih lesnih sortimentov zaradi epidemije (to je v mesecu aprilu in maju), odkup okroglega industrijskega lesa iglavcev zmanjšal za 17 % v primerjavi z enakima mesecema predhodnega leta, pri listavcih pa se je zmanjšal za 27 %. V prvih sedmih mesecih letošnjega leta, pa se je odkup pri kategoriji okrogli industrijski les iglavcev zmanjšal za 9 % v primerjavi z enakim obdobjem lani, od tega najbolj pri kategoriji les za celulozo in plošče (–16 %). Pri kategoriji okrogli industrijski les listavcev pa se je v obdobju januar–julij 2020 odkup zmanjšal za 4 %, kljub temu, da se je odkup bukove hlodovine v tem obdobju povečal za 11 %. Tudi odkup lesa za kurjavo se je v prvih sedmih mesecih letošnjega leta zmanjšal (–13 %) v primerjavi z enakim obdobjem v letu 2019.

Podatke o odkupnih cenah gozdnih lesnih sortimentov ter o dinamiki odkupa lesa je v času epidemije COVID-19 mesečno spremljal tudi Gozdarski inštitut Slovenije. Glede na poročanja podjetij, se je v mesecu aprilu odkup okroglega lesa zmanjšal pri 65 % podjetij, ki so sodelovali v raziskavi, v primerjavi z mesecem marcem, in sicer za povprečno 44 %. 15 % podjetjem se je odkup okroglega lesa povsem ustavil in enak delež podjetij je odkupovalo nespremenjene količine lesa v primerjavi z mesecem marcem. V mesecu maju se je delež zmanjšanja količin odkupa še za nekaj odstotkov dvignil v primerjavi z aprilom 2020. Vendar pa na dinamiko odkupa gozdnih lesnih sortimentov v mesecih, ko je bila razglašena epidemija, verjetno niso vplivale le razmere zaradi tega dejavnika, ampak so morda na to vplivali tudi nekateri drugi dejavniki kot so na primer razpoložljivost lesa, sezonskost, itd.

Podatki zunanje trgovine okroglega lesa za prvo polovico letošnjega leta nakazujejo zmanjšanje izvoza tako iglavcev kot listavcev v letu 2020 glede na prejšnje leto. Podatki o uvozu okroglega lesa iglavcev v prvi polovici leta 2020 kažejo na precejšnje povečanje uvoza tega lesa v primerjavi z letom

2019. Obratno pa se kažejo napovedi za uvoz okroglega lesa listavcev v letošnjem letu in sicer glede na stanje zunanje trgovine v prvi polovici tega leta se bo uvoz tega lesa precej zmanjšal v primerjavi z letom 2019.

b) Raba lesa v energetske namene

Največji porabnik lesa in lesnih odpadkov za energetske namene so gospodinjstva, ki porabijo povprečno okoli 1,5 milijona ton lesnih goriv na leto, med katerimi prevladujejo polena, sledijo peleti, sekanci in nazadnje briketi. Drva predstavljajo enega najcenejših sistemov ogrevanja in hkrati najbolj dostopnih energentov pri nas, gospodinjstva pa jih pridobijo bodisi iz lastnih gozdov bodisi jih kupijo na trgu. Največji posamezni porabnik lesa v energetske namene je še vedno daljinski sistem v Ljubljani z instalirano močjo 152 MW, vendar gre v tem sistemu za sosežig lesa in premoga. V termoelektrarni in toplarni porabijo nad 100.000 ton lesnih sekancev/leto.

Na slovenskem trgu je največje povpraševanje po bukovih drveh z vsebnostjo vode okoli 20 % (zračno suha drva) ter dolžine med 25 in 33 cm. Cena takšnih drv je ob koncu kurilne sezone 2019/2020 znašala 159 evrov na tono in je bila za 11 % nižja kot ob začetku kurilne sezone. Cene lesnih goriv spremlja Gozdarski inštitut Slovenije in jih redno objavlja na <http://wcm.gozdis.si/cene-lesnih-goriv>.

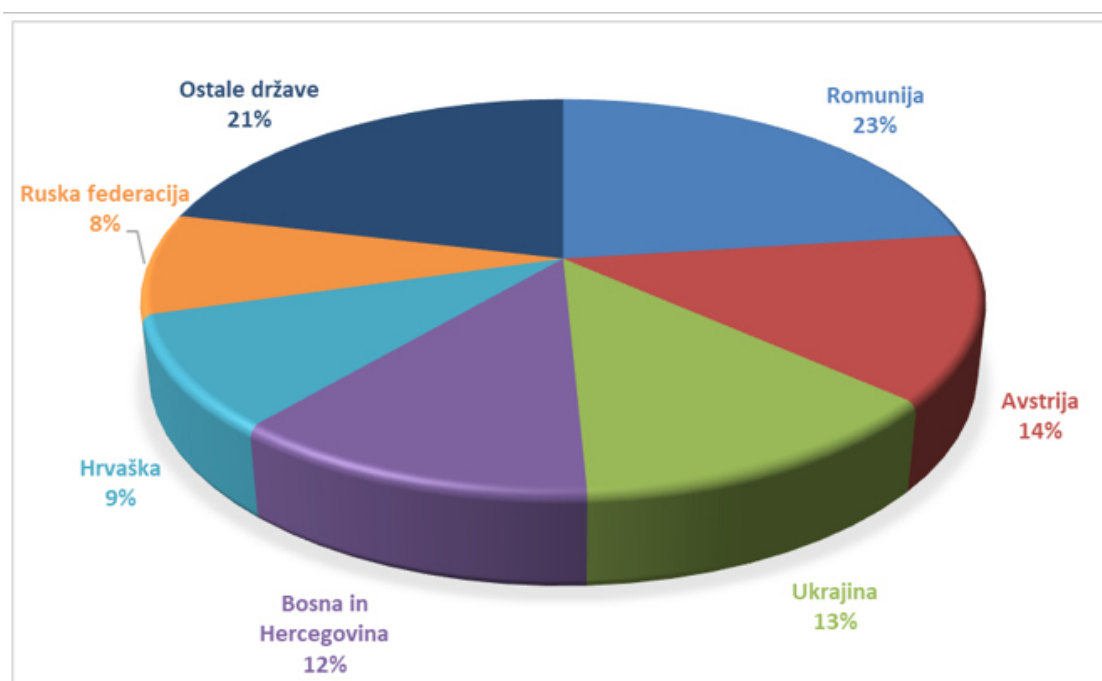

Slika 6: Cene drv (v EUR/t z DDV) v obdobju 2011–2020 (vir: Gozdarski inštitut Slovenije)

Podobno kot v predhodnih letih (z izjemo leta 2017), smo tudi v letu 2019 na trgu lesnih peletov zabeležili zunanjetrgovinski primanjkljaj, kar dokazuje, da je bila poraba peletov večja od proizvodnje. Glavni porabniki lesnih peletov so gospodinjstva, sledijo večji javni objekti ter drugi uporabniki. Po zadnjem zbiranju podatkov o proizvodnji peletov v Sloveniji, ki ga je Gozdarski

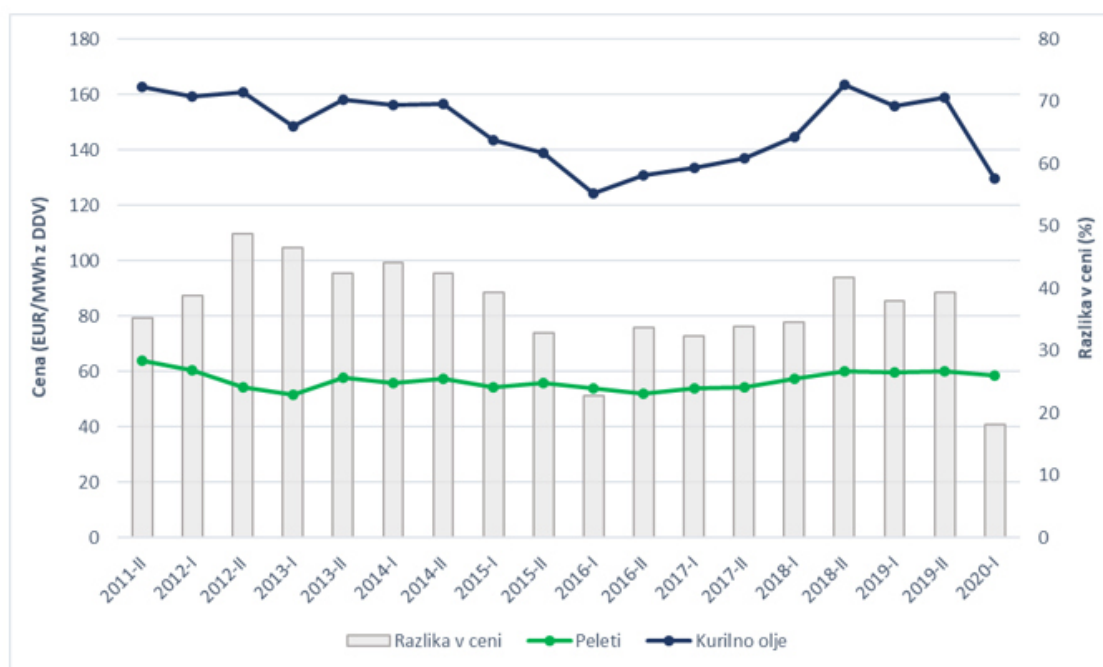
inštitut Slovenije izvedel v maju 2020, je v Sloveniji 22 proizvajalcev, med katerimi prevladujejo manjši proizvajalci, ki proizvedejo do 10.000 t peletov letno. Le eden proizvajalec je proizvedel nad 50.000 t peletov in dva proizvajalca s proizvodnjo v razredu 15.000–50.000 t. Proizvodnja peletov v Sloveniji je v letu 2019 znašala 134.000 ton, kar je skoraj 14 % več kot v letu 2018. Zabeležili smo največje povišanje proizvodnje peletov v Sloveniji v zadnjih šestih letih.

Izvoz peletov je v obdobju 2010–2019, v letu 2019 prvič dosegel količino čez 200.000 ton. Pretežni del peletov se iz Slovenije izvozi v Italijo (85 % celotne izvožene količine), z 10 % ji sledi Avstrija, 4 % količin pa smo izvozili v sosednjo Hrvaško. Količina uvoženih peletov v Slovenijo je v 2019 znašala nekaj manj kot 230.000 ton. Večino peletov smo uvozili iz Romunije (23 %), sledi Avstrija (14 %), Ukrajina (13 %) ter Bosna in Hercegovina (12 %).

Slika 7: Struktura uvoza peletov v letu 2019 po državah (vir podatkov: Statistični urad RS)

Peleti so kot najdražja oblika lesne biomase za 18 % cenejši od cene kurilnega olja, ki se je v prvi polovici leta 2019 gibala okoli 71 €/MWh. Trenutno je razlika med tema dvema energentoma zaradi padca cen kurilnega olja najmanjša, kar smo jih zabeležili od začetka zbiranja cen v letu 2011. Tona peletov, pakiranih v 15 kg vreče, je po koncu kurilne sezone 2019/2020 v povprečju znašala 275 €. V primerjavi z enakim obdobjem v lanskem letu so cene za dva odstotka nižje.

Slika 8: Prikaz gibanja cen (v EUR/MWh) in razlike med cenami peletov in kurilnega olja (vir podatkov: Gozdarski inštitut Slovenije in European Commission)

Sekanci se porabljajo predvsem za energetske namene, kjer izstopa Termoelektrarna toplotna Ljubljana s porabo nad 100.000 ton letno. Poraba sekancev v proizvodnji lesnih produktov (vlaknene plošče, celuloza, kemikalije) je pod 10 % porabe v Sloveniji. Glede na podatke o zunanji trgovini, je Slovenija v letu 2019 na tuji trg izvozila 483.000 t lesnih sekancev, kar je v primerjavi z lesnimi peleti 132 % več količin. Več kot polovica (51 %) vseh izvoženih količin lesnih sekancev je v letu 2019 šlo na avstrijski trg, 30 % pa na italijanski. Količina uvoza lesnih sekancev se je v letu 2019 zmanjšala za 28 % v primerjavi s predhodnim letom in je znašala nekaj več kot 81.000 ton. Večji del količin (64 %) smo uvozili iz sosednje Hrvaške.

Lesni sekanci so najcenejša oblika lesnih goriv na trgu. Na končno ceno proizvoda najbolj vplivata velikost delcev in vsebnost vode. Za najbolj prodajano obliko sekancev, to je vlažnosti okoli 30 % in velikostjo delcev okoli 31 mm, smo ob koncu kurilne sezone 2019/20 odšteli 75 evrov za tono, kar je 13 % manj kot ob začetku kurilne sezone. Sekanci z manjšo vsebnostjo vode so običajno dražji.

c) Certificirani lesni proizvodi

Po sistemu FSC je trenutno certificiranih 266.279 ha gozdov, kar je 1 % več kot lani v istem obdobju. Ta površina predstavlja 23 % površine vseh gozdov v Sloveniji in med njimi prevladujejo državni gozdovi z 90 % deležem.

Površina po sistemu PEFC certificiranih gozdov se rahlo povečuje in trenutno znaša 293.000 ha. Večji del te površine predstavljajo državni gozdovi v upravljanju družbe Slovenski državni gozdovi d.o.o.

FSC in PEFC certifikati za sledenje lesa so pri podjetjih tržni mehanizem za izvozne trge in za kandidiranje pri zelenih javnih naročilih. Število podjetij s FSC certifikatom za sledenje

certificiranega lesa (CoC) je trenutno 247 in 4 začasno neveljavni, število podjetij (s sedežem v Sloveniji) s PEFC certifikatom za sledenje certificiranega lesa (CoC) pa 71.

d) Lesni proizvodi z dodano vrednostjo

Slovenska industrija pohištva je imela v letu 2019 skupno 368 milijonov evrov čistih prihodkov iz prodaje, kar je za manj kot 1 % več kot v letu 2018 in to predstavlja 1,2 % čistih prihodkov od prodaje glede na celotno predelovalno industrijo v državi. V proizvodnji pohištva NACE C31 je delež čistih prihodkov od prodaje na tujih trgih v strukturi čistega prihodka iz prodaje lani znašal 43 %. Prodaja na tujih trgih se je lani povečala za 1,2 %. Dodana vrednost na zaposlenega se je v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 v predelovalni dejavnosti C31 povečala za 6,4 % in je znašala 33.291 EUR.

Indeks industrijske proizvodnje pohištvene industrije (celotna pohištvena industrija v NACE C31), kamor spada proizvodnja lesenega pohištva, se je v prvih sedmih mesecih letošnjega leta glede na enako obdobje lani zmanjšal za 9,9 %. Prihodek od prodaje se je v primerjanih obdobjih zmanjšal za 9,6 %, na domačem trgu beleži 3,9 % zmanjšanje, na tujih trgih pa kar 16,3 % zmanjšanje glede na enako obdobje lani.

e) Žagan les iglavcev

Slovenski žagarski obrati so v letu 2019 še povečali intenzivnost predelave okroglega lesa iglavcev, kar je predvsem posledica povečanih količin hlodovine na trgu zaradi sanacije gozdov po vetrolomu v 2018 in gradacije podlubnikov v 2018 in 2019, katerega posledica so bile tudi nižje cene hlodovine na trgu. Proizvodnja žaganega lesa iglavcev se je v letu 2019 povečala za 19 % v primerjavi z letom 2018. Uvoz žaganega lesa iglavcev se je v letu 2019 povečal za 5 %, izvoz pa za 9 % v primerjavi z letom 2018.

V letu 2020 pa je pričakovati nekolikošen upad proizvodnje žaganega lesa (tako iglavcev kot listavcev) zaradi vpliva razglasitve epidemije bolezni SARS-CoV-2, ko se je večini podjetjem v tem sektorju zmanjšal obseg proizvodnje.

Se pa v prihodnjih letih obetajo nove naložbe v tehnološko modernizacijo in povečevanje kapacitet obstoječih slovenskih žagarskih obratov in investicije v nove obrate.

f) Žagan les listavcev

Proizvodnja žaganega lesa listavcev se je v letu 2019 povečala za 4 % v primerjavi s predhodnim letom. V nasprotju z letom 2018, so bile v letu 2019 na trgu večje količine hlodovine listavcev, kar potrjujejo tudi podatki o večji predelavi hlodovine listavcev v letu 2019 kot v predhodnem letu. V zadnji četrtini letošnjega leta podjetja v žagarski dejavnosti pričakujejo prenasičenost oskrbe z bukovo hlodovino. Podobno se s prevelikimi zalogami bukove hlodovine spopadajo tudi žagarski obrati v Nemčiji, za kar naj bi bila ena od glavnih razlogov težava s prekinjenimi izvoznimi potmi v Azijo v času epidemije COVID-19. Zaradi polnih zalog bukove hlodovine se za sezono 2020/2021 v tej državi napoveduje manjše povpraševanje po tem lesu, hkrati pa tudi izvajalci gozdarskih del za to sezono napovedujejo manj poseka in nižje razpoložljive količine tega lesa. Prav tako se na žagah

po Evropi polnijo zaloge žaganega lesa listavcev, čemur je lahko pripisati močno zmanjšano ali celo zaustavljeno proizvodnjo pohištva zaradi vpliva pandemije.

Uvoz in izvoz žaganega lesa listavcev sta se v letu 2019 zmanjšala v primerjavi z letom prej in sicer uvoz za 20 %, izvoz pa za 12 %.

Proizvodnja, uvoz in izvoz žaganega lesa iz tropskih drevesnih vrst so po količinah in vrednostih zanemarljivi. Tudi za letos napovedujemo nizek obseg zunanje trgovine s tropskim žaganim lesom.

g) Lesne plošče (vključujejo tudi furnir)

Proizvodnja vseh vrst lesnih plošč (Wood Based Panels) vključno s furnirjem se je v letu 2019 povečala za 8 %, poraba le teh pa se je na račun povečanega izvoza nekaterih vrst lesnih plošč zmanjšala za 1 %, kar nakazuje na prekinitev pozitivnega trenda v gradnji stavb in gradbeništvu nasploh. Za leto 2020 ocenjujemo nekoliko zmanjšan obseg proizvodnje (približno -6 %) v primerjavi z letom 2019, predvsem zaradi vpliva epidemije COVID-19 po Evropi pri nekaterih slovenskih proizvajalcih lesnih plošč. Poraba pa se bo na račun zmanjšane proizvodnje ter zmanjšanja uvoza večine vrst lesnih plošč nekoliko zmanjšala.

V letu 2019 smo za proizvodnjo pohištva in uporabo v gradbeništvu porabili 180.000 m³ ivernih plošč (z OSB ploščami), kar je za 2 % manj kot leto prej. Za leto 2020 napovedujemo rahel upad porabe ivernih plošč, predvsem na račun zmanjšanja uvoza te vrste lesnih plošč. Napoved za OSB plošče pa kaže na povečanje porabe tega proizvoda v letošnjem letu. Iverne plošče v celoti izvirajo iz uvoza, ker je konec leta 2015 šla v stečaj še zadnja tovarna ivernih plošč v Sloveniji. Novi investitor naj bi proizvodnjo oživil v letu 2021, vendar je zaradi zdravstvene in gospodarske negotovosti kot posledice svetovne pandemije COVID-19 zaenkrat investicija v mirovanju.

Poraba vlaknenih plošč je v Sloveniji v primerjavi z ostalimi lesnimi ploščami med najnižjimi. V letu 2019 se je zmanjšala za 41 % v primerjavi z letom 2018 in je najnižja v zadnjem desetletju. Za leto 2020 ocenjujemo padec proizvodnje za približno 10 %, poraba pa se bo po napovedih kljub zmanjšani proizvodnji ponovno nekoliko povečala, razlog za to je precejšnje zmanjšanje količin izvoza.

Proizvodnja furnirja je bila v letu 2019 za manjši odstotek višja kot v predhodnem letu, za leto 2020 pa se napoveduje približno 3 % zmanjšanje proizvodnje predvsem zaradi epidemije bolezni SARS-CoV-2 v Svetu. Večina proizvodnje rezanega furnirja se opravlja kot storitev za kupce v EU.

V proizvodnji vezanih plošč prevladujejo opazne trislojne vezane plošče iglavcev. Večji del proizvodnje se izvozi. V letu 2019 se je proizvodnja opaznih plošč povečala za 16 % v primerjavi z letom 2018, kar kaže na nadaljevanje pozitivnih proizvodnih rezultatov, ki so bili pod vplivom pozitivnih trendov v gradbeništvu v Evropi. Tudi pri proizvodnji opaznih plošč je bilo v letu 2020 zaznati negativen vpliv epidemije COVID-19, zato za to leto ne napovedujemo rasti proizvodnje, temveč podoben obseg kot je bil v letu 2019. Za leto 2021 pa ocenjujemo, da se bo proizvodnja te kategorije lesnih proizvodov spet povečala za okrog 20 %.

h) Celuloza in papir

Obseg proizvodnje mehanske celuloze je bil v letu 2019 enak kot v predhodnem letu. V letu 2019 je uvoz mehanske celuloze predstavljal 5 % celotnega uvoza vseh vrst celuloze, izvoz pa 57 %. So pa izvozne količine celuloze zanemarljive, ker je proizvodnja v Sloveniji v celoti integrirana.

Podjetja s proizvodnjo papirja in kartona so po podatkih Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) v letu 2019 količinsko proizvedla 0,72 milijona ton produktov, kar je 2 % manj kot v letu 2018. Padec proizvodnje je zabeležen drugo leto zapored, še nižja proizvodnja pa je ocenjena za letošnje leto, predvsem zaradi zmanjšane proizvodnje časopisnega papirja, kar je posledica pomanjkanja surovine (odpadnega papirja) v času epidemije COVID-19. V prvih sedmih mesecih leta 2020 je panoga C 17 beležila zmanjšanje indeksa industrijske proizvodnje v višini 3,4 % glede na enako obdobje v letu 2019. Prav tako so se v prvih sedmih mesecih letošnjega leta zmanjšali prihodki od prodaje v panogi C 17 in sicer za 5,5 %.

i) Inovativni lesni proizvodi

Podjetje Marles hiše Maribor d.o.o. je v svoji panogi prepoznavno kot vodilno podjetje na področju razvoja tehnoloških rešitev trajnostne in energetske varčne gradnje sodobnih stanovanjskih hiš in investicijskih objektov. V Sloveniji je trenutno v teku predmetni projekt Dom24h, katerega vodilni partner je podjetje Marles. Primarni namen projekta je predstavitev razvoja in demonstracija novega koncepta bivanja v domu, ki ga uporabljamo 24 ur na dan, ter predstavitev razvoja in demonstracija podsistemov ter produktov za pametne stavbe prihodnosti. Projekt tako združuje posamične novo razvite in tehnološko napredne, vendar komplementarne rešitve v novo konceptualno celovito rešitev gradnje in bivanja trajnostno naravnane, pametne in povezljivega, uporabniku prijaznega, naprednega ter zdravega bivalnega okolja. Kot tak bo Dom24h pomemben ne zgolj za partnerje v projektu, temveč tudi za celotno industrijo prefabriciranih pametnih hiš in ponudnike rešitev za pametne stavbe prihodnosti v regiji ter EU.

Podjetje MIK Celje d.o.o. so za sodobno vgradnjo stavbnega pohištva »MIK« z integriranim prezračevalnim sistemom MIKrovent, v letu 2020 prejeli okoljsko priznanje Znak kakovosti v graditeljstvu.

V letu 2019 je bil dobitnik nacionalnega srebrnega priznanja za inovacije 2019, ki jih podeljuje Gospodarska zbornica Slovenije, podjetje Ledinek Engineering d.o.o. zaradi inovacije Linija za izdelavo križno lepljenih plošč z dvema stiskalnicama in nanosom 2K lepila. Celovita proizvodna linija za izdelavo križno lepljenih plošč (CLT) je vzpostavljena na Norveškem s strani enega dobavitelja. Linija je pred kratkim prešla v fazo proizvodnje in bo kmalu začela oskrbovati domači trg s CLT ploščami visoke kakovosti. To je prva CLT linija podjetja Ledinek, kjer je za ploskovno lepljenje uporabljeno 2K MUF lepilo. Za nesortirano vhodno surovino je na razpolago zarisovalna postaja, kjer se označevanje napak vrši ročno. Celotno delovanje linije je povezano v agregirano enoto s pomočjo nadzornega sistema X-Lam Manager, ki omogoča hkratno uporabo lesa dveh različnih kvalit. Le-ta zagotavlja večjo dodano vrednost končnemu produktu.

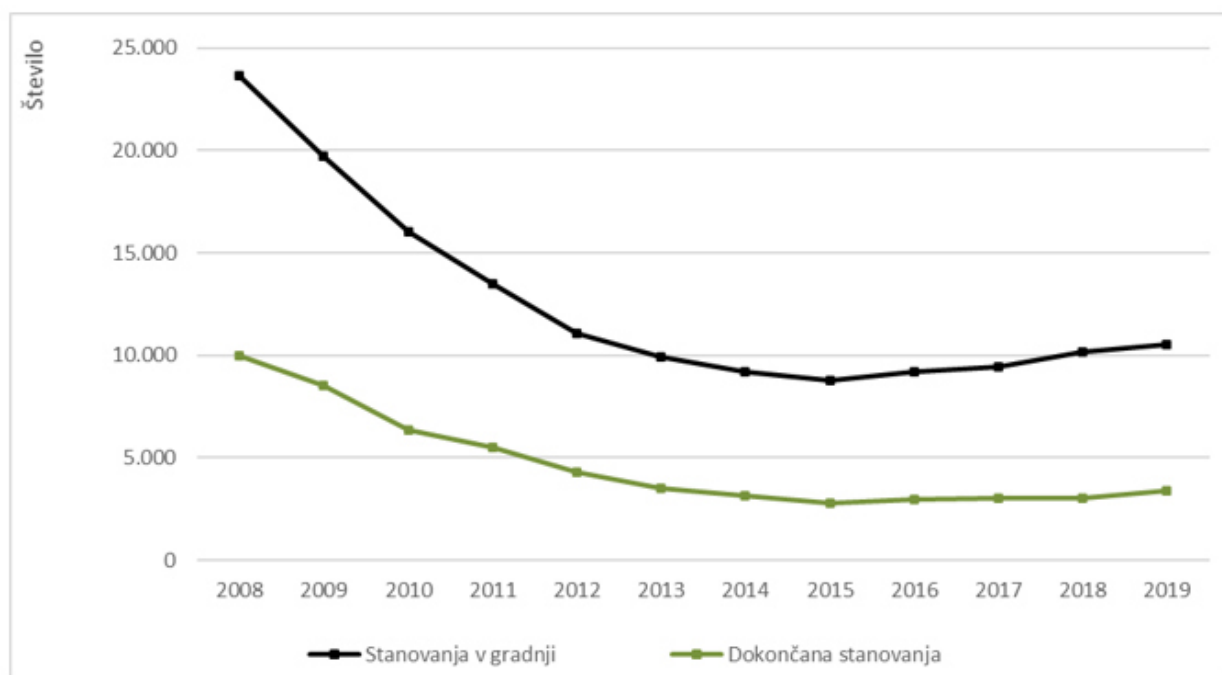
Posebno priznanje za razvojno in inovacijsko sodelovanje gospodarstva in institucij znanja je za leto 2019 s strani Gospodarske zbornice Slovenije prejelo podjetje M Sora d.d. in sicer za okenski sestav z ojačitvenimi elementi za prerazporeditev napetosti FlowCORE. Inovacijski sistem FlowCORE

podjetja M Sora d.d. predstavlja nov pristop ojačanih okenskih elementov in možnost izdelave lesenih oken do višine 6 m in več. Okna brez ojačitev imajo pri obremenitvah z vetrom prevelike upogibe, zato se izdelujejo do maksimalne višine 3,5 m. FlowCORE inovacija minimalno vpliva na toplotne lastnosti profilov, ne zmanjšuje estetike okna, ker je popolnoma nevidna, in omogoča prilagajanje posamezniku in arhitekturi. Z uporabo inovacije se obremenitev vetra, ki je prisotna na površini stekla, preusmeri do ojačitvenega jedra, preko katerega »steče« v stavbo, zato se imenuje FlowCORE. Podjetje je pri razvoju tesno sodelovalo s Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani ter Biotehniško fakulteto, Oddelkom za lesarstvo, Univerze v Ljubljani.

j) Gradnja stanovanj in gradbeništvo

Trend naraščanja vrednosti gradbenih del v državi se je z letom 2019 ustavil, saj se je v tem letu vrednost zmanjšala za 6 % v primerjavi z letom prej. Vrednost gradbenih del se je zmanjšala pri vseh tipih gradbene aktivnosti. Največjo vrednost opravljenih gradbenih del v 2019 sicer predstavlja novogradnja objektov. Vrednost gradbenih del na stavbah se je zmanjšala za 28 %, od tega na stanovanjskih stavbah za 20 % v primerjavi z letom 2018. Največjo vrednost opravljenih gradbenih del v kategoriji stanovanjskih stavb so v letu 2019 predstavljale novogradnje s 55 %.

Vrednost gradbenih del, opravljenih v prvih sedmih mesecih leta 2020, je bila za 5,0 % nižja od vrednosti gradbenih del, opravljenih v istem obdobju prejšnjega leta, pri čemer je bila vrednost teh del na stavbah nižja za 6,3 %, na gradbenih inženirskih objektih pa za 4,5 %. To je posledica vpliva pandemije koronavirusa, ki se je v tej dejavnosti še posebej izrazila v mesecih april–junij. Trend padanja gradnje stanovanj se je leta 2015 zaustavil in z letom 2016 postopoma narašča. V letu 2019 se je v Sloveniji gradilo 10.554 stanovanj, od tega je bilo do konca leta dokončanih 3.415 stanovanj, kar je 12,4 % več, kot jih je bilo dokončanih v letu 2018. Največ stanovanj je bilo v letu 2019 dokončanih v osrednjeslovenski (28 % od vseh dokončanih stanovanj) in v podravski statistični regiji (20 % vseh), najmanj pa v zasavski statistični regiji (1 % vseh). V prvi polovici leta 2020 je bilo za novogradnjo in spremembo namembnosti stavb izdanih 2.389 gradbenih dovoljenj, kar je 22 % manj kot v prvi polovici leta 2019. Za stanovanjske stavbe jih je bilo izdanih 20 % manj, za nestanovanjske stavbe pa 24 % manj. Na podlagi gradbenih dovoljenj, izdanih v prvi polovici leta 2020, naj bi se gradilo 1.574 stanovanj ali za 6 % manj kot na podlagi gradbenih dovoljenj, izdanih v prvi polovici leta 2019. Njihova skupna površina naj bi bila manjša za 13 %.

Slika 9 : Število stanovanj v gradnji in dokončana stanovanja za obdobje 2008 - 2019 (vir podatkov: Statistični urad RS)

Poslovanje podjetij v dejavnosti Stavbno mizarstvo in tesarstvo (šifra NACE: C16.230), ki zajema proizvodnjo lesenih montažnih objektov, stavbnega pohištva (okna, vrata, stopnice ...) ter lepljenih nosilcev, tramov in ostrešij, je bilo tudi lani uspešno, saj je v lesnopredelovalni panogi zabeležilo največji neto čisti dobiček. Ta segment je po podatkih GZS lani posloval z neto dobičkom v višini 19 milijonov EUR, ki je bil sicer za 9,3 % nižji kot v letu 2018. Rast prihodkov od prodaje, ki so jih podjetja te dejavnosti ustvarila na tujih trgih, se je v primerjavi z letom 2018 zmanjšala za 2,6 %, kljub temu pa so se čisti prihodki od prodaje na tujem trgu povečali za 2,1 %.

Slovenija je tradicionalni neto izvoznik lesenih oken in vrat. Izvoz lesenih vrat se sicer v zadnjih dveh letih zmanjšuje; lani se je zmanjšal za 12 % v primerjavi z letom 2018, medtem ko se je izvoz lesenih oken zmanjšal celo za 22 % v primerjavi s predhodnim letom. Se pa nadaljuje trend povečevanja uvoza lesenih vrat (+ 7 %), medtem ko uvoz oken količinsko ostaja enak kot v letu 2018.

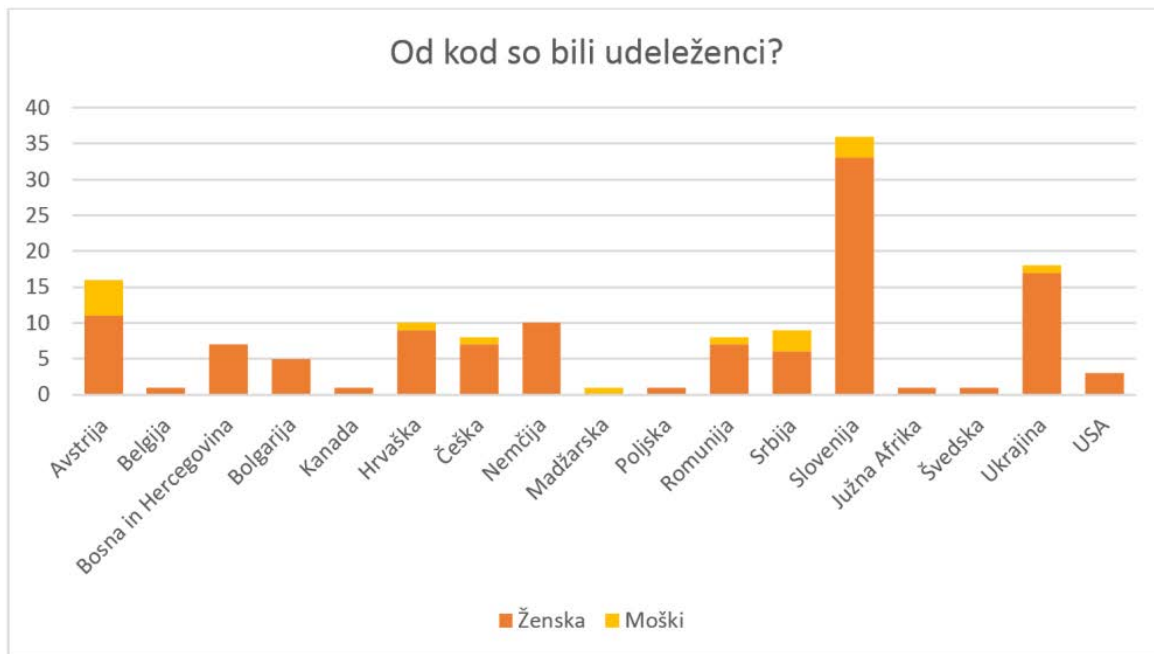
2. USPEŠNO IZVEDENA KONFERENCA "GOZDOVI V ŽENSKIH ROKAH"

TINA JEMEC, NIKE KRAJNC

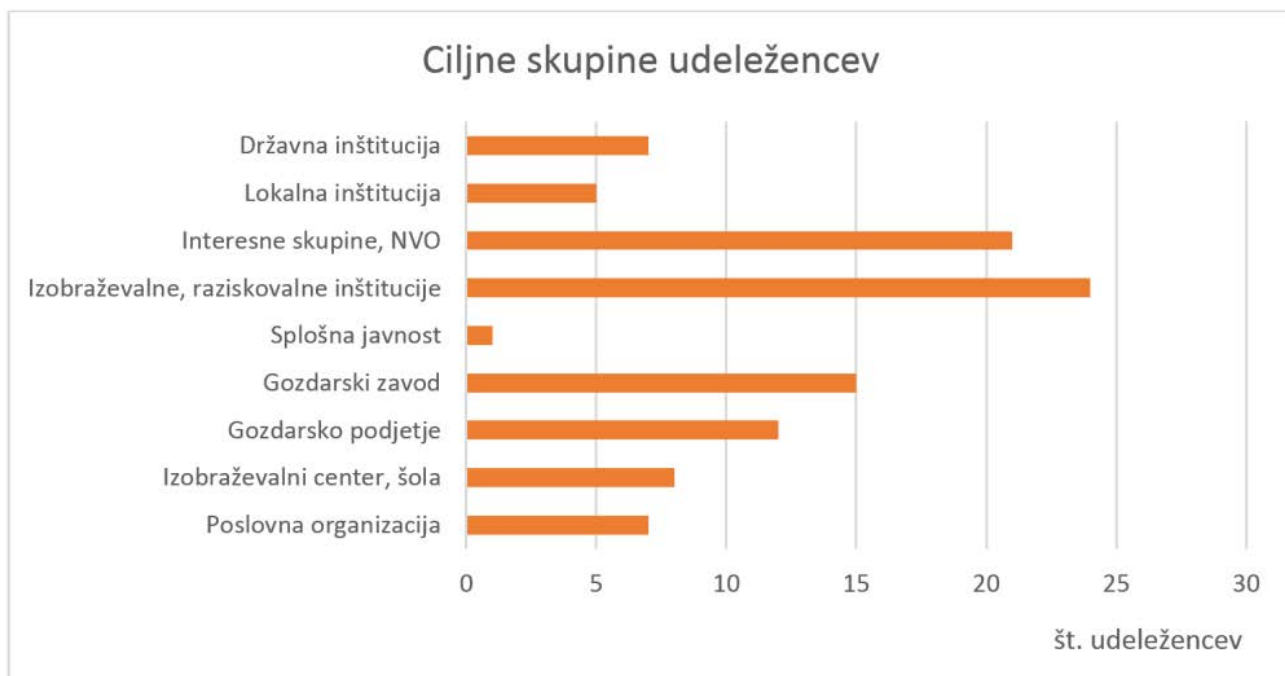
Prejšnji četrtek, 29. 10. 2020, smo na Gozdarskem inštitutu Slovenije (GIS) organizirali mednarodno spletno konferenco z naslovom »Gozdovi v ženskih rokah«. GIS je vodilni partner projekta Fem4Forest: Forests in Womens Hands, v sklopu katerega je bila konferenca tudi organizirana.

Namen konference je bil predstaviti novo iniciativo Fem4Forest v Podonavski Regiji, predstaviti primere dobre prakse vključevanja in povezovanja žensk v gozdarstvu v EU in širše, promovirati nadaljnjo povezovanje žensk v gozdarstvu ter začeti pogovore in ustanoviti novo mrežo deležnikov v gozdarskem sektorju. Na konferenco smo povabili gozdarske strokovnjake, odločevalce in ostale deležnike v gozdarskem sektorju iz vseh partnerskih držav projekta Fem4Forest.

Konferenca je bila zelo uspešna, imeli smo kar 136 udeležencev (88 % žensk, 12 % moških) iz 17 držav (slika 1). Največ predstavnikov je bilo iz Slovenije, Ukrajine in Avstrije. Imeli smo pa tudi nekaj predstavnikov iz drugih celin, ne samo iz Evrope (iz Severne Amerike smo imeli 4 poslušalce, iz Afrike pa enega).

Večinoma so bili na konferenci predstavniki izobraževalnih in raziskovalnih institucij, raznih interesnih skupin in nevladnih organizacij, pa tudi veliko predstavnikov gozdarskih zavodov iz različnih držav (slika 2).

Veseli nas, da smo s konferenco dosegli želeni učinek, saj so bili udeleženci zelo zadovoljni s samo vsebino, kot tudi izvedbo dogodka (slika 3). Večina jih je bila mnenja, da tovrstno združenje potrebujemo tudi v tem delu Evrope, zato ga vsi tople pozdravljajo. Prepričani smo, da je enakost med spoloma pomembna. Aktivnejša vloga ženske lahko poveča zmogljivosti lokalnega in regionalnega gozdarskega sektorja.

Konferenca je imela tudi prenos v živo preko Facebook strani Oddelka za gozdno tehniko in ekonomiko Gozdarskega inštituta Slovenije. Naša objava je bila deljena 23-krat, s prenosom v živo pa smo dosegli preko 4.000 oseb. Posnetek konference si lahko še vedno ogledate na tej [povezavi](#) ali pa na naši [FB strani](#). Presentacije pa bodo na voljo na internetni strani projekta: Fem4Forest (<http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/fem4forest>).

Ob koncu predavanja smo naredili kratko anketo z udeleženci. V nadaljevanju predstavljamo nekaj odgovorov ob vsaki prezentaciji.

Predavanje 1: Kaj prinaša projekt Fem4Forest? (Nike Krajnc, vodja Fem4Forest projekta, GIS, Slovenija)

Na vprašanje ali bi morali več pozornosti nameniti boljši vključitvi žensk v oblikovanje politik na področju gozdarstva, je kar 97 % udeležencev odgovorilo pritrdilno.

Predavanje 2: Ženske v gozdarstvu v Avstriji: Dejstva in primeri dobrih praks (Dagmar Karisch-Gierer, FAST Pichl, Avstrija)

Women in Forestry in Austria: Facts and best practices

Dagmar Karisch-Gierer
Forest Training Center Pichl
Forstfrauen

29/10/2020

Project co-funded by European Union (ERDF, IPA II, ENI)

Zanimivi so odgovori udeležencev glede obstoječih izobraževanj in usposabljanj za ženske v gozdarstvu, saj jih je kar 34 % navedlo, da imajo tovrstna izobraževanja in enak delež, da takšnih izobraževanj nimajo.

Predavanje 3: Ženske za gozdarstvo na Bavarskem (Kathrin Böhling, Beatrix Enzenbach, LWF, Nemčija)

Women 4 Forests in Bavaria

Fem4forest Kick Off Conference – Oct 29, 2020

Kathrin Böhling, Beatrix Enzenbach

LWF Bayerische Landesanstalt für Wald und Forstwirtschaft

BAYERISCHE FORSTVERWALTUNG

ZENTRUM WALD FORST HOLZ WEIHENSTEPHAN

zoom

Glejte sliko v sliki

Na vprašanje ali bi morali ženske v gozdarskem sektorju naučiti posebnih vodstvenih sposobnosti je velika večina udeležencev (85%) odgovorila, da se z navedenim strinjajo.

Predavanje 4: Ali gozd zahteva moškega ali je dovolj ženska? Razmišljanja na podlagi 25 let izkušenj z raziskavami na tem področju (Gun Lidestav, SLU, Švedska)

Zanimivo je tudi vprašanje, ki ga je udeležencem zastavila švedska predavateljica Gun Lidestav, ki je vse zbrane vprašala ali spol vpliva na njihovo zanimanje za gozd in gozdarstvo. Polovica udeležencev pravi, da ima spol zmeren vpliv na njihovo zanimanje za gozd in gozdarstvo.

Predavanje 5: Ženske v Bosni in Hercegovini od fakultete do službe v gozdarstvu – realnost (Ajla Dorfer, FEA, Bosna in Hercegovina)

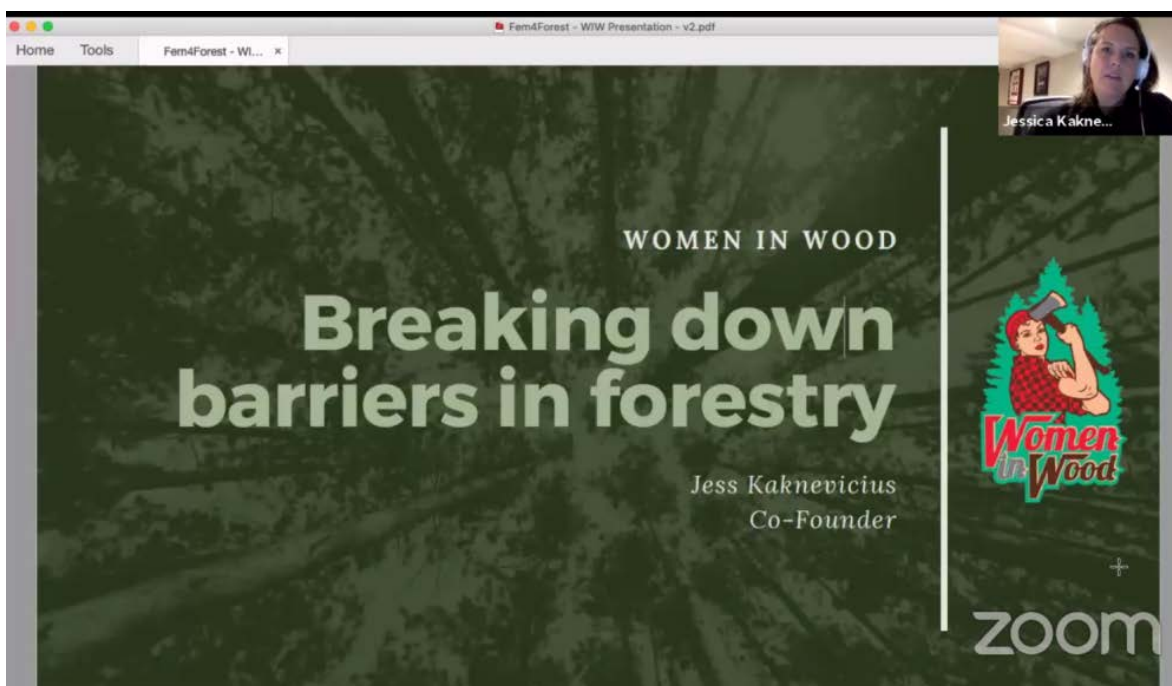

The screenshot shows a presentation slide with the following elements:

- Logos:** Interreg Danube Transnational Programme, FEM4FOREST, and the European Union flag.
- Speaker Video:** A small video feed in the top right corner shows Ajla Dorfer.
- Image:** A photograph of a woman wearing a hat, sitting in a forest.
- Title:** **Women in BiH: from faculty to forestry sector reality**
- Subtitle:** *Situation from different angles*
- Date:** 29/10/2020
- Funding:** Project co-funded by European Union (ERDF, IPA II, ENI)
- Logo:** A stylized logo with concentric circles and the word 'zeon' at the bottom right.

Predavateljica Ajla Dorfer je udeležence vprašala ali menijo, da imajo ženske v njihovi državi manjše možnosti za uspeh v gozdarskem sektorju. Da menijo, da je temu tako, je odgovorilo kar 66 %, 11 % jih ni bilo prepričanih, 23 % pa je menilo, da to ni res.

Predavanje 6: Women in Wood: Podiranje ovir v gozdarstvu (Jessica Kaknevicius, soustanoviteljica Women in Wood, Kanada)

Zadnja predavateljica, Jessica Kaknevicius, ki je predstavila delovanje njihovega združenja »Women in Wood« in glavne razloge za njihovo uspešno delovanje, je postavila vprašanje »Ali menite, da imajo socialna omrežja pomembno vlogo pri povezovanju, izobraževanju ter napredovanju žensk v gozdarstvu?« Skoraj 90 % udeležencev se je s tem strinjalo, kar pomeni, da so socialna omrežja prava pot za doseganje ciljne publike.

3. TRG LESA V ČASU COVID-19

ŠPELA ŠČAP, DARJA STARE, NIKE KRAJNC

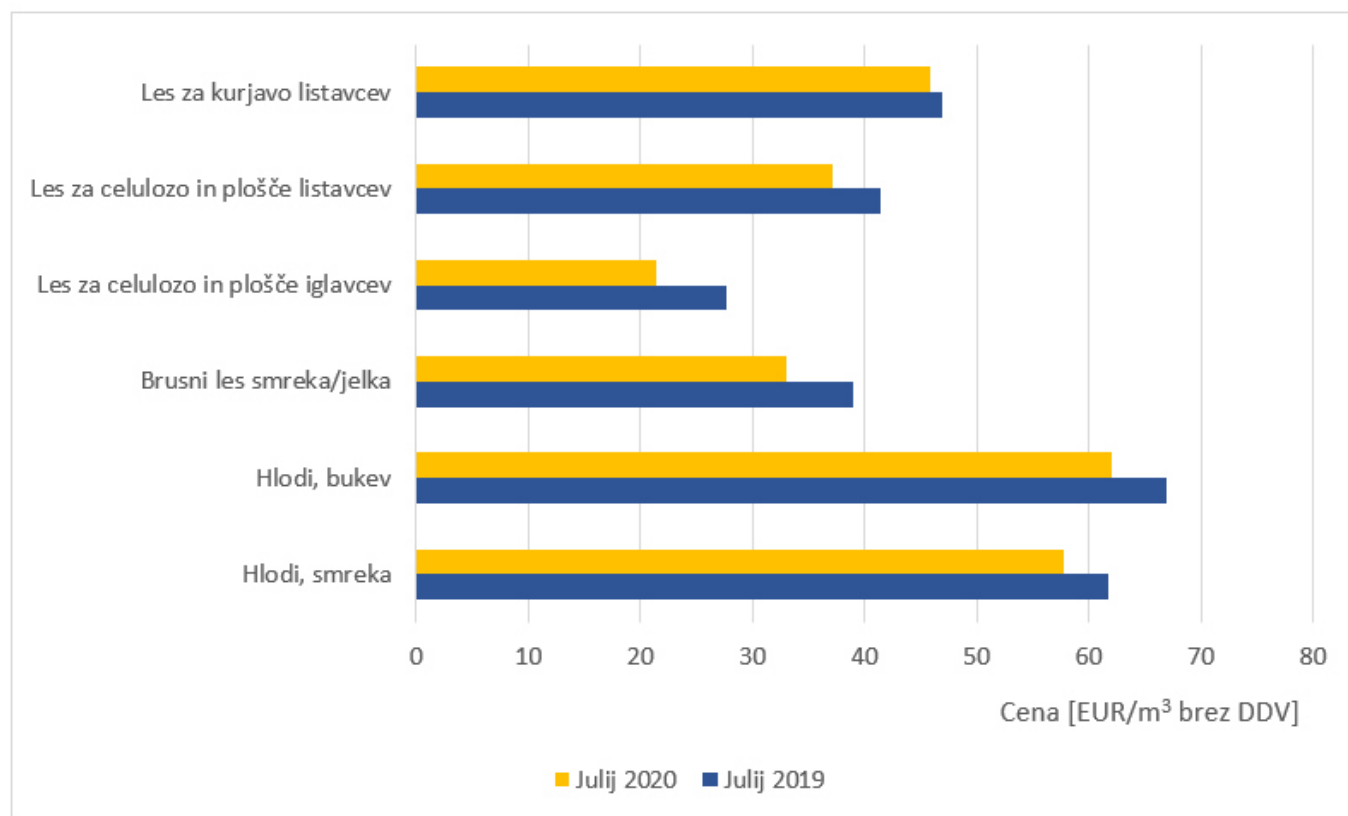
Gozdno-lesni sektor se je že z začetkom letošnjega leta spopadal s težavami na trgu okroglega lesa (zaradi presežkov okroglega lesa na celotnem evropskem trgu so padle cene tega lesa) z začetkom epidemije COVID-19 pa se je kriza še poglobila. Odkup gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov se je zaradi vpliva epidemije začel zmanjševati v drugi polovici marca, prav tako so še dodatno padle cene okroglega lesa. Odkupovalci so se ob koncu marca in v aprilu srečevali predvsem s težavami na strani nadaljnje prodaje okroglega lesa v sosednjo Avstrijo in Italijo ter ponekod tudi na domači trg. Ko so se državne meje ponovno odprle, je trg gozdnih lesnih sortimentov počasi oživel. Letošnje leto pa zaznamuje tudi nižji posek; po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije je bilo namreč v obdobju 1.1.2020–10.9.2020 posekanih 23 % manj količin lesa kot v enakem obdobju lani. To zmanjšanje je predvsem posledica zmanjšanega sanitarnega poseka.

OKROGLI LES

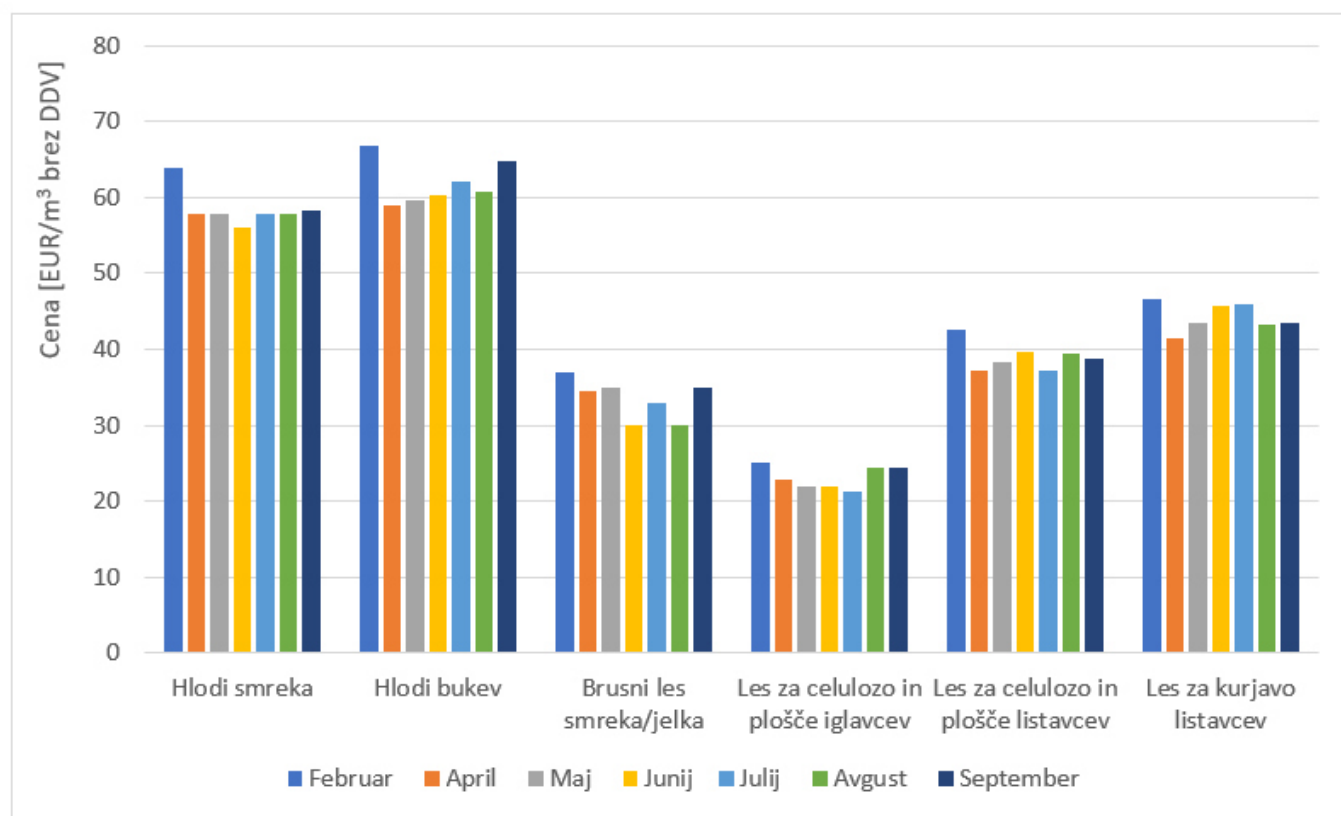
Zaradi sprememb na trgu okroglega lesa, ki jih je povzročila epidemija COVID-19, na Gozdarskem inštitutu Slovenije (GIS) od aprila naprej mesečno spremljamo odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov. Nadaljnje prikazujemo nekaj izsledkov iz analiz tega zbiranja; podane so srednje vrednosti zbranih cen po posameznih gozdnih lesnih sortimentih na kamionski cesti, brez vključenega DDV.

V letu 2019 zbiranje odkupnih cen s strani GIS ni potekalo na mesečni ravni (temveč trikrat v letu), zato je primerljiv mesec za leti 2019 in 2020, le mesec julij. Vse cene izbranih gozdnih lesnih sortimentov so bile v letošnjem juliju nižje kot v lanskem (slika 1). Cena hlodov smreke je bila tako v povprečju za vse kakovostne razrede skupaj nižja za 6 %, cena hlodov bukve v povprečju za 7 %, brusni les smreke in jelke je bil cenejši za 15 %, cena lesa za celulozo in plošče je bila v primeru iglavcev nižja za 23 %, v primeru listavcev pa za 10 %, cene lesa za kurjavo pa je bila v juliju 2020 nižja za 2 % v primerjavi z julijem 2019.

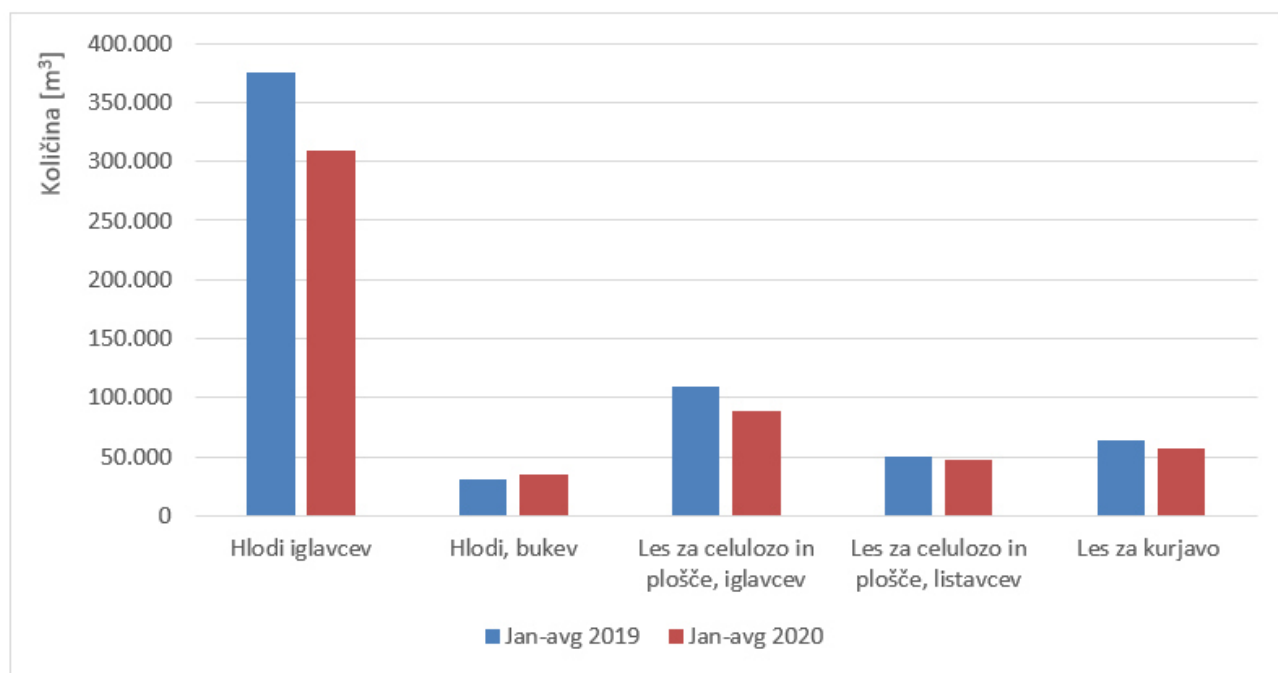
Slika 1: Srednja vrednost posredovanih cen (mediana) po izbranih skupinah gozdnih lesnih sortimentov za mesec julij v letu 2019 in 2020. Cene so prikazane v EUR/m³ brez DDV na kamionski cesti (vir: Gozdarski inštitut Slovenije)

Primerjava odkupnih cen posameznih skupin gozdnih lesnih sortimentov v mesecih letošnjega leta, ko smo na GIS zbirali podatke od podjetij, ki odkupujejo les iz zasebnih gozdov, kaže na nihanje cen po posameznih mesecih pri vseh skupinah gozdnih lesnih sortimentov. Glede na analizo podatkov, so odkupne cene najbolj padle v mesecu aprilu, glede na mesec februar (marca zbiranje ni bilo izvedeno) (slika 2). Največji padec cen je bil glede na podatke pri okroglem lesu listavcev: les za celulozo in plošče za -13 %, hlodovina buke za -12 % in les za kurjavo za -11 %. V mesecu maju so glede na mesec april pri večini gozdnih lesnih sortimentov cene ostale enake ali malenkost višje, padec je bil zaznan le pri celuloznem lesu iglavcev (-4 %). V mesecu juniju so se cene glede na maj znižale v primeru hlodov smreke (-3 %) ter brusnega lesa smreke in jelke (-14 %), pri ostalih skupinah gozdnih lesnih sortimentov pa so se cene nekoliko zvišale (za 1 do 5 %). V juliju 2020 so se cene smrekove in bukove hlodovine v povprečju zvišale za 3 %, cene brusnega lesa iglavcev pa za 10 %. Znižale pa so se cene pri industrijskem lesu slabše kakovosti in sicer za 3–6 %. V avgustu so se cene glede na julij najbolj zvišale pri skupini les za celulozo in plošče iglavcev (+15 %), znižale pa so se najbolj pri brusnem lesu iglavcev in sicer za 9 %. V septembru letošnjega leta pa so bile cene gozdnih lesnih sortimentov podobne cenam v avgustu, izjema je brusni les iglavcev, ko se je odkupna cena zvišala za 17 %.

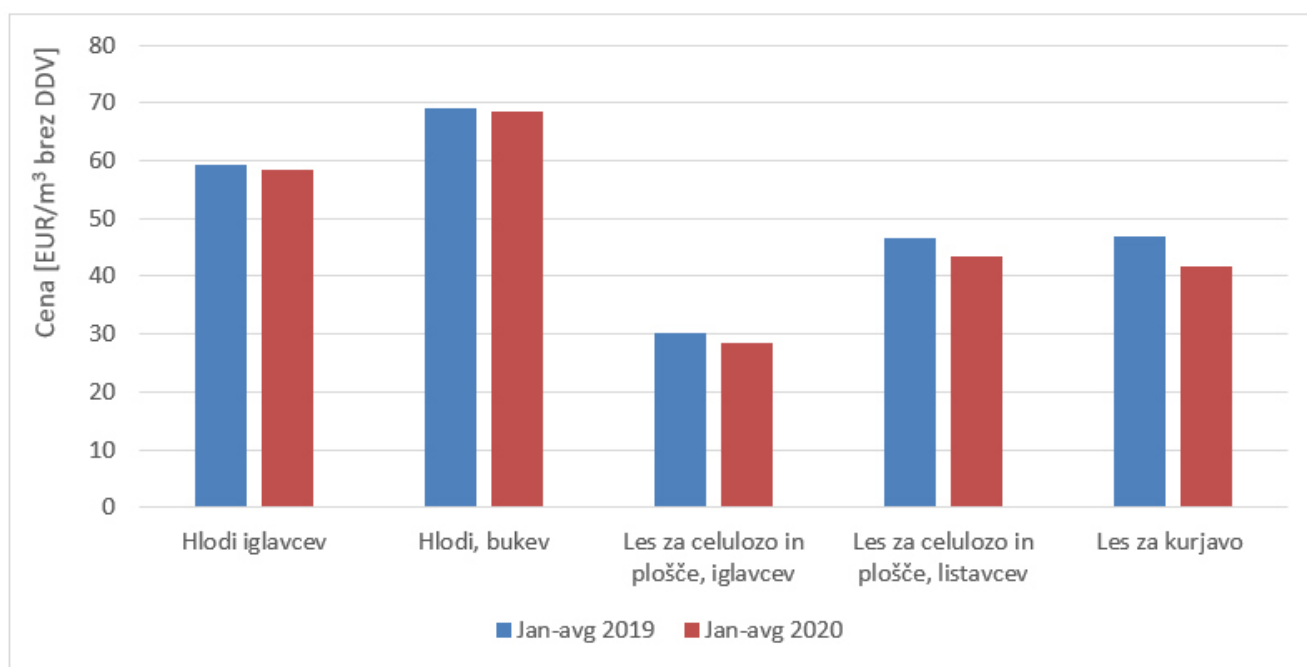
Slika 2: Srednje vrednosti zbranih odkupnih cen po posameznih skupinah gozdnih lesnih sortimentov v posameznih mesecih leta 2020, ko je bilo izvedeno anketiranje podjetij (vir: Gozdarski inštitut Slovenije)

Količine odkupa okroglega lesa iz zasebnih gozdov, vrednost tega lesa ter odkupne cene mesečno zbira tudi Statistični urad RS (SURS). Analiza podatkov o količinah odkupa okroglega lesa za obdobje januar do avgust letošnjega leta kaže na zmanjšanje odkupnih količin pri večini skupin gozdnih lesnih sortimentov glede na enako obdobje v letu 2019. Tako se je količina odkupa hlodovine iglavcev iz zasebnih gozdov zmanjšala za 18 %, odkupne količine lesa za celulozo in plošče iglavcev so se zmanjšale za 19 %, les za celulozo in plošče listavcev za 4 % ter les za kurjavo za 11 % (slika 3). Odkupne količine hlodovine bukve pa so se v obravnavanem obdobju letos povečale za 12 % glede na obdobje januar–avgust 2019.

Slika 3: Količine odkupa izbranih skupin gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov v obdobju januar do avgust v letih 2019 in 2020 (vir: Statistični urad RS)

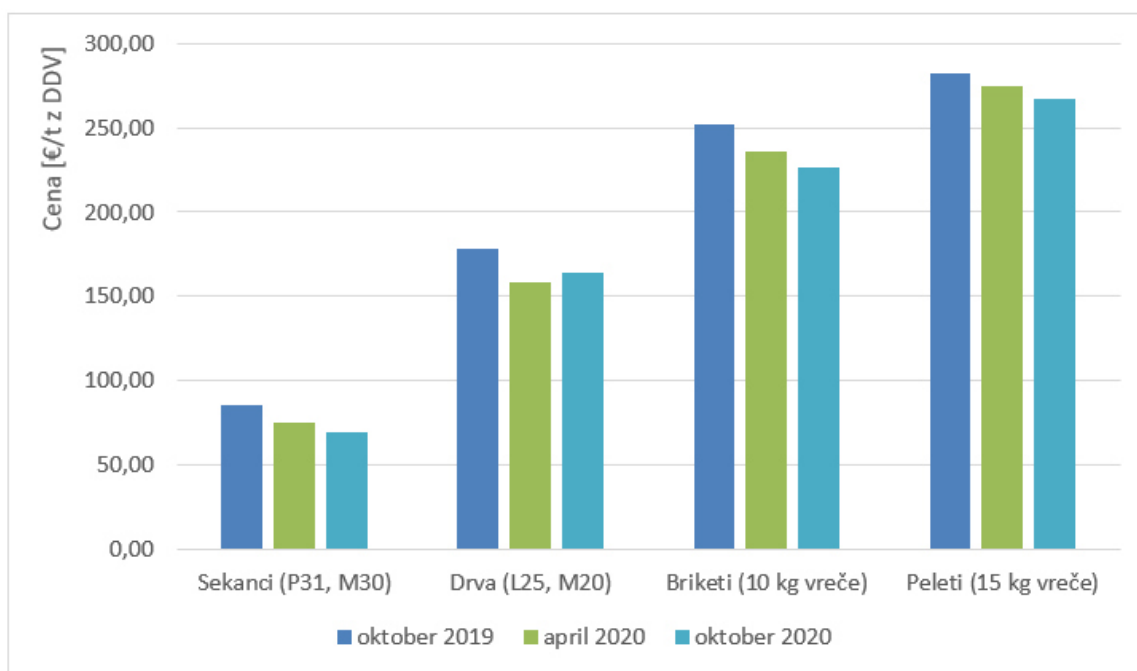
Analizirali smo še odkupne cene, ki jih zbira in vodi SURS, in sicer za 5 skupin gozdnih lesnih sortimentov, za enako obdobje kot pri količinah, od januarja do avgusta za leti 2019 in 2020. Podatki kažejo, da so cene okroglega lesa iz zasebnih gozdov v letošnjem letu padle glede na enako obdobje lani in sicer najbolj pri lesu za kurjavo (-11 %), najmanj pa pri bukovih hlodih (-1 %) (slika 4).

Slika 4: Odkupne cene izbranih skupin gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov v obdobju januar do avgust v letih 2019 in 2020. Cene so podane v EUR/m³ brez DDV, na kamionski cesti (vir: Statistični urad RS)

LESNA GORIVA

Poleg vpliva epidemije na trg gozdnih lesnih sortimentov smo spremljali tudi vpliv epidemije na trg lesnih goriv. Na GIS že deseto leto zapored, dvakrat letno, izvajamo zbiranje cen lesnih goriv. Tudi ob začetku letošnje kurilne sezone smo zbrali podatke o cenah lesnih goriv dostopnih na slovenskem trgu, ki so že objavljeni tukaj: [Cene lesnih goriv](#). Trenutno, torej ob začetku kurilne sezone 2020/21, so cene lesnih goriv nižje kot ob preteklem zbiranju cen v aprilu letos (peleti –3 %, briketi –4 %, sekanci –8 %), z izjemo v primeru drv, kjer so trenutne cene 3 % višje kot ob preteklem zbiranju (slika 5). Če cene lesnih goriv primerjamo s cenami v enakem obdobju lansko leto, torej ob začetku pretekle kurilne sezone, ugotovimo, da so trenutne cene znatno nižje. Največja razlika je pri sekancih, katerih trenutna povprečna cena je kar 19 % nižja kot oktobra lansko leto. Po padcu cen sledijo briketi, katerih cena je 10 % nižja in cena drv 8 %. Za pelete pa je cena 5 % nižja glede na enako obdobje lansko leto.

Slika 5: Cene lesnih goriv dostopnih na slovenskem trgu ob začetku kurilne sezone 2020/21 v primerjavi s cenami v pretekli kurilni sezoni. Cene so podane v EUR/t z DDV (vir: Gozdarski inštitut Slovenije).

Poleg cen lesnih goriv, smo domače proizvajalce povprašali tudi o vplivu epidemije na proizvodnjo lesnih goriv. Podatke nam je posredovalo 25 podjetij oz. proizvajalcev lesnih goriv, od katerih nam je 20 posredovalo podatke za sekance, 8 za pelete in 4 za drva. Med sodelujočimi nihče ne proizvaja briketov. Pri 43 % sodelujočih v vprašalniku, epidemija koronavirusa ni imela vpliva na letošnjo proizvodnjo. Ostali so navedli, da je epidemija imela vpliv, in sicer kar v 65 % je bila ovirana prodaja oziroma izvoz proizvedenih lesnih goriv. Po vzroku je z 22 % sledilo pomanjkanje surovine, v dveh primerih je bil izbran odgovor drugo, le en proizvajalec pa je za vzrok navedel pomanjkanje delovne sile. Glede količin zmanjšanja proizvodnje pa smo odgovore prejeli le od 14 sodelujočih v vprašalniku, katerim se je proizvodnja zmanjšala med 20 in 70 %. Največkrat gre za zmanjšanje

domače proizvodnje za 30 do 40 %. V enem primeru pa kar za 70 % zmanjšanje proizvodnje lesnih sekancev.

ŽAGARSKA INDUSTRIJA

V sredini letošnjega leta smo na GIS pričeli z obširno raziskavo stanja žagarske industrije v Sloveniji, katere cilj je popis vseh žagarskih obratov, ki trenutno izvajajo žagarsko dejavnost v naši državi. Po preliminarnih rezultatih analize ankete med žagarskimi obrati se kažejo negativne posledice epidemije tudi v tem členu gozdno-lesne verige. Ker so trenutno analize zbranih podatkov še v teku, prikazujemo preliminarne oz. začasne podatke. Eden od zanimivih podatkov iz začasnih rezultatov je podatek, da 44 % podjetij, ki so odgovarjala na vprašanje o posledicah ukrepov sprejetih zaradi epidemije COVID-19 s strani Vlade RS na njihovo poslovanje, ni občutilo oz. spremenilo način poslovanja zaradi epidemije. Dobra polovica žagarjev pa je občutila negativne posledice v času trajanja epidemije (marec do maj) na poslovanje njihovih podjetij. Začasni rezultati raziskave kažejo, da se je obseg proizvodnje žaganega lesa iglavcev zaradi epidemije zmanjšal v povprečju za 14 %, proizvodnja listavcev pa v povprečju za 25 %. Žagarske obrate smo povprašali tudi o zmanjšanju odkupa okroglega lesa zaradi vpliva ukrepov ob razglasitvi epidemije bolezni SARS-CoV-2. Glede na začasne rezultate, je 63 % podjetij, ki so občutila negativne posledice v poslovanju podjetja zaradi COVID-19, zmanjšalo tudi odkup okroglega lesa in sicer v povprečju za 29 %. Preliminarni rezultati tudi kažejo, da je 69 % podjetij, ki so občutila negativne posledice v poslovanju podjetja zaradi COVID-19 v času od marca do maja letos, zmanjšalo prodajo količin žaganega lesa na domač ali tuji trg. Po začasnih rezultatih ankete je to zmanjšanje znašalo v povprečju 29 %. Pri kar nekaj podjetjih pa zgoraj omenjeni razlogi niso vplivali na njihovo poslovanje v času epidemije, je pa kljub temu epidemija COVID-19 vplivala na njihovo poslovanje in sicer zaradi padca cen žaganega lesa in drugih proizvodov iz žaganega lesa tako na domačem kot tujem trgu.

ZAKLJUČKI

Spremljanje stanja na trgu okroglega lesa in lesnih proizvodov od aprila do septembra 2020 kaže na negativne posledice epidemije COVID-19 na gozdno-lesni sektor v Sloveniji. Posledice se kažejo tako v padcu cen kot tudi v zmanjšanem odkupu in predelavi okroglega lesa. Posledice vpliva novega koronavirusa na slovenski trg okroglega lesa in lesnih proizvodov bomo na Gozdarskem inštitutu Slovenije spremljali še naprej in tako bomo v prihodnjem letu lahko še bolj podrobno ugotavljali posledice te krize na gozdno-lesni sektor ter izvajali natančne primerjave med zelenimi obdobji.

4. TRG GOZDNIH LESNIH SORTIMENTOV V LETU 2019 V ŠTEVILKAH

MATEVŽ TRIPLAT, ŠPELA ŠČAP, MIRKO BAŠA, URBAN ŽITKO, TINA JEMEC, NIKE KRAJNC

Trg gozdnih lesnih sortimentov (GLS) redno spremljamo na Gozdarskem inštitutu Slovenije (GIS). Vsako leto izračunavamo strukturo proizvodnje le-teh in sicer s pomočjo številnih podatkovnih virov: Zavod za gozdove Slovenije, družba SiDG d.o.o., podjetja v lesnopredelovalni industriji, Statistični urad RS (SURS), gozdarska podjetja, ki delujejo tudi v zasebnih gozdovih,... Analize podatkov zunanje trgovine GLS nam omogoča SURS, ki trgovanje z lesom vodi na mesečnem nivoju. Tako GIS kot SURS pa redno spremljata tudi odkupne cene GLS iz zasebnih gozdov.

Proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov

V letu 2019 je bil obseg proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov (4.729 tisoč m³) manjši v primerjavi z letom prej, a na podobni ravni kot v letu 2017. Razlog za 8 % zmanjšanje proizvodnje GLS v primerjavi z letom 2018 je predvsem nižji obseg sanitarnega poseka zaradi naravnih motenj v gozdovih. Kljub temu, da je bila proizvodnja GLS v letu 2019 nižja kot v letu 2018, je proizvodnja sortimentov listavcev za 15 % višja kot v letu 2018 in je primerljiva z letoma 2015 in 2016. Proizvodnja sortimentov iglavcev pa se je v primerjavi z letom 2018 zmanjšala za 19 % in tako nizka ni bila že vse od leta 2013. Proizvodnja GLS v državnih gozdovih (v upravljanju družbe SiDG d.o.o. in Ministrstva za obrambo RS) se je v 2019 zmanjšala (-15 %) v primerjavi s prejšnjim letom in je znašala 1,30 milijonov m³. Je pa ta obseg še vedno večji kot je bil v letu 2017 (1,16 milijonov m³) in je podoben proizvodnji GLS v državnih gozdovih v letu 2016, ko je le ta znašala 1,37 milijonov m³. Glede na drevesne vrste sortimentov se je proizvodnja v državnih gozdovih v 2019 izrazito povečala pri listavcih (+82 %) v primerjavi z letom 2018, medtem ko se je pri iglavcih proizvodnja zmanjšala za 35 % v primerjavi z letom prej. Kljub temu, da se je proizvodnja GLS iglavcev zmanjšala za kar občuten delež, pa je v primerjavi z letom 2017 še vedno 16 % večja, kar kaže na ekstremno leto 2018, predvsem z vidika sanitarnih sečenj. Delež proizvodnje hlodovine iglavcev iz državnih gozdov je v letu 2019 znašal 28 % (-9 % v primerjavi z letom 2018) glede na skupno proizvodnjo hlodovine iglavcev, vse ostalo izvira iz zasebnih gozdov (v manjšem obsegu še iz gozdov lokalnih skupnosti), ki so hkrati glavni vir hlodovine iglavcev, ki gre nadaljnje v izvoz.

Glede na strukturo poseka kategorij GLS iglavcev iz državnih gozdov v upravljanju družbe SiDG d.o.o., se je v letu 2019 delež hlodovine zmanjšal v primerjavi z letom 2018 (-3 %). Se je pa v strukturi poseka iglavcev povečal delež kategorije les za celulozo in plošče. Pri strukturi poseka kategorij GLS listavcev iz državnih gozdov v upravljanju družbe SiDG d.o.o., se je v letu 2019 povečal

delež hlodovine in lesa za celulozo in plošče (skupaj +11 %), zmanjšal pa se je delež kategorije drugi okrogli industrijski les ter les za kurjavo.

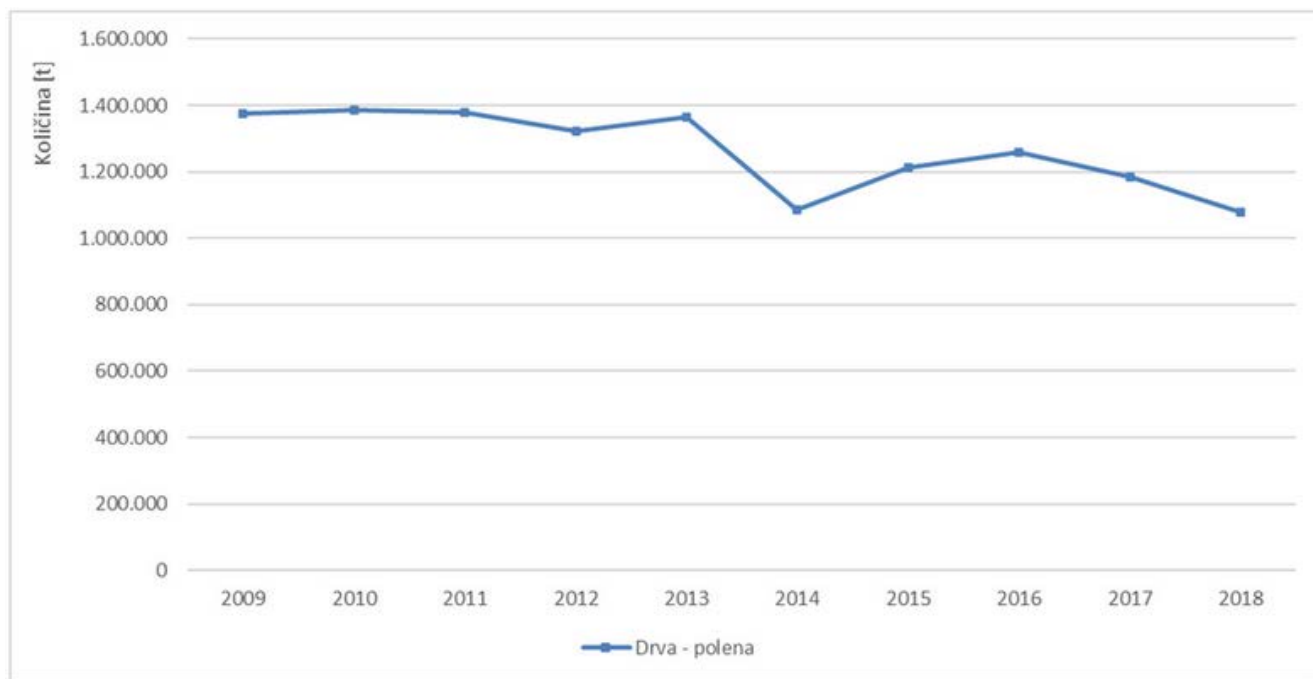
Preglednica 1: Gozdni lesni sortimenti pridobljeni v Sloveniji (v 1.000 m³); 2017–2019

	2017			2018			2019		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Hlodovina	2.200	295	2.495	2.553	280	2.833	2.123	352	2.476
Les za celulozo in plošče	532	400	932	659	366	1.025	492	500	992
Drug okrogel industrijski les	20	50	70	33	55	88	20	47	67
Les za kurjavo	170	943	1.113	220	979	1.199	163	1.032	1.195
Skupaj	2.922	1.688	4.610	3.466	1.680	5.146	2.798	1.931	4.729

Opomba: Zgornje količine zajemajo gozdne lesne sortimente iz gozdov.

Viri: ZGS, GIS, SURS, SiDG, podjetja; preračuni GIS

Največ okroglega lesa so predelala podjetja v industriji žaganega lesa (nad 1 milijon m³), od tega z več kot 80 % prevladuje predelava iglavcev. Sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale več kot pol milijona m³, od tega je dobra polovica lesa iglavcev. Velik porabnik okroglega lesa so gospodinjstva, ki porabijo nad milijon m³ lesa za kurjavo letno, vendar del tega izvira tudi iz negozdnih virov. Se pa po podatkih SURS-a poraba drv v gospodinjstvih za proizvodnjo energije od leta 2016 naprej precej zmanjšuje, za kar je zagotovo eden izmed razlogov tudi globalno segrevanje ozračja in posledično milejše zime v zadnjem obdobju (slika 1). V obdobju 2007–2017 se po podatkih zbranih s strani Gozdarskega inštituta Slovenije krepi proizvodnja sekancev, ki je v letu 2017 dosegla 2,2 milijona nasutih m³. Vhodne surovine za proizvodnjo sekancev so predvsem sečni ostanki (36 %), okrogli les slabše kakovosti (32 %) ter žagarski ostanki (28 %), majhen delež pa predstavljajo ostali viri (4 %).

Slika 1: Poraba drv (pridobljenih iz gozdnih in negozdnih površin) v gospodinjstvih za proizvodnjo energije v obdobju 2009–2018 v Sloveniji (vir: SURS)

Zunanja trgovina gozdnih lesnih sortimentov

Zaradi neuravnoteženosti med proizvodnjo in porabo se je pred letom 2018 več kot desetletje povečeval zunanjetrgovinski presežek v vseh kategorijah okroglega lesa, največji pa je bil zabeležen v obdobju 2015–2018 (nad 2 milijona m³ za okrogli les skupaj). V letu 2019 pa se je zunanjetrgovinski presežek okroglega lesa zmanjšal za kar 39 % v primerjavi z letom prej. Še vedno je največji zunanjetrgovinski presežek v kategoriji hlodi za žago in furnir iglavcev, ki je v letu 2019 znašal 0,66 milijona m³, vendar se je v primerjavi z letom 2018 zmanjšal za 53 %. Se je pa v primerjavi z 2018, v letu 2019 za kar 77 % povečal zunanjetrgovinski presežek v kategoriji okrogli industrijski les listavcev. Podatki o zunanjetrgovinskem presežku pomenijo, da je proizvodnja okroglega lesa večja od porabe.

Preglednica 2: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti – zunanjetrgovinski presežek/primanjkljaj (v 1.000 m³); 2015–2019

IZVOZ – UVOZ (m ³)	2015	2016	2017	2018	2019
Okrogli les – skupaj, od tega:	2.234	2.625	2.144	2.112	1.296
– Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	2.006	2.444	1.860	1.928	1.258
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	1.480	2.084	1.493	1.683	825
<i>Hlodi za žago in furnir, iglavci</i>	1.273	1.786	1.256	1.407	656
<i>Les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci</i>	206	298	237	275	168
– Okrogli industrijski les, listavci	526	359	367	246	434
– Les za kurjavo - skupaj	228	182	284	184	38

Podatki so zaokroženi na 1.000 m³ zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od vsote.

Vir: SURS (2014-2016; 2018-2019), Eurostat (2017), preračuni GIS

Izvoz gozdnih lesnih sortimentov

Slovenija je izrazit izvoznik nepredelanega okroglega lesa. Se je pa izvoz okroglega lesa v letu 2019 glede na predhodno leto zmanjšal za 28 % in je znašal 1,90 milijonov m³. Zadnje leto, ko je izvoz okroglega lesa znašal manj kot 2 milijona m³, je bilo leto 2013. Pri iglavcih se je zmanjšal izvoz v primerjavi z letom 2018 pri vseh kategorijah okroglega industrijskega lesa (hlodi za žago in furnir, les za celulozo in plošče, drugi okrogli industrijski les) in sicer skupno za 39 %. Zmanjšal se je tudi izvoz lesa za kurjavo (iglavcev in listavcev) in sicer za 45 % v primerjavi s predhodnim letom in dosegel najnižje količine v obdobju 2007–2019. Obratno pa je z industrijskim lesom listavcev, katerega izvoz se je v 2019 povečal za več kot polovico (+52 %) v primerjavi z letom 2018 in je dosegel največjo količino po letu 2015.

Glavni uvoznici nepredelanega okroglega lesa iz Slovenije v 2019 sta bili Avstrija (46 %) in Italija (37 %), ki od celotne izvožene količine okroglega lesa iz Slovenije v tem letu predstavljata 83 % trga. Po strukturi posameznih kategorij GLS se je v Avstrijo glede na količino lesa največ izvažala hlodovina iglavcev (71 %), v Italijo pa je prevladoval izvoz okroglega industrijskega lesa listavcev (55 %), ki skupaj s kategorijo les za kurjavo listavcev predstavljata 72 % celotne izvožene količine okroglega lesa v Italijo.

Izvoz gozdnih lesnih sortimentov v 2019 je predstavljal 40 % celotne proizvedene količine le-teh, vendar del izvoza izvira tudi iz uvoza. Izvoz hlodov iglavcev za žago in furnir je v letu 2018 predstavljal 55 % proizvedene količine teh sortimentov v tem letu, medtem ko se je v letu 2019 ta delež znižal na 36 %.

Preglednica 3: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti – izvoz (v 1.000 m³); 2015–2019

IZVOZ	2015	2016	2017	2018	2019
Okrogli les – skupaj, od tega:	2.683	3.084	2.640	2.636	1.910
– Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	2.303	2.718	2.178	2.278	1.714
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	1.665	2.228	1.688	1.919	1.168
Hlodi za žago in furnir, iglavci	1.289	1.810	1.271	1.436	769
Les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci	375	418	417	483	399
– Okrogli industrijski les, listavci	638	489	491	359	546
– Les za kurjavo - skupaj	380	366	461	358	196

Podatki so zaokroženi na 1.000 m³ zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od skupne vsote.

Vir: SURS (2014-2016; 2018-2019), Eurostat (2017), preračuni GIS

Uvoz gozdnih lesnih sortimentov

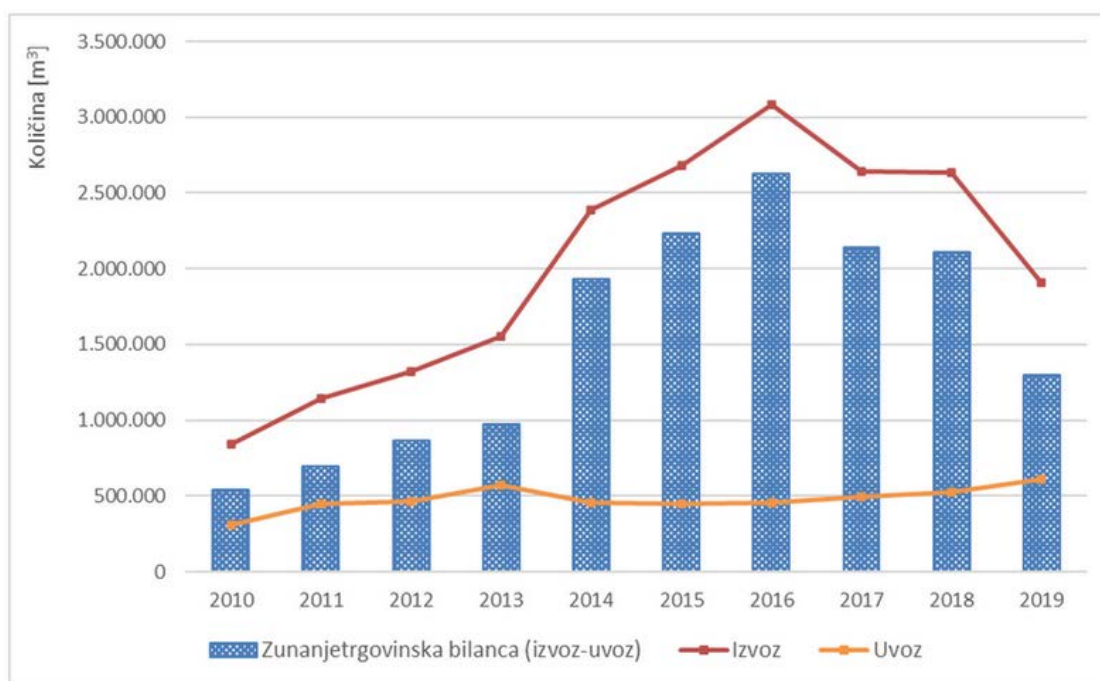
Uvoz nepredelanega okroglega lesa v Slovenijo od leta 2016 narašča in je v letu 2019 presegel 0,61 milijona m³. Takšnih količin nismo v 18-ih letih uvozili še nikoli. V strukturi uvoza okroglega lesa v Slovenijo je v letu 2019 prevladoval les za celulozo in plošče ter drugi okrogli industrijski les iglavcev z 38 %, sledi mu les za kurjavo s 26 % glede na skupno količino uvoženega okroglega lesa na slovenski trg. Se je pa iz 5 % v letu 2018 povečal delež uvoza hlodovine iglavcev na 18 % v skupni količini uvoženega okroglega lesa v letu 2019. Glavne izvoznice nepredelanega okroglega lesa v Slovenijo so bile v letu 2019 Hrvaška, Italija in Avstrija. Iz Hrvaške smo v letu 2019 glede na količino lesa uvažali predvsem okrogli industrijski les listavcev in les za kurjavo listavcev (skupaj 67 % glede na celotno količino uvoza okroglega lesa iz Hrvaške), iz Italije je prevladoval uvoz hlodovine iglavcev (dobrih 70.000 m³ oz. 50 % glede na celotno količino uvoženega okroglega lesa iz države) in les za celulozo in plošče iglavcev (32 % glede na celotno količino uvoženega okroglega lesa iz Italije), iz Avstrije pa smo večinoma uvažali les za celulozo in plošče iglavcev (87 % glede na celotno količino uvoza okroglega lesa iz te države).

Preglednica 4: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti – uvoz (v 1.000 m³); 2015–2019

UVOZ	2015	2016	2017	2018	2019
Okrogli les – skupaj, od tega:	449	459	496	524	614
– Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	297	274	318	350	456
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	185	144	195	237	344
Hlodi za žago in furnir, iglavci	16	24	15	29	113
Les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci	169	120	180	208	231
– Okrogli industrijski les, listavci	112	130	124	113	112
– Les za kurjavo - skupaj	152	184	178	174	158

Podatki so zaokroženi na 1.000 m³ zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od vsote.

Vir: SURS (2014-2016; 2018-2019), Eurostat (2017), preračuni GIS

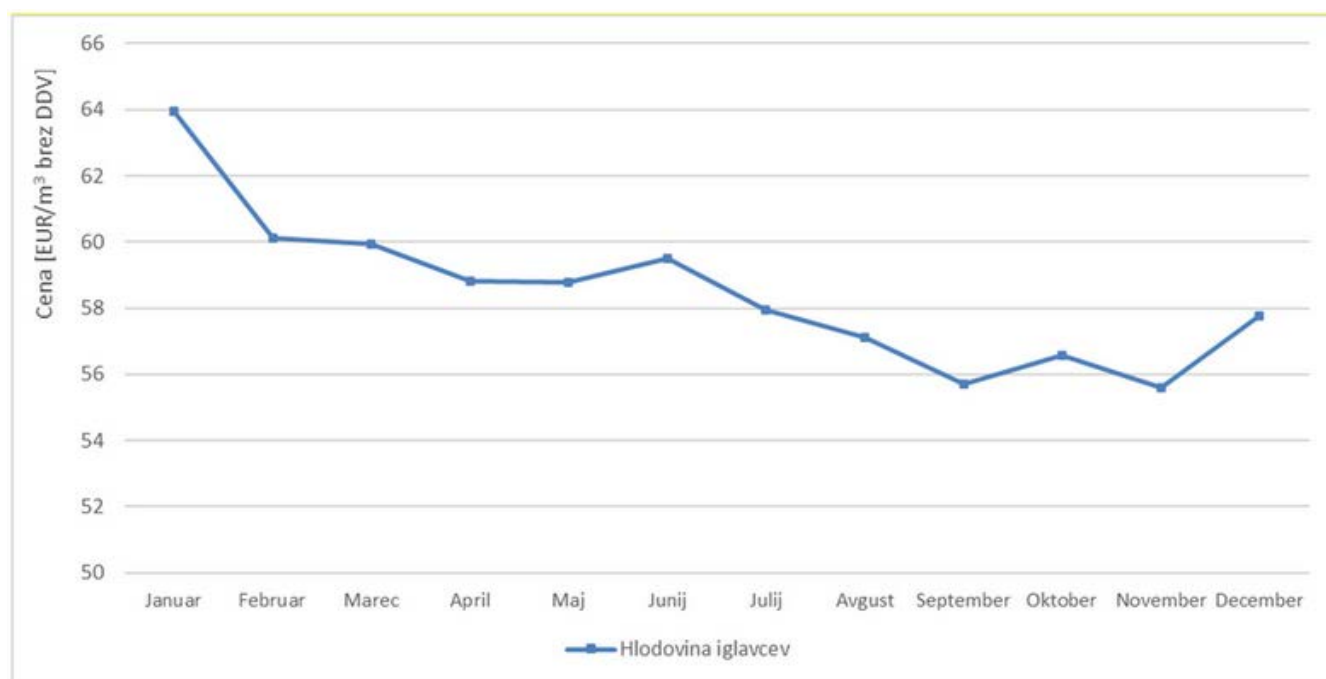

Slika 2: Izvoz, uvoz in zunanjetrgovinska bilanca okroglega lesa v Sloveniji v obdobju 2010–2019 (vir: SURS, preračuni GIS)

Še vedno je med dejavniki, ki so vplivali na trg v prvi polovici leta 2019, tudi ukrep Hrvaške, ki je z junijem 2017 omejila (prepovedala) izvoz nepredelane hrastovine za dve leti (do junija 2019). Ukrep je posegel na trg z lesom hrastovine in vplival na poslovanje slovenskih podjetij, ki uvažajo hrastovino iz Hrvaške (hlodovina, les slabše kakovosti, sekanci ...) in/ali izvajajo storitve predelave lesa za naročnike, ki kupujejo les na Hrvaškem. Prepoved je veljala za drevesni vrsti dob in graden, in sicer za ves okrogli les (hlodovina, lesa za plošče, drug industrijski les, les za kurjavo) ter za žagan les, če je vlažnost nad 20 %, in za lesne ostanke, ki nastanejo pri pridobivanju lesa in predelavi lesa. Prepoved je izhajala iz sprejetega predpisa o fitosanitarnih ukrepih za preprečevanje širjenja stenice hrastove čipkarice *Corythucha arcuata* (Say, 1832), ki je bil objavljen 1. 6. 2017 in je takoj stopil v veljavo.

Cene gozdnih lesnih sortimentov

Odkupne cene GLS iz zasebnih gozdov, ki jih mesečno in letno spremlja SURS odražajo posledice sanacije ujm (žled, podlubniki, vetrolom) ter dogajanja na trgih v Avstriji in Italiji. Odkupne cene hlodovine iglavcev so bile tudi v letu 2019 pod vplivom sanacije poškodovanih dreves predvsem zaradi podlubnikov in so se v primerjavi z letom 2018 v povprečju znižale za 7 %. Odkupne cene hlodovine iglavcev so se najbolj znižale v drugi polovici leta, na kar je vplivalo tudi znižanje cen v Avstriji in Italiji, kot prevladujočima trgovoma za hlodovino iglavcev iz zasebnih gozdov v letu 2019. Decembrska odkupna cena v 2019 za hlodovino iglavcev je po SURS podatkih 6,5 EUR/m³ oz. 7 % nižja od decembrske v letu 2018. Podoben padec odkupnih cen hlodovine iglavcev srednjega premera 25–29 cm iz zasebnih gozdov je zabeležen tudi v Avstriji in sicer decembrska cena v 2019 je za 6,4 EUR/m³ oz. 8 % nižja od decembrske cene v 2018.

Slika 3: Gibanje mesečnih odkupnih cen hlodovine iglavcev iz zasebnih gozdov za leto 2019 v Sloveniji (vir: SURS, preračuni GIS)

Poleg hlodovine iglavcev so se odkupne cene iz zasebnih gozdov v letu 2019 znižale še pri kategoriji les za celulozo in plošče listavcev in drugi okrogli industrijski les iglavcev v primerjavi z letom 2018. Povprečne odkupne cene hlodovine hrasta in buke so se v letu 2019 zvišale za 2 % oziroma 4 % v primerjavi s prejšnjim letom, kar je posledica povečanega povpraševanja domačih in tujih podjetij po teh sortimentih. Najbolj pa se je v letu 2019 zvišala odkupna cena lesa slabše kakovosti listavcev (+9 %) v primerjavi z letom prej, kar kaže na pridobivanje na vrednosti te kategorije GLS.

Preglednica 5: Odkupne cene posameznih kategorij gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov v obdobju 2015–2019 (v EUR/m³ brez DDV)

	2015	2016	2017	2018	2019	2019_1č	2019_2č	2019_3č	2019_4č
Hlodi – iglavcev, skupaj	58,3	59,5	61,1	62,5	58,3	61,4	59,0	57,0	56,6
Hlodi, hrast	100,0	111,5	130,5	149,4	152,5	158,7	140,9	129,7	158,1
Hlodi, bukev	58,0	59,5	59,7	66,4	69,0	70,2	66,1	66,2	70,1
Les za celulozo in plošče, iglavcev	22,5	23,4	25,3	30,0	30,2	30,8	31,3	29,1	30,0
Les za celulozo in plošče, listavcev	34,4	33,7	41,2	48,0	46,4	49,7	42,6	42,1	46,2
Les za kurjavo, listavcev	29,2	31,0	37,6	43,0	46,7	z	z	44,6	43,8

Opombe:

2019_1č: povprečna odkupna cena v prvem četrtletju leta 2019

2019_2č: povprečna odkupna cena v drugem četrtletju leta 2019

2019_3č: povprečna odkupna cena v tretjem četrtletju leta 2019

2019_4č: povprečna odkupna cena v četrtem četrtletju leta 2019

z: zaradi zaupnosti podatkov ni možno izračunati povprečne vrednosti

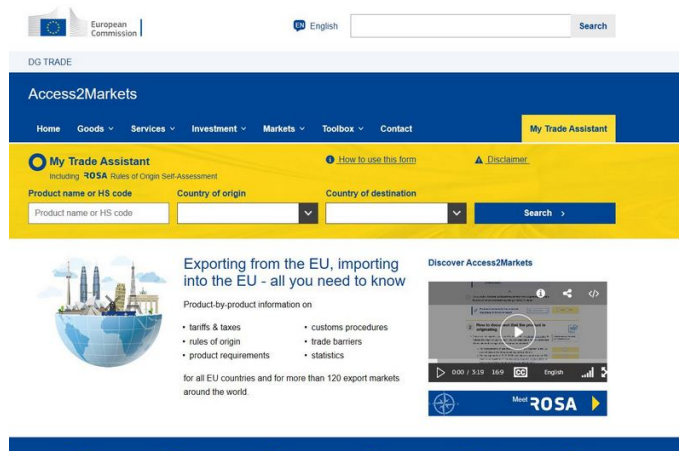
Vir: SURS, preračuni GIS

Cene na trgu gozdnih lesnih sortimentov so bile v letu 2019 objavljene mesečno s strani SURS in trikrat v letu (marec, julij, november) po izbranih kakovostnih razredih s strani GIS. Družba SiDG d.o.o. je v 2019 javno objavljala informacije o cenah po različnih vrstah prodaje: rezultati iz javnih pozivov, mesečni ceniki GLS za obračun GLS po dolgoročnih pogodbah in cenik za direktno prodajo GLS (predvsem za prodajo lesa za kurjavo fizičnim osebam). Dosežene cene GLS iz državnih gozdov, s katerimi upravlja SiDG, so bile v letu 2019 pod vplivom razmer na srednjeevropskem trgu gozdnih lesnih sortimentov, na katerem sta bila ob povečanem obsegu sanitarne sečnje iglavcev zabeležena presežek gozdnih lesnih sortimentov iglavcev in močan padec prodajnih cen. V prodanih količinah so s 65 % prevladovali sortimenti iglavcev.

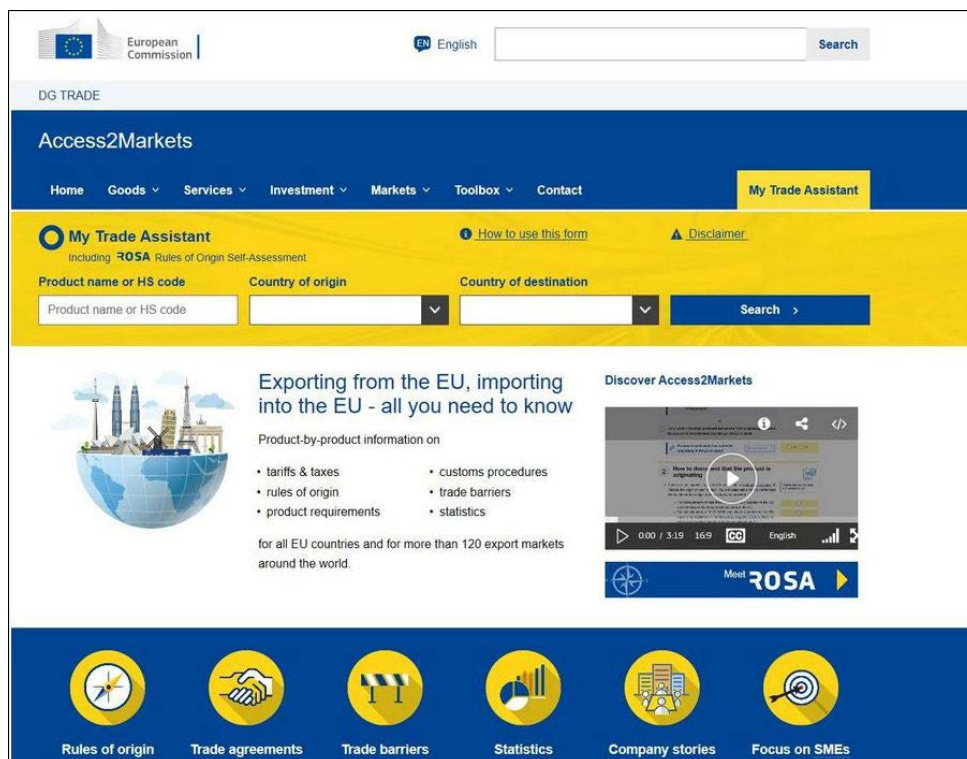
5. SPLETNI PORTAL ACCESS2MARKETS ZA MALA IN SREDNJE VELIKA PODJETJA ZA TRGOVANJE ZUNAJ EU

ŠPELA ŠČAP

Evropska komisija je vzpostavila spletni portal Access2Markets, ki bo malim in srednje velikim podjetjem pomagal pri trgovanju zunaj EU. Evropski komisar za gospodarstvo za ljudi Valdis Dombrovskis je o portalu povedal: »Ta portal bo pomagal manjšim podjetjem krmariti v svetu mednarodne trgovine. Tako bodo evropska podjetja na eni sami točki našla pregled cele mreže trgovinskih sporazumov, kar jim bo omogočilo čim boljši dostop do trgov, izdelkov in informacij, ki jih potrebujejo za rast in konkurenčnost.«

Namen Access2Markets portala je izboljšati preglednost trgovinskih sporazumov in dostopnost carinskih olajšav. **Portal omogoča hiter dostop do tarif, davkov, pravil o poreklu, carinskih postopkov, trgovinskih omejitev in statistik o prometu, povezanih z izdelkom, ki ga želijo uvažati ali izvažati.** Portal naj bi koristil tako podjetjem, ki že trgujejo mednarodno, kot tistim, ki jih še zanimajo priložnosti na tujih trgih.

Slika 1: Posnetek zaslona spletnega portala Access2Markets.

Portal je dostopen na tej povezavi:

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content>

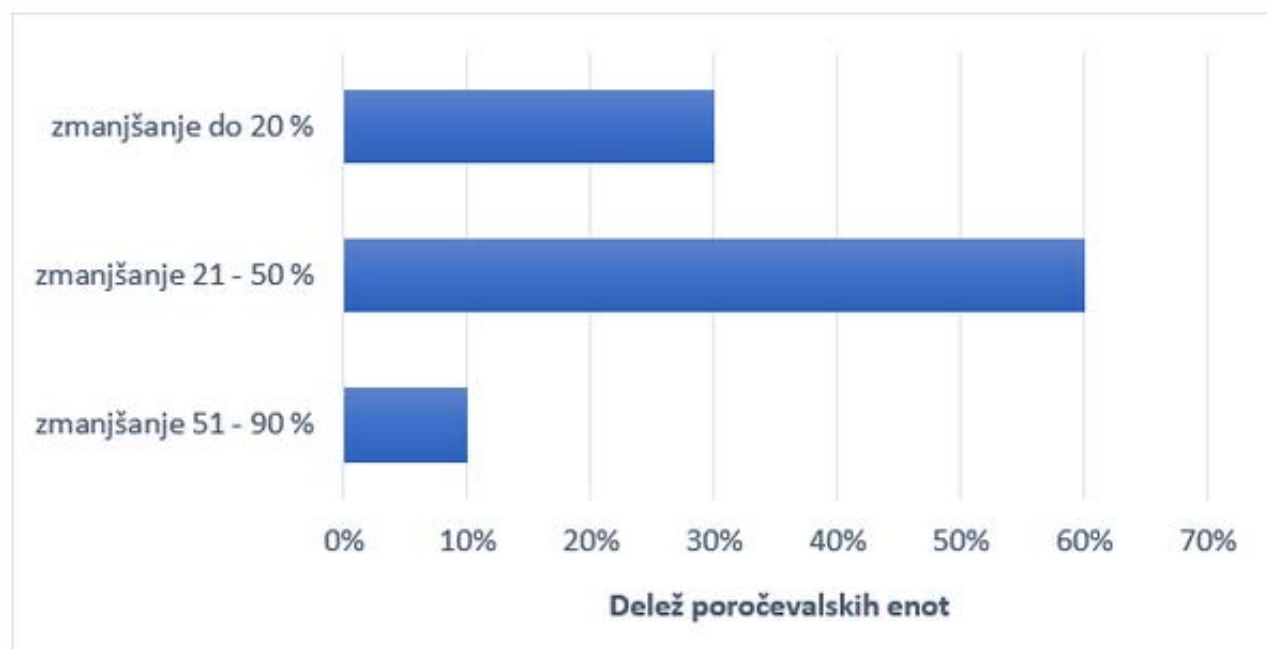
Besedilo je povzeto iz dokumenta pripravljenega s strani Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Službe za EU koordinacijo in mednarodne zadeve.

6. CENE GOZDNIH LESNIH SORTIMENTOV NA SLOVENSKEM TRGU V OKTOBRU 2020

DARJA STARE, ŠPELA ŠČAP

V oktobru 2020 na Gozdarskem inštitutu Slovenije nadaljujemo z izvajanjem mesečnega zbiranja odkupnih cen gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov na slovenskem trgu, z namenom spremljanja odkupa okroglega lesa v času COVID-19.

V tokratni anketi je sodelovalo 31 podjetij. Kar 72 % teh podjetij je manjših do srednje velikih podjetij, katerih letni odkup znaša do 30.000 m³ lesa. Izmed vseh poročevalskih enot jih 37 % odkupuje les v enakih količinah kot v preteklem zbiranju v septembru 2020. Pri 10 % podjetij se je odkup glede na september popolnoma ustavil, pri 10 % podjetij pa se je odkup ustavil že pred tem poročevalskim obdobjem. Skupaj je tako pri 20 % poročevalskih enot odkup trenutno ustavljen. Za primerjavo, v septembru je bil odkup ustavljen pri 21 % poročevalskih enotah. 36 % enot je poročalo o zmanjšanju odkupa glede na preteklo obdobje zbiranja podatkov. Zmanjšanje odkupa se pri podjetjih giba med 10 in 90 % (slika 1). Dve podjetji sta poročali, da so se količine odkupa okroglega lesa v oktobru povečale glede na preteklo obdobje.

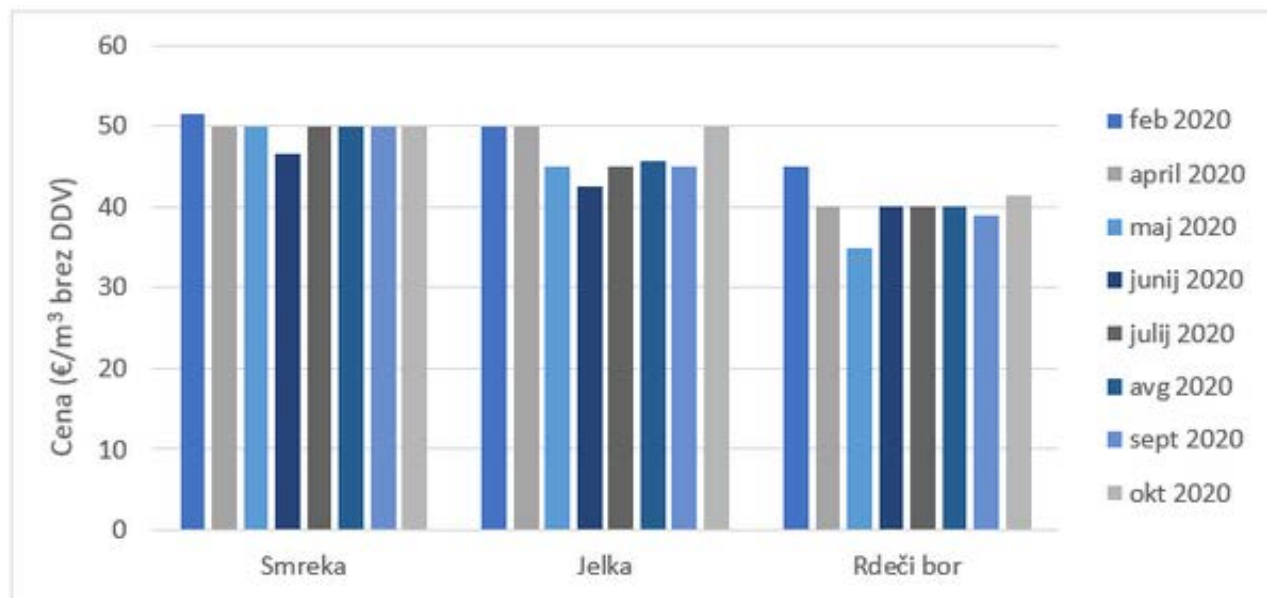

Slika 1: Obseg zmanjšanja odkupa okroglega lesa na kamionski cesti v oktobru 2020, glede na september 2020, pri podjetjih, katera so glede na poročanje zmanjšala količine odkupa.

V nadaljevanju so podane cene v €/m³ brez DDV, prikazana je **srednja vrednost** (mediana) vseh posredovanih cen.

CENE OKROGLEGA LESA IGLAVCEV

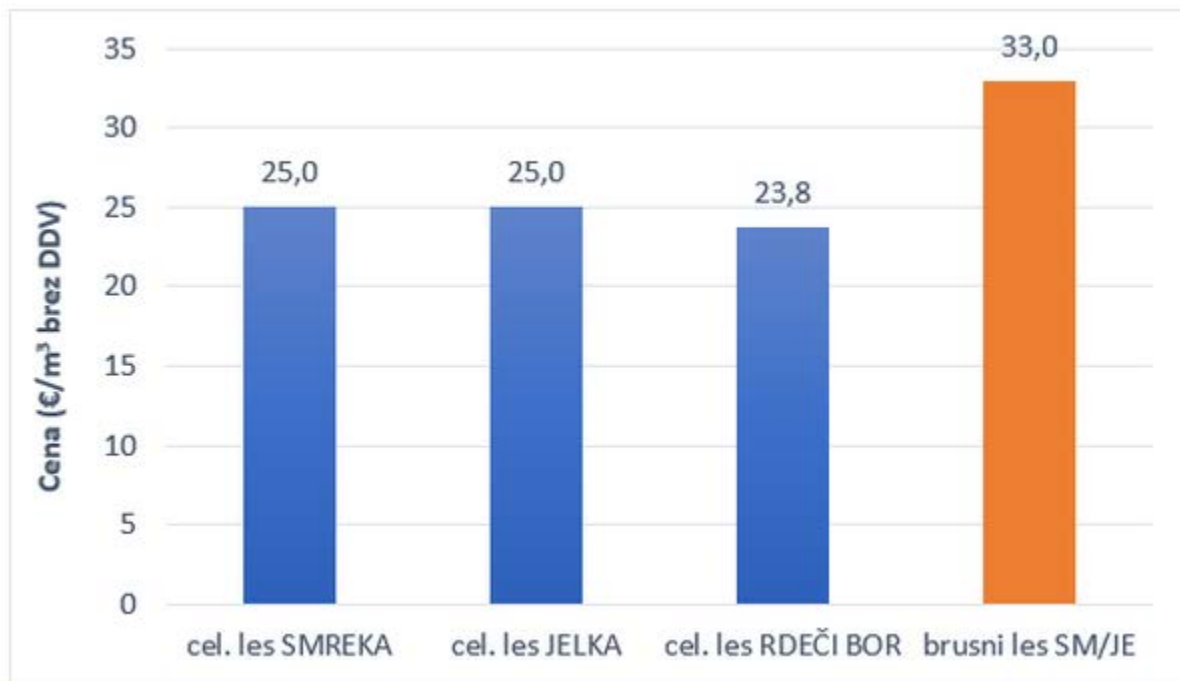
Cene hlodovine iglavcev so se v oktobru dvignile glede na preteklo zbiranje v septembru 2020. Cene sortimentov smreke za kakovostne razrede A, B in C so višje kot v preteklem mesecu. V primeru kakovostnega razreda A je cena 5 % višja, za B 7 % in za C kar 15 % višja in le ta znaša 70 €/m³ brez DDV. Srednja vrednost vseh posredovanih cen za kakovostna razreda D1 (50 €/m³ brez DDV) in D2 (40 €/m³ brez DDV) pa ostaja enaka kot v preteklem mesecu. Pri jelki smo prav tako kot pri smreki največji dvig cene zabeležili v primeru kakovostnega razreda C, ki pri jelki znaša 12 %, srednja vrednost zbranih cen pa 60 €/m³ brez DDV. Prav tako smo zabeležili dvig cene za kakovostni razred A, 7 %, za kakovostni razred B 8 % in 11 % v primeru kakovostnega razreda D1. V primeru kakovostnega razreda D2 cena ostaja enaka kot v preteklem mesecu in sicer 40 €/m³ brez DDV. Pri rdečem boru so se cene najbolj spremenile in sicer je prišlo do dviga cen, v nasprotju s preteklim mesecem, ko smo zabeležili padec cen. Največji dvig cene smo zabeležili za kakovostni razred A, kjer je cena 27 % višja kot v preteklem mesecu in znaša 70 €/m³ brez DDV. Za kakovostni razred C je cena višja za 4 %, za kakovostni razred D1 za 6 % in za kakovostni razred D2 za 14 %. Za kakovostni razred B pa cena že četrty mesec zaporedoma ostaja enaka in znaša 50 €/m³ brez DDV.

Slika 2: Prikaz cen v letu 2020 za kakovostni razred D1 za iglavce.

Če primerjamo cene s preteklimi obdobji zbiranja, ugotovimo, da so se trenutne cene hlodovine smreke in jelke ponovno približale cenam v začetku leta 2020. Pri rdečem boru pa imamo še vedno znatno nižje cene, in sicer od 7 do 14 %. Cene gozdnih lesnih sortimentov smreke so v primerjavi s februarjem nižje pri kakovostnih razredih B in D1 (–8 in –3 %), v primeru kakovostnega razreda D2 je cena enaka, v primeru kakovostnih razredov A in C pa je trenutna cena višja (+5 in +4 %). Cene gozdnih lesnih sortimentov jelke so v primeru kakovostnega razreda B 7 % nižje, za ostale kakovostne razrede pa je cena enaka kot februarja 2020.

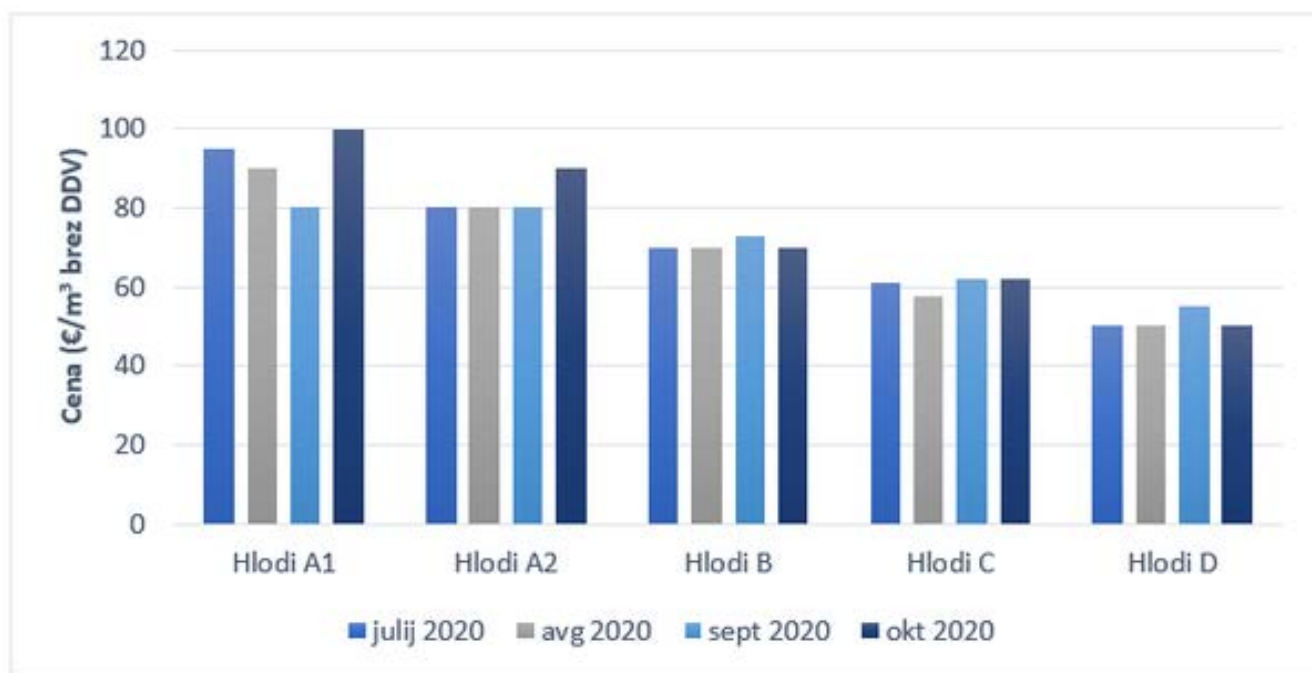
Srednja vrednost zbranih cen **lesa za celulozo in plošče** je v primeru smreke enaka kot v septembru 2020. Cena že tri mesece zaporedoma ostaja enaka in znaša 25 €/m³ brez DDV, ter je hkrati na takšni ravni, kot je bila v februarju 2020. Pri jelki in rdečem boru pa je trenutna cena višja glede na pretekli mesec. V primeru jelke 4 % (25 €/m³ brez DDV), v primeru rdečega bora 8 % (23,8 €/m³ brez DDV). Srednja vrednost vseh posredovanih cen **brusnega lesa iglavcev** je po znatnem dvigu v septembru ponovno padla. Trenutno je 6 % nižja kot ob preteklem zbiranju v septembru 2020, kar znaša 2 €/m³ manj. Oktobrska cena je 11 % nižja kot februarja letos in znaša 33 €/m³ brez DDV.

Slika 3: Odkupne cene lesa iglavcev za celulozo in plošče ter brusni les v oktobru 2020.

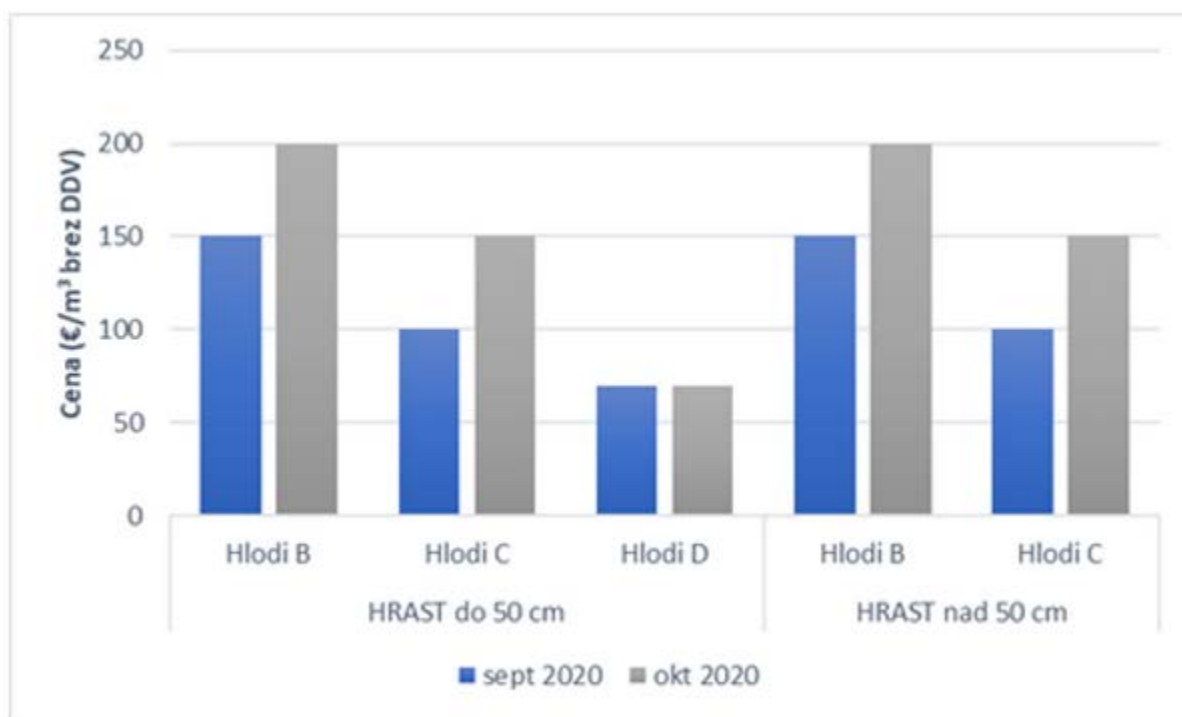
CENE OKROGLEGA LESA LISTAVCEV

Srednja vrednost vseh posredovanih cen hlodovine bukve kakovostnega razreda A1 je znatno višja kot pretekli mesec, kar 25 %, in znaša 100 €/m³ brez DDV. Cena se je tako ponovno dvignila na višino cene v začetku leta. V primeru kakovostnega razreda A2 je trenutna cena 13 % višja kot v preteklem mesecu. Za kakovostni razred C cena ostaja enaka (62 €/m³ brez DDV), za ostale kakovostne razrede pa je trenutna cena nižja glede na ceno v septembru, in sicer -4 % za kakovostni razred B in -9 % za kakovostni razred D.

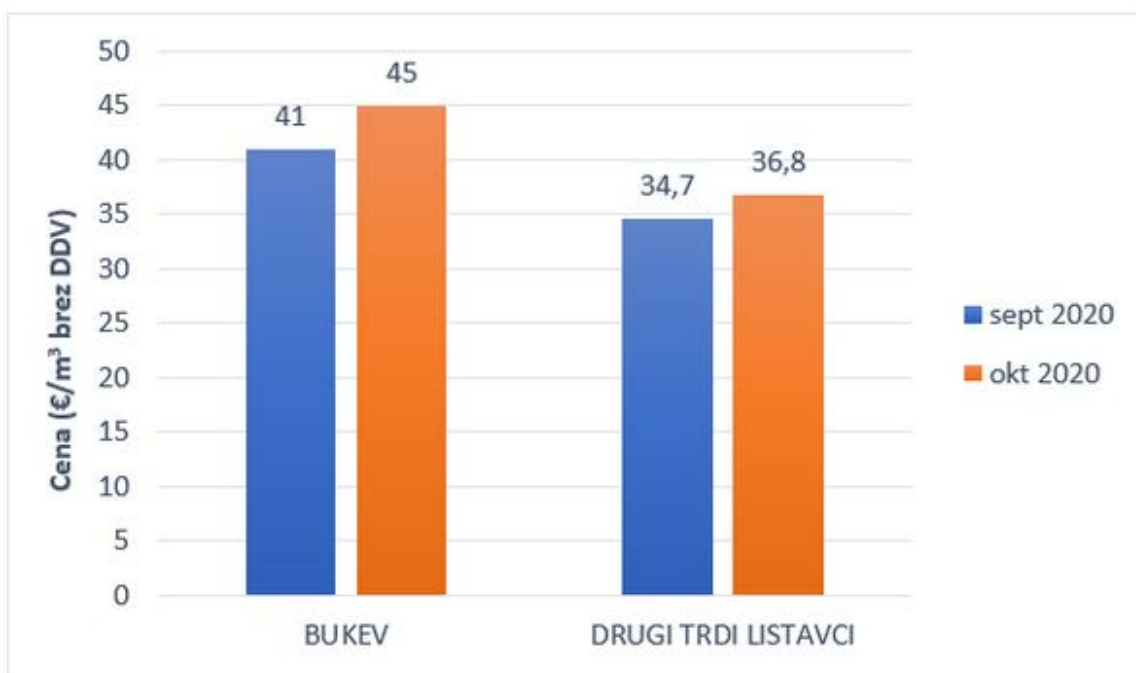
Slika 4: Prikaz odkupnih cen hlodovine bukve od julija do oktobra 2020.

Cene **hlodovine hrasta** nam je posredovalo le 6 podjetij, od tega je 5 enakih kot v preteklem zbiranju cen. Zaradi majhnega števila poročevalskih enot, ki nam redno poročajo in posledično zaradi ne dovolj zanesljivih rezultatov, cene hlodovine hrasta prikazujemo zgolj za izbrane kakovostne razrede ter primerjave delamo le za podjetja, ki so poročala v obeh mesecih. Cene so se v primeru kakovostnih razredov B in C ne glede na premer, znatno dvignile. Največji dvig cene smo zabeležili v primeru kakovostnega razreda C za hrast vseh premerov, kjer se je cena zvišala kar za 50 % glede na september in tako znaša 150 €/m³ brez DDV. Prav tako je bilo precejšnje zvišanje cen zabeleženo pri hrastu kakovostnega razreda B vseh dimenzij, kjer je cena 33 % višja glede na september in znaša 200 €/m³ brez DDV. Srednja vrednost zbranih cen hrasta kakovostnega razreda D se v primeru dimenzij do 50 cm v oktobru ni spremenila glede na september, v primeru dimenzij nad 50 cm, pa se je cena zvišala za 17 % glede na preteklo zbiranje cen.

Slika 5: Prikaz odkupnih cen hlodovine hrasta v septembru in oktobru 2020 za kakovostne razrede B, C in D.

Cene **lesa za celulozo in plošče** so se dvignile glede na preteklo zbiranje v septembru 2020. V primeru bukve je cena višja za 9 %, kar je 4 €/m³ več kot v septembru, v primeru drugih trdih listavcev pa za 6 %, kar je 2 €/m³ več glede na ceno v septembru.

Slika 6: Odkupne cene lesa bukve in drugih trdih listavcev za celulozo in plošče v septembru in oktobru 2020.

CENE LESA ZA KURJAVO

Srednja vrednost zbranih cen bukovega lesa za kurjavo se je v primerjavi s cenami v septembru dvignila, in to kar za 10 % ali 4,5 €/m³, srednja vrednost zbranih cen lesa drugih trdih listavcev pa že četrty mesec zaporedoma ostaja enaka. Tako trenutna srednja vrednost vseh posredovanih cen lesa bukve za kurjavo znaša 50 €/m³ brez DDV, srednja vrednost vseh posredovanih cen lesa drugih trdih listavcev za kurjavo pa znaša 40 €/m³ brez DDV. V primerjavi s cenami v začetku leta so oktobrske cene enake.

ZAHVALA

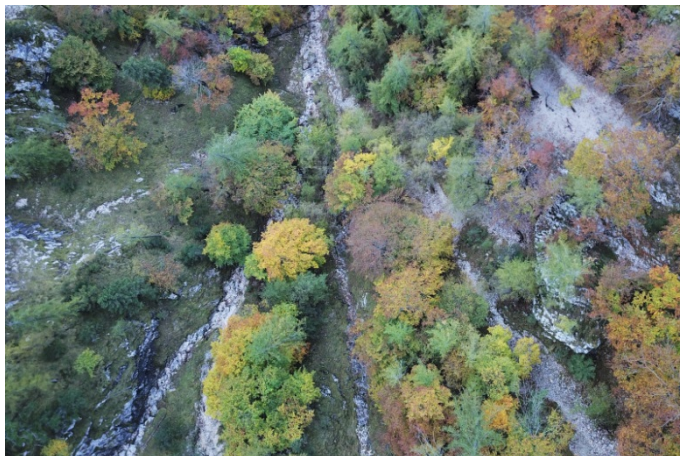
Zahvaljujemo se vsem podjetjem, ki so sodelovala z nami in nam posredovala podatke.

7. LETO 2020 JE LETO MEDNARODNEGA ZDRAVJA RASTLIN

MITJA SKUDNIK, POLONA HAFNER, BARBARA PIŠKUR

UVODNIK, GOZDARSKI VESTNIK

Pred vami je tematska številka Gozdarskega vestnika, ki je v celoti posvečena izzivom v povezavi z biotskimi škodljivci gozda, še posebno karantenskimi škodljivimi organizmi (glive, virusi, bakterije, živali), ki lahko s svojim negativnim vplivom ogrožajo okolje in gospodarstvo države. Karantenski organizmi največkrat izvirajo iz drugih ekoloških regij, pri nas pa še niso prisotni ali pa le še niso zelo razširjeni. V izvornem okolju so za svoje gostitelje pogosto neškodljivi, saj so se razvijali skupaj z njimi in so rastline postale nanje do neke mere prilagojene in odporne. Karantenski

organizmi se prenašajo in širijo z globalizacijo in vse večjo mobilnostjo ljudi in blaga. Z namerno naselitvijo, prenosom kontaminiranega blaga in transportom slepih potnikov, pobegom organizmov iz omejenega okolja, prehajanjem prek novih poti in končno spontanim širjenjem karantenskih organizmov pogosto nastane ogromna škoda v novem, nanje neprilagojenem okolju.

Tokratni Gozdarski vestnik je izšel v času strogih ukrepov za zaježitev širjenja novega koronavirusa. V tem času se večja obisk gozdov in tudi zavedanje o njihovi pomembnosti. Zato je pravi čas, da se bolj zavemo tudi pomembnosti ohranjanja njihovega zdravja in tudi pozitivnega vpliva, ki ga imajo za zdravje ljudi.

Samoumevnost zdravja gozdov

Dejstvo je, da se v naših gozdovih že pojavljajo organizmi, ki so k nam prišli z drugih območij in že povzročajo škodo ter dolgoročne posledice za gozdove, okolje in prebivalce. Kar se lahko naučimo iz preteklih izkušenj ob soočanju z vdori novih bolezni in škodljivcev v gozdove, je, da sta ključna hitro odkrivanje in hitro odzivanje. Oboje gre z roko v roki z ozaveščenostjo stroke in širše javnosti ter z veliko nacionalno strokovno in diagnostično podporo. Hitro odzivanje vključuje tudi hitro ukrepanje in v Sloveniji smo na začetku priprav načrtov, ki bodo začrtali protokole ob prvih najdbah še posebno nevarnih bolezni in škodljivcev v slovenskih gozdovih.

V prihodnjih letih se bodo vdori novih bolezni in škodljivcev intenzivirali in področje varstva gozdov je pred številnimi izzivi. Že zdaj opažamo, da podnebne spremembe vplivajo na stanje gozdov in priča smo hiranju različnih drevesnih vrst v naših gozdovih. Pojavljajo se bolezni ali poškodbe, ki jih povzročajo organizmi, ki so sicer del normalne združbe dreves ali gozdov. Taki gozdovi, ki so oslabljeni zaradi zunanjih dejavnikov ter napada različnih gliv, žuželk, bakterij, virusov, so še manj odporni proti novim in prihajajočim boleznim ali škodljivcem. Videz naše gozdne krajine se že

spreminja. Od gozdarske stroke pa je odvisno, ali bo v dolgoročno upravljanje z gozdovi znala vplesti nova spoznanja in nove tehnološke ter informacijske pristope s področja varstva in zdravja gozdov. Nekatere rešitve in pristopi so že na voljo ...

Pred pol stoletja je bil v slovensko gozdarsko razmišljanje zasejan dvom o smiselnosti in pomenu raziskav s področja varstva gozdov v luči sonaravnega gojenja gozdov. Posamezni strokovnjaki so opozarjali na kratkovidnost takega razmišljanja. A zdaj postaja jasno, da gozdovi v Sloveniji potrebujejo močno, strokovno in proaktivno politiko na področju varstva gozdov, utemeljeno z aktualnimi raziskavami. V Sloveniji so raziskovalni projekti s tega področja redki; za izvajanje aplikativnih raziskav s tujerodnimi škodljivimi organizmi nam za nameček primanjkuje raziskovalna infrastruktura, ki bi v zaprtih, strogo nadzorovanih razmerah omogočala proučevanje tolerantnosti oziroma odpornosti naših gozdov proti takim organizmom.

Za učinkovit odziv na bolezni in škodljivce je nujna tudi diagnostična in strokovna podpora; v Sloveniji je povezava med raziskovalci, strokovnjaki in gozdarji na terenu dobra in se je izkazala za učinkovito. A vzpostavljeno strukturo je treba okrepiti tudi za prihodnje izzive.

Letošnje leto je posebno leto. Kaj lahko storijo globalizacija, nepripravljenost in podcenjevanje, vidimo na katastrofalnih posledicah bolezni, ki jo povzroča koronavirus SARS-CoV-2. Majhni, očesu nevidni organizmi imajo izredno moč in skupaj z ignoranco in nepremišljenimi ukrepi lahko povzročijo nepredstavljive posledice. V gozdovih ni nič drugače. Tudi naši gozdovi, na katere smo tako ponosni in ki prekrivajo več kot polovico naše države, imajo svoje bolezni in škodljivce. In letošnje leto je posebno tudi zato, ker je mednarodna skupnost prepoznala pomen zdravih rastlin in s tem tudi gozdov za zdravo in varno prihodnost. Letošnje leto je mednarodno leto zdravja rastlin. In čas je, da za zdrave gozdove naredimo še več – stroka, javnost in odločevalci.

8. VSAK JE LAHKO BOŽIČEK!

NIKE KRAJNC

Bliža se veseli december in čas praznikov. Na Gozdarskem inštitutu Slovenije – Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko se zavedamo, da nimajo vsi enakih možnosti in da so številni otroci in starostniki odrinjeni na rob družbe. Da bi pričarali majhen nasmeh in nekaj lepih trenutkov tudi njim, smo pristopili k akciji »Božiček za en dan«. Marsikdo ne ve kako enostavno je postati Božiček in pripraviti presenečenje. Pridružite se akciji in postanite Božički tudi vi: <http://new.bozicekzaendan.si/>.

9. UVOZ LESA LISTAVCEV V EVROPSKO UNIJO IN TVEGANJE ZA GOZD

ANITA BENKO BELOGLAVEC¹, ANDREJA KAVČIČ²

Izvleček:

Benko Beloglavec, A., Kavčič, A.: Uvoz lesa listavcev v Evropsko unijo in tveganje za gozd; Gozdarski vestnik, 78/2020, št. 7–8. V slovenščini z izvlečkom v angleščini, cit. lit. 12. Prevod Breda Misja, jezikovni pregled slovenskega besedila Marjetka Šivic.

Posledice mednarodne trgovine z lesom med celinami in državami so vneseni tujerodni škodljivi organizmi, ki ob ustalitvi v našem okolju nimajo naravnih sovražnikov. Zato se lahko pojavijo v večjih populacijah in povzročajo poškodbe na rastlinah ali celo odmiranje. Pri prenovi zakonodaje na področju zdravja rastlin v EU je Slovenija podpirala preventivni pristop in previdnostno načelo pri trgovanju z rastlinami in rastlinskimi proizvodi iz tretjih držav. Za les listavcev ni dovolj zaščite pri uvozu v EU. Zato je bil pripravljen seznam novih, potencialno nevarnih tujerodnih škodljivih organizmov, ki bi jih morali uvrstiti v seznam karantenskih škodljivih organizmov in tako preprečiti njihov vnos z uvozom lesa gostiteljskih rastlin v EU in tako obvarovati gozdove pred potencialno škodo.

Ključne besede: karantenski škodljivi organizmi / les listavcev / uvoz / predhodna ocena tveganja / poti vnosa

¹ Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin. Dunajska 22, SI-1000 Ljubljana, Slovenija, anita.benko@gov.si

² Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za varstvo gozdov, Večna pot 2, SI-1000 Ljubljana, Slovenija

1. UVOD

Posledice vse večjega obsega mednarodne trgovine so vidne tudi v povečevanju uvoženih količinah lesa v Evropsko unijo (EU). V preteklosti smo z uvozom lesa v Evropo vnesli škodljive organizme, ki so za to območje tujerodni in imajo velike posledice za domorodne gozdne drevesne vrste: škoda kot posledica zmanjšanja kakovosti lesa, slabša vitalnost in tudi propadanje gozdov. Primeri nedavnega vnosa tujerodnih vrst škodljivih organizmov v Evropsko unijo (EU) s pošiljkami lesa so:

- borova ogorčica (*Bursaphelenchus xylophilus*), ki je bila z veliko verjetnostjo vnesena na Portugalsko z lesenim pakirnim materialom in se je razširila po njenem ozemlju kljub izvajanju ukrepov. Novi izbruhi borove ogorčice so tudi v Španiji, v bližini meje s Portugalsko;
- bolezen tisočerih rakov na orehu, ki jo povzroča gliva *Geosmithia morbida*, ki jo prenaša njen vektor insekt *Pityophthorus juglandis* (Coleoptera: Scolytidae). Prvi pojav bolezni v EU, v bližini uvoznikov lesa oreha v Italiji, nakazuje, da je bila bolezen vnesena v EU z orehovim lesom iz Združenih držav Amerike;
- azijski kozliček (*Anophlophora glabripennis*; Coleoptera, Cerambycidae) se pojavlja na več drevesnih vrstah gozdnih in okrasnih rastlin v nekaterih državah članicah EU, največkrat v povezavi z večjimi skladišči, ki uvažajo blago na lesenih paletah, z izvorom iz azijskih ali severnoameriških držav, kjer je azijski kozliček razširjen.

V Slovenijo so bili vnesene nekatere bolezni in škodljivci po naravni poti prek drugih držav članic EU, na primer:

- jesenov ožig, ki ga povzroča gliva *Hymenoscyphus fraxineus* (*Chalara fraxinea*) (Ogris et al., 2009). Izvor bolezni še ni popolnoma raziskan, predvidoma izvira iz Azije;
- črnolesni ambrozijski podlubnik (*Xylosandrus germanus*), ki je bil v Sloveniji prvič zabeležen leta 2000 v Solkanu, zdaj pa ga najdemo že po vsej Sloveniji (Kavčič, 2018);
- azijski ambrozijski podlubnik (*X. crassiusculus*) je bil v Sloveniji prvič potrjen leta 2017. Hrošče so našli v pasteh za spremljanje hroščev na Goriškem (Kavčič, 2018). Ta vrsta zaenkrat ne povzroča škode.

Nov zakonodajni okvir za zdravje rastlin je sprejet v Uredbi 2016/2031/EU in temelji na preventivnih ukrepih. Njegov namen je tudi boljše varstvo pred vnosom tujerodnih škodljivih organizmov iz tretjih držav z rastlinami in rastlinskimi proizvodi (les in drugo), ki bi lahko po vnosu v EU povzročili velike negativne gospodarske učinke za kmetijsko pridelavo, gozdarstvo in okolje. V Uredbi 2019/2031/EU je pomemben ukrep predhodna ocena tveganja za nove trgovske poti iz tretjih držav, ki omogočajo identifikacijo poti z visokim tveganjem za vnos nevarnih škodljivih organizmov za rastline. Na podlagi Uredbe 2016/2031/EU so sprejeti izvedbeni predpisi, ki jo dopolnjujejo in podrobneje določajo, na primer Izvedbena uredba Komisije 2019/2072/EU, ki določa sezname karantenskih škodljivih organizmov za EU, seznam rastlin in rastlinskih proizvodov (npr. lesa), za katere je ob vnosu v EU predpisano fitosanitarno spričevalo, ter fitosanitarne zahteve za uvoz.

Glede lesa iglavcev Izvedbena uredba Komisije 2019/2072/EU določa, da je za les iglavcev iz vseh držav zunaj EU predpisano fitosanitarno spričevalo. Tak les mora izpolnjevati posebne fitosanitarne zahteve ob uvozu zaradi nevarnosti vnosa ksilofagnih hroščev iz rodu *Monochamus*. Za les listavcev so predpisani fitosanitarni ukrepi ob vnosu v EU samo za les oreha (*Juglans* spp.), javorja (*Acer* spp.), jesena (*Fraxinus* spp.), *Ulmus davidiana*, hrasta (*Quercus* spp.), breze (*Betula* spp.), platane (*Platanus* spp.), topola *Populus* spp.), koščičarjev (*Prunus* spp.) in pečkarjev (*Malus* spp.), in sicer le, če izvirajo iz določenih držav, kjer je navzoč karantenski škodljiv organizem. Seznam se spreminja glede na uradne podatke o njihovi navzočnosti v tretjih državah. Spremembo seznama nadzorovanih rastlin ali rastlinskih proizvodov (lesa), škodljive organizme ali seznam tretjih držav lahko predlaga Evropska komisija ali država članica EU. Pred potrditvijo na Stalnem odboru za rastline, živali, hrano in krmo Sekcija za zdravje rastlin o predlogu razpravlja še delovna skupina Komisije na podlagi strokovne literature, na primer: analize tveganja za škodljive organizme rastlin, mednarodnih standardov, poročil o navzočnosti škodljivega organizma.

Pri prenovi zakonodaje na področju zdravja rastlin v EU je Slovenija podpirala preventivni pristop in previdnostno načelo pri trgovanju z rastlinami in rastlinskimi proizvodi iz tretjih držav. V letu 2017 je Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) v postopku sprejemanja podrobnejših pravil za zdravje rastlin v EU sodelovala tudi v Delovni skupini Komisije za pripravo seznama zelo tveganih rastlin in rastlinskih proizvodov. UVHVVR je, s strokovno podporo Gozdarskega inštituta Slovenije, Oddelka za varstvo gozdov, pripravila predhodne ocene tveganja za vnos nevarnih škodljivih organizmov z lesom listavcev za 12 rodov najpomembnejših gozdnih vrst listavcev (breza (*Betula* spp.), brest (*Ulmus* spp.), bukev (*Fagus* spp.), hrast (*Quercus* spp.), javor (*Acer* spp.), jelša (*Alnus* spp.), jesen (*Fraxinus* spp.), kostanj (*Castanea* spp.), oreh (*Juglans* spp.), platana (*Platanus* spp.), topol (*Populus* spp.), vrba (*Salix* spp.)).

2. MERILA ZA PREDHODNO OCENO TVEGANJA ZA POT VNOSA ŠKODLJIVIH ORGANIZMOV Z LESOM 12 NAJPOMEMBNEJŠIH RODOV GOZDNEGA DREVJA

Pri pripravi predhodne ocene tveganja za pot vnosa škodljivih organizmov z lesom 12 najpomembnejših rodov gozdnega drevja, so bila upoštevana naslednja merila:

a) Pomen posameznega rodu za gozdove v EU (Brus et al., 2012).

Vseh 12 rodov je navedenih kot pomembnih za EU.

b) Ali so predpisani ukrepi za uvoz hlodovine ali žaganega lesa, razen za sekance, oblance ipd. in lesen pakirni material navedeni v Direktivi Sveta 2000/29/EU in izvedbenih predpisih EU?

Preverjen je bil ukrep:

- prepovedi uvoza v EU,
- ali je za določeno vrsto ali rod lesa predpisano fitosanitarno spričevalo, ki potrjuje odsotnost karantenskih škodljivih organizmov in izpolnjevanje predpisanih fitosanitarnih zahtev,
- če je predpisano fitosanitarno spričevalo, iz katerih tretjih držav,
- kateri so karantenski škodljivi organizmi na lesu vseh 12 rodov in
- katere so posebne fitosanitarne zahteve, ki morajo biti izpolnjene ob uvozu v EU.

Identificirali smo torej vrste ali rodove lesa, za katere predpisani ukrepi zmanjšujejo tveganje za vnos škodljivih organizmov na sprejemljivo raven.

c) Trgovanje z lesom listavcev ali posameznih obravnavanih rodov iz tretjih držav.

Na podlagi statističnih podatkov Eurostat je bilo mogoče pridobiti obseg uvoza iz tretjih držav za nekatere rodove žaganega lesa ali hlodovine (bukev, hrast, javor, jesen). Za vse druge rodove pa je obseg uvoza združen v kategoriji kot les listavcev. Hlodovina ali žagan les bukke, hrasta, javorja in jesena se v glavnem uvaža iz Združenih držav Amerike in Kanade. Za druge rodove pa nismo mogli preveriti. Predvidevali smo, da so v splošni kategoriji les listavcev. Obseg trgovine je lahko razlog za pospešitev sprejema ukrepov za tvegan uvoz lesa.

d) Najdbe škodljivih organizmov v pošiljkah lesa listavcev ob uvozu v EU.

Na podlagi najdb *Saperda tridentata* (Coleoptera, Cerambycidae) na pošiljkah brestovega lesa, ki je bil uvožen iz Združenih držav Amerike, smo utemeljili nujnost uvrstitve na seznam tveganih rastlin.

e) Seznam pomembnih škodljivih organizmov za posamezen rod ali vrsto lesa kot pot prenosa

Identifikacija teh je temeljila na podatkovni bazi Global database Evropske in sredozemske organizacije za varstvo rastlin (EPPO), baze podatkov CABI in registra UK Pest risk. Pregledana je bila dodatna literatura o boleznih in škodljivcih, za katere je les obravnavanih 12 rodov glavna pot prenosa.

3. REZULTATI

V okviru predhodne ocene tveganja so bili identificirani tujerodni škodljivi organizmi rastlin, ki niso navzoči v EU ali so v omejenem obsegu in bi lahko z vnosom prek hlodovine ali žaganega lesa obravnavanih 12 vrst listavcev, v primeru ustatitve v EU, imeli večji ekonomski, socialni ali okoljski vpliv.

Nekateri od teh škodljivcev so polifagi in so lahko navzoči na vseh dvanajstih obravnavanih rodovih:

- *Aolesthes sarta* (Cerambycidae) (Slika 1),
- *Xylotrechus namanganensis* (Cerambycidae),
- *Euwallacea fornicatus sensu lato* (Curculionidae) – ambrozijski hrošč (Slika 1) in simbiotska gliva *Fusarium euwallaceae*,
- *Oemona hirta* (Cerambycidae).

Nekateri škodljivi organizmi so navzoči le na posameznih botaničnih vrstah znotraj rodu, drugi pa na večini vrst. Če je več botaničnih vrst rastlin v posameznem rodu prepoznanih kot glavnih gostiteljskih rastlin, je bil celoten rod obravnavan kot pomembna pot prenosa posamezne bolezni ali škodljivca.

Preglednica 1: Škodljivi organizmi, ki jih lahko vnesemo z lesom in so lahko navzoči na posameznih vrstah ali rodovih

Škodljiv organizem	Rod ali vrsta gostiteljske rastline za les kot pot prenosa
<i>Apriona cinerea</i> (Cerambycidae)	topol, vrba
<i>Apriona germari</i> (Cerambycidae)	topol, hrast, vrba, brest, oreh, kostanj, jelša
<i>Apriona rugicollis</i> (<i>A. japonica</i>) (Cerambycidae)	bukev, platana, topol, vrba
<i>Enaphalodes rufulus</i> (Cerambycidae)	hrast
<i>Erschoviella musculana</i> (Noctuidae)	oreh
<i>Lymantria mathura</i> (Lymantriidae)	breza, kostanj, bukev, oreh, hrast, vrba, brest
<i>Megaplatypus mutatus</i> (Platypodidae) (Slika 1)	glavni gostitelj je topol, lahko se pojavlja tudi na drugih rodovih
<i>Ophiognomonia clavigignenti-juglandacearum</i> (Valsaceae) (Slika 1)	<i>Juglans cinerea</i> , <i>J. nigra</i> , <i>J. ailantifolia</i>
<i>Saperda tridentata</i> (Cerambycidae)	brest
<i>Xylosandrus mutilatus</i> (Curculionidae)	glavni gostitelj <i>Juglans nigra</i>

4. ZAKLJUČEK

Na podlagi rezultatov predhodne ocene tveganja za 12 rodov lesa listavcev je Delovna skupina Komisije za zelo tvegane rastline predlagala, da se kot zelo tvegan les uvrsti les bresta (*Ulmus*) po izvoru iz Kanade in Združenih držav Amerike, kjer je znana navzočnost kozlička *Saperda tridentata*. Za *Saperda tridentata* še ni bila pripravljena ocena tveganja in to je bil razlog za uvrstitev na seznam zelo tveganega lesa, za katerega velja prepoved uvoza v EU, dokler ni ocenjeno tveganje. Seznam drugih zelo tveganih rastlin in rastlinskih proizvodov je objavljen v Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2018/2019.

Za druge škodljive organizme (razen *Saperda tridentata*), za katere je Delovna skupina Komisije prepoznala tveganje za vnos pri uvozu lesa listavcev, je bilo ugotovljeno, da so bile v okviru organizacije EPPO že pripravljene ocene tveganja in na njihovi podlagi so bili organizmi uvrščeni v EPPO A1 ali A2 seznam. Komisija bo, na podlagi opravljenih predhodnih ocen tveganja, te škodljive organizme v najkrajšem mogočem času predlagala za uvrstitev na seznam karantenskih škodljivih organizmov za Unijo v okviru priprave sprememb Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2019/2072. V tem času se je na seznam karantenskih škodljivih organizmov že uvrstil insekt *Oemona hirta* (Cerambycidae). Razprava trenutno poteka za uvrstitev šestih drugih škodljivih organizmov, katerih pot vnosa v EU je les listavcev: *Euwallacea fornicatus sensu lato* in simbiotski glivi *Fusarium euwallaceae* in *Fusarium ambrosium*, *Apriona cinerea*, *Apriona germari*, *Apriona rugicollis*, *Aolesthes sarta* in *Megaplatypus mutatus*. Zadnji se širi v sosednji Italiji iz Neaplja v regijo Lacij in Molize. Izvira iz Južne Amerike, kjer povzroča škodo na številnih gostiteljskih rastlinah, največja škoda pa je na topolih. V južni Italiji zaključí razvojni krog in povzroča škodo le na topolu, divjem kostanju, lešniku, kakiju, orehu, jablani in hruški. Na plantažah oreha in topola za pridelavo lesa so opazili največjo škodo (Alfaro et al., 2007). Velike okužbe so opazili tudi na leski (*Corylus avellana*) (Carella & Spigno 2002).

Uvoz lesa listavcev v EU iz tretjih držav pomeni tveganje za vnos škodljivih organizmov, ki so potencialno nevarni za gozdove. Analiza poti vnosa in predhodna ocena tveganja poti za vnos

nevarnih škodljivih organizmov sta pomembna ukrepa za preprečevanje vnosa in širjenja škodljivih organizmov v EU.

Slika 1: Nekaj primerov obravnavanih škodljivih organizmov: hrošček *Euwallacea fornicatus* sensu lato (foto: Javier E. Mercado, *Bark Beetle Genera of the U.S., USDA APHIS PPQ, Bugwood.org*) (zgoraj levo); odrasel osebek *Aolesthes sarta* (foto: AHanna Royals, *Screening Aids, USDA APHIS PPQ, Bugwood.org*) (zgoraj desno); odrasel samec *Megaplatypus mutatus* poskuša ujeti samico, ki je v lesu (foto: Antonio P. Garonna) (v sredini levo); izločki vrtanja ličink *Megaplatypus mutatus* (foto: Antonio P. Garonna) (v sredini desno); posledica okužbe z glivo *Ophiognomonia clavignenti-juglandacearum* Manfred Mielke, *USDA Forest Service, Bugwood.org* (spodaj levo)

5. VIRI

Alfaro, R., Humble, L., Gonzalez, P., Villaverde, R., Allegro, G., 2007. The threat of the ambrosia beetle *Megaplatypus mutatus* (Chapuis) (= *Platypus mutatus* Chapuis) to world poplar resources, *Forestry: An International Journal of Forest Research*, Volume 80, Issue 4, October 2007, Pages 471–479.

Brus, DJ et al. (2012) Statistical mapping of tree species in Europa. *European Journal of Forestry* 131, 145–157.

Carella, D & Spigno, P., 2002. *Platypus mutatus* passes from poplar to fruit trees. *Bollettino del Laboratorio di Entomologia Agraria, Filippo Silvestri* 58, 139–141.

CPC (2017) Crop Protection Compendium. CABI. www.cabi.org (October 2017)

- EPP0 (2017) EPP0 Global Database. <https://gd.eppo.int> (October 2017)
- Izvedbena uredba komisije (EU) 2018/2019 z dne 18. decembra 2018 o začasnem seznamu zelo tveganih rastlin, rastlinskih proizvodov ali drugih predmetov v smislu člena 42 Uredbe (EU) 2016/2031 in seznamu rastlin, za katere se pri vnosu v Unijo ne zahteva fitosanitarno spričevalo, v smislu člena 73 navedene uredbe.
- Kavčič, A., 2018. First record of the Asian ambrosia beetle, *Xylosandrus crassiusculus* (Motschulsky) (Coleoptera: Curculionidae, Scolytinae), in Slovenia. *Zootaxa* 4483 (1): 191–193.
- Kavčič, A., 2018. Tujerodne vrste žuželk v Sloveniji in njihov potencialni vpliv na gozdove. *GozdVestn* 76 (2018) 10. 399–412.
- Ogris, N., T. Hauptman, D. Jurc., 2009. *Chalara fraxinea* causing common ash dieback newly reported in Slovenia. *Plant Pathology*. Volume 58, Issue 6, Pages 1173–1173.
- Uredba (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o ukrepih varstva pred škodljivimi organizmi rastlin, spremembi uredb (EU) št. 228/2013, (EU) št. 652/2014 in (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi direktiv Sveta 69/464/EGS, 74/647/EGS, 93/85/EGS, 98/57/ES, 2000/29/ES, 2006/91/ES in 2007/33/ES, UL L 317, 23.11.2016, str. 4–104.
- UK Plant Health Risk Register. <https://secure.fera.defra.gov.uk/phiw/riskRegister/> (oktober 2017).

10. AKTUALNE CENE GOZDARSKIH STORITEV V SLOVENIJI – OKTOBER 2020

DARJA STARE

V drugi polovici oktobra smo na Gozdarskem inštitutu Slovenije med izvajalci gozdarskih storitev ponovno izvedli zbiranje cen in sicer sečnje in spravila lesa, kjer ločimo sečnjo z motorno žago in traktorsko spravilo ter strojno sečnjo in spravilo, in prevoza lesa z gozdarsko transportno kompozicijo.

CENE SEČNJE IN SPRAVILA LESA

Podatke je posredovalo 17 poslovnih subjektov, ki se ukvarjajo s storitvami sečnje in spravila lesa. Med njimi so 3 (18 %) takšni, ki letno posekajo in spravijo do 3.000 m³ lesa, 9 izvajalcev (53 %) poseka in spravi med 3.000 in 10.000 m³ lesa na leto in 5 izvajalcev (35 %), ki so za letni obseg opravljenih storitev sečnje in spravila navedli nad 10.000 m³. Vse cene so podane v €/m³, **brez DDV**, ločeno po debelinskih razredih, načinu sečnje ter ugodnih in neugodnih delovnih razmerah. Več o metodologiji zbiranja cen gozdarskih storitev je dostopno na spletni strani: <http://wcm.gozdis.si/cene-gozdarskih-storitev>.

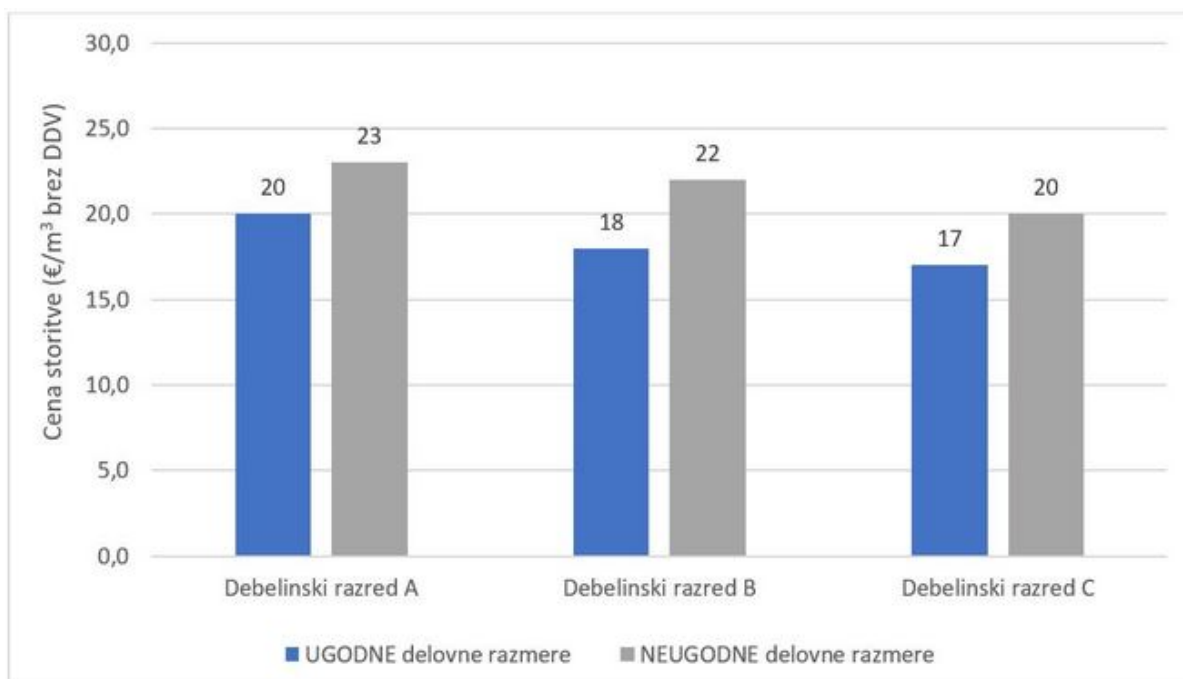
V nadaljevanju predstavljamo aktualne cene sečnje z motorno žago in traktorskim spravilom lesa in aktualne cene strojne sečnje in spravila. Iz ankete smo ugotovili, da po mnenju izvajalcev gozdarskih storitev samo sečnja z motorno žago v povprečju predstavlja 46 % skupne cene storitve (torej sečnje in spravila), strojna sečnja pa v povprečju predstavlja 47 % skupne cene storitve.

Cena sečnje z motorno žago in traktorsko spravilo lesa

Cena sečnje z motorno žago in traktorsko spravilo za **debelinski razred A** (prsni premer 10-29 cm) **v ugodnih delovnih razmerah trenutno znaša 20 €/m³ brez DDV** (cena ostaja ista kot ob preteklem zbiranju podatkov); se pa cene gibajo od 13 do 30 €/m³. Cena za sečnjo v neugodnih delovnih razmerah trenutno znaša 23 €/m³ brez DDV (cena je 8 % nižja kot splomladi letos) in se giba od 16 do 30 €/m³. Cene sečnje in spravila lesa debelinskega razreda A v neugodnih delovnih razmerah predstavljajo najvišje cene za sečnjo, ki jih poročajo izvajalska podjetja.

Cena sečnje z motorno žago in traktorsko spravilo za **debelinski razred B v ugodnih delovnih razmerah trenutno znaša 18 €/m³ brez DDV** (cena ostaja ista kot ob preteklem zbiranju podatkov); se pa cene v povprečju gibajo od 13 do 21 €/m³. Cena za sečnjo v neugodnih delovnih razmerah pa trenutno znaša 22 €/m³ brez DDV, in se giba od 16 do 30 €/m³.

Cena sečnje z motorno žago in traktorsko spravilo za **debelinski razred C v ugodnih delovnih razmerah trenutno znaša 17 €/m³ brez DDV** (cena je za 1 € nižja kot ob preteklem zbiranju podatkov); se pa cene gibajo od 13 do 21 €/m³. Cena za sečnjo v neugodnih delovnih razmerah pa trenutno znaša 20 €/m³ brez DDV, in se giba od 16 do 32 €/m³.

Slika 1: Srednja vrednost zbranih cen sečnje z motorno žago in traktorsko spravilo v €/m³ brez DDV po debelinskih razredih: A (od 10 do 30 cm), B (od 30 do 50 cm) in C (50 cm in več), ter ločeno za ugodne in neugodne delovne razmere.

Trenutno znaša srednja vrednost zbranih cen sečnje in spravila, gledano na vse cene ne glede na debelinski razred in delovne razmere, 20 €/m³ brez DDV in je za 0,5 €/m³ višja kot marca letos, kar predstavlja 2,6 odstotno rast cene. Gledano za posamezne debelinske razrede, so trenutne cene nižje za debelinski razred A za neugodne razmere in sicer kar za 2 €/m³ in za 1 €/m³ v primeru debelinskega razreda C za ugodne razmere. V primeru debelinskega razreda C za neugodne delovne razmere so cene za 0,5 €/m³ višje. V ostalih primerih pa cena ostaja enaka.

Cena strojne sečnje in spravila lesa

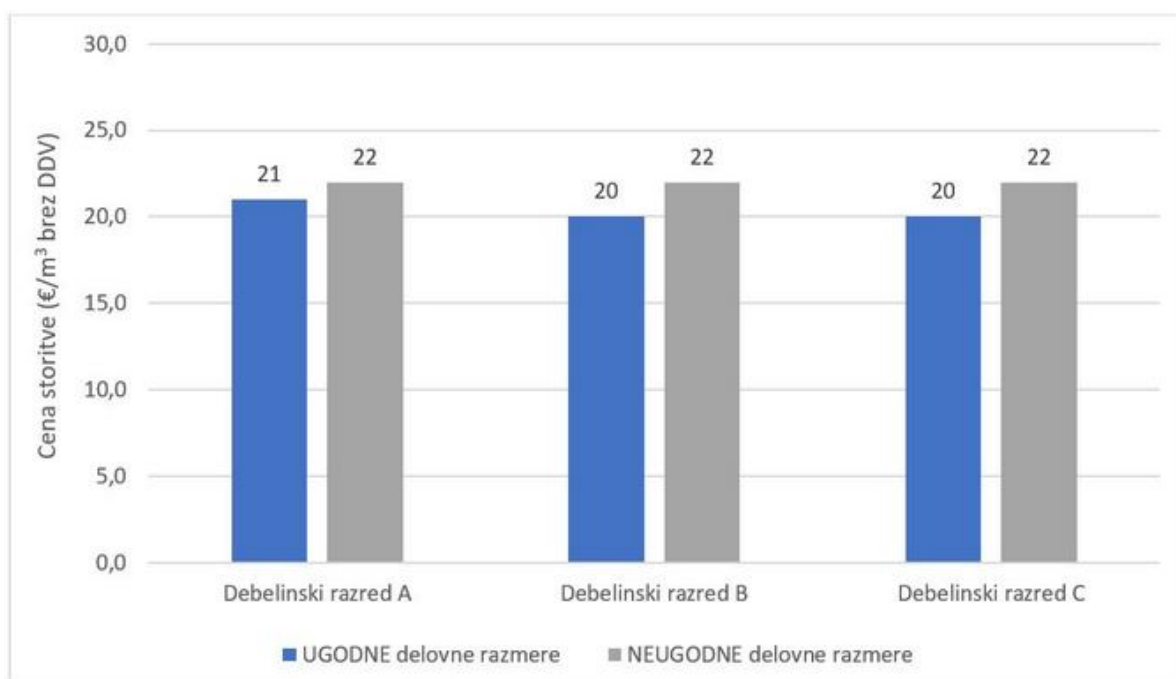
Srednja vrednost zbranih cen strojne sečnje in spravila lesa, prav tako kot pri sečnji z motorno žago, dosega najvišje vrednosti v neugodnih delovnih razmerah in debelinskega razreda A. Razlika med ceno v ugodnih in neugodnih delovnih razmerah znaša do 2 €/m³.

Cena strojne sečnje in spravila za **debelinski razred A v ugodnih delovnih razmerah trenutno znaša 21 €/m³ brez DDV**; se pa cene gibajo od 13 do 25 €/m³. Cena za sečnjo v neugodnih delovnih razmerah pa trenutno znaša 22 €/m³ brez DDV, in se giba od 16 do 30 €/m³.

Cena strojne sečnje in spravila za **debelinski razred B v ugodnih delovnih razmerah trenutno znaša 20 €/m³ brez DDV**; se pa cene gibajo od 13 do 22 €/m³. Cena za sečnjo v neugodnih delovnih razmerah pa trenutno znaša 22 €/m³ brez DDV, in se giba od 16 do 27 €/m³.

Cena strojne sečnje in spravila za **debelinski razred C v ugodnih delovnih razmerah trenutno znaša 20 €/m³ brez DDV**; se pa cene gibajo od 13 do 25 €/m³. Cena za sečnjo v neugodnih delovnih razmerah pa trenutno znaša 22 €/m³ brez DDV, in se giba od 16 do 30 €/m³.

Trenutno znaša srednja vrednost zbranih cen strojne sečnje in spravila, gledano na vse cene ne glede na debelinski razred in delovne razmere, 22 €/m³ brez DDV in je enaka kot v marcu letos. Cena je 2 €/m³ višja kot v primeru sečnje z motorno žago.

Slika 2: Srednja vrednost zbranih cen strojne sečnje in spravila v €/m³ brez DDV po debelinskih razredih: A (od 10 do 30 cm), B (od 30 do 50 cm) in C (50 cm in več), ter ločeno za ugodne in neugodne delovne razmere.

CENE PREVOZA LESA

Podatke je posredovalo 16 podjetij, ki se ukvarjajo s storitvami transporta lesa. Sedem podjetij izvaja storitev samo v eni statistični regiji, ostala podjetja pa storitve izvajajo v več regijah: po dve podjetji v dveh in sedmih regijah, tri podjetja v treh regijah, eno podjetje v štirih in dve podjetji v vseh statističnih regijah Slovenije. Vse cene so podane v €/m³, brez DDV, ločeno za prevoz iglavcev in listavcev ter po različnih razdaljah: 0-20 km, 20-50 km, 50-100 km ter prevoz na daljše razdalje (več kot 100 km). Več o metodologiji zbiranja cen gozdarskih storitev je dostopno na povezavi: <http://wcm.gozdis.si/cene-gozdarskih-storitev>.

V preglednici so podane cene prevoza lesa za ugodne razmere, ki so opredeljene z:

- urejeno skladišče (spravilo s forwarderjem ali z gozdarsko prikolico),
- enostavne terenske razmere ter
- manjši delež vožnje po gozdnih cestah.

Aktualne cene prevoza lesa za ugodne razmere (v €/m³ brez DDV):

	Povprečje	Minimalna cena	Maksimalna cena
Iglavci			
PREVOZ 0-20 km	6,2	4,5	15
PREVOZ 20-50 km	8,0	6	15
PREVOZ 50-100 km	12	9	16
Listavci			
PREVOZ 0-20 km	6,5	5	15
PREVOZ 20-50 km	8,5	6,3	15
PREVOZ 50-100 km	11,5	10	18

V primeru neugodnih razmer za transport lesa bi se cene v povprečju povišale za 20 %; različni ponudniki storitve navajajo delež povišanja cene od 0 do 40 %. Neugodne razmere so opredeljene z neurejenim skladiščem (neporavnana čela, spravilo s traktorjem), zahtevnimi terenskimi razmerami (večji nakloni), večjim deležem prevoza po gozdnih cestah ter prevozom lesa različnih dimenzij.

Za prevoz na daljše razdalje (nad 100 km), kjer se uporabljajo vozila z majhno lastno maso (tara) – večinoma so to sedlasti vlačilci s polprikolico brez nakladalne naprave in tovornega platoja – znaša trenutna cena 15 €/m³ (interval med 12 in 20 €) brez vključenega DDV-ja. Cena prevoza na daljše razdalje za iglavce in listavce je za 0,5 €/m³ nižja glede na preteklo zbiranje cen.

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem podjetjem, ki so sodelovala z nami in nam posredovala cene preko spletne ankete.